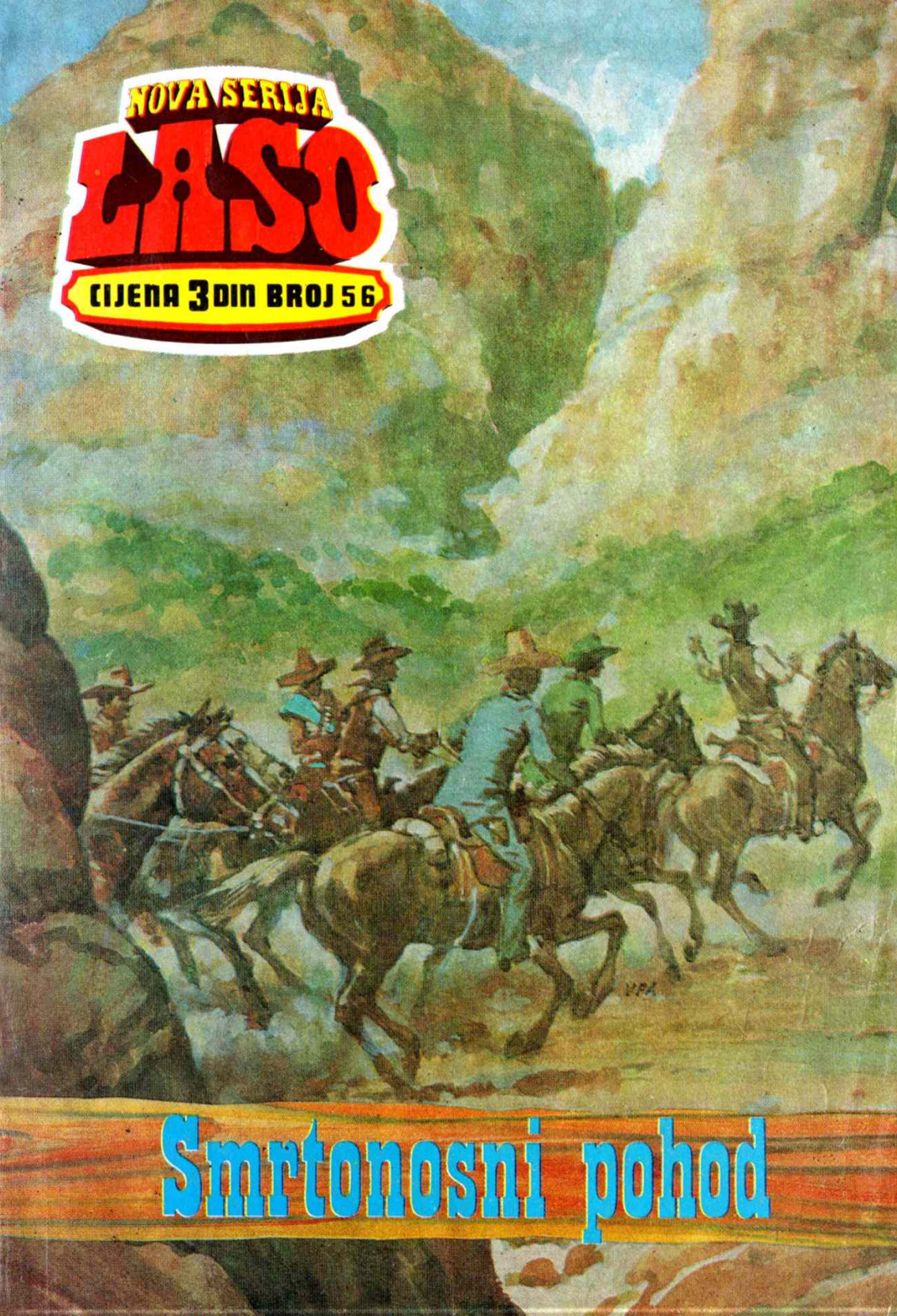

NOVA SERIJA
LASO
CIJENA 3 DIN BROJ 56

Smrtonosni pohod

HOMER HATTEN

SMRTONOSNI POHOD

»Laso« Nova serija 1974.

Preveo: Antun Soljan

»Laso« — Izdavač OOUR izdavačke djelatnosti »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i odgovorni urednik: Borivoj Jurković — Tisak: OOUR novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1974.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju): VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA, Zagreb

Cijena 3 d. Za inozemstvo: DM 1,40; ASCH 8; SFRS 1,60; HFL 1,30.

Osiobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/2 — 1973. od 26. XI 1973.

I

Sallyne oči bile su pune straha, a tjeskoba joj je zacrtala mučninu oko usnica.

— Ali, Clay, oni će te progoniti dok te ne uhvate! Wayne Shepley je bogat! On ima moć i utjecaj i nikad neće zaboraviti da si mu ubio sina. Neće prestati da te progoni dok te ne objesi!

Clay Bennett Farrar, mršavi tamnopusiti čovjek, koji se prije manje od jednog sata vratio iz Santa Fea s cijelim bogatstvom u zlatnim polugama, što su bile skrivene u njegovim kolima, koji se vratio Sally Dupré i njenim vatrenim usnama i ponosnim grudima, mrko je kimnuo glavom.

— Ima mnogo drugih poslova koje namjeravam obaviti prije nego što se dadem objesiti. A evo jednoga...

Privukao ju je k sebi i nježno joj rukom pomilovao grudi. Ona se začas pretvorila u plamen.

— Ah, nemoj, Clay, ne! — molila je. — Ne sad, dragi moj. Barem dok ne budeš siguran od Shepleyja.

Namrgodio se prisjećajući se optužbe za umorstvo koja ga je čekala u Westportu, desetak kilometara dalje, gdje su dva tvrdokorna policajca iz Saint Louisa čekala prvu priliku da ga uhapse. Možda ga i sada čekaju pred vratima.

— Sally — rekao je polako — kad si mi pisala u Santa Fe, rekla si mi da imaš tri parobroda koja prevoze putnike odavde u St. Louis. Imaš li ih još uvijek?

— Naravno da ih imam. U St. Louisu sam namjestila tri agenta koji tra-

že što unosniji teret da bi ga brodovi prevozili. Svi kažu da ćemo stupiti u rat s Mexikom iduće godine, 1846.

— Svi svjedoci koje Shepley ima protiv mene — ozbiljno će Clay — nalaze se u St. Louisu, a tamo su i tvoji agenti. Da li ti to nešto govori?

— St. Louis? Ne razumijem te, Clay.

Naslonio se na kamin promatrajući Sally. Odjednom mu je glas postao opasan, a oči kao u lovca koji progoni divljač.

— Slušaj, Sally, ako Shepley ne bude imao svjedoka, ne može mi ništa. A ako su tvoji agenti tako sposobni kao što ja mislim da jesu, oni mogu urediti da ti svjedoci nestanu ili da izgube pamćenje. Za to su potrebni bezobzirni ljudi i to stoji novaca, ali ti imaš ljude, a ja pedeset tisuća dolara u zlatu. Za godinu dana Shepleyjeva optužba pretvorit će se u prah! Većina se svjedoka dađe podmititi, a koji to neće, treba ih ukloniti.

Sally je zamišljeno kimnula.

— Može se pokušati — rekla je. — Ali Clay, za to vrijeme ne možeš ostati ovdje. Previše je opasno.

On se nasmijao; u očima mu se vidjelo neograničeno samopouzdanje.

— Ja ću biti na sigurnom, i to tisuću kilometara odavde, u Teksaskoj Republici, zajedno sa svim drugim prognanicima van zakona.

— Ah, ne, ne! — očajno je uzviknula. — Ne u Texas, tamo ćeš biti posve sam! A ja sam te toliko čekala! Umrijet ću bez tebe, Clay.

Prešao je sobu u tri koraka, snažno je zagrlio, a glas mu je bio pun sućuti.

— Znam, mila moja. I ja sam vjerovao da ćemo biti zajedno. Nadao sam

se da je prošlo čekanje, da je bilo dosta borbe i samoće. Ali moramo obaviti taj posljednji posao, nema nam druge. Godina dana je vraški duga! Ali progurat ćemo nekako. Uspjet ćemo, kao što smo uvijek uspijevali.

I tako ga je čekao Texas. Pred njim je bilo još mnogo posla. Valjalo je zakopati zlatni imutak u pod Sallyne kuće, od olova izliti tanad, napuniti bisage baruom, dimljenom divljači, kukuruznim brašnom i kavom, pa sve to vezati na sedlo...

Velika vrućina prekrivala je San Marcos kao gust veo. U sjeni Tobinove trgovine mješovitom robom sjedilo je desetak ljudi i dokono pljućkalo u prašinu, slušajući razmetljivo hvatanje Bucka Kentona. Busao se u grudi da može smrvti svakog čovjeka ili životinju, ako mu stanu na put. Konji vezani ispred trgovine pospano su mahali repovima, a muhe su nesnosno zujale u jatima.

Taj je prizor dočekao Claya Bennetta Farrara kad je ujahao u mjesto San Marcos, u Texasu. Njegovi mršavi obrazi bili su izbrazdani potocima znoja, a crna mu je kosa vlažno priliegla uz glavu. Košulja mu se zalijepila za leđa, a sedlo mu je peklo ruku, kad bi ga dotakao. Ali sve su to bile sitnice.

Velika je stvar bila što je jutros prešao Crvenu rijeku i tako ušao u Texas izbjegavši smaknuću. Govorkalo se da će do godine Sjedinjene Države pripojiti i Texas. Možda je to točno. Ali o tome će razbijati glavu kad kucne čas. Sada mu je bilo važno jedino to da ovdje ne vrijedi američki sud. Čak i kad optužba glasi: ubojstvo.

Zaustavio je svoga konja Kentuckyja i podigao ruku na pozdrav. Ljudi su mu odgovorili preko volje. Jedan je među njima ustao i polako mu prišao.

— Sjaši, stranče, i veži konja. Mora da je vruće jahati po takvom danu.

Clay je skinuo šešir i obrisao znoj s čela. Clay je bio krupan, visok čovjek, ali vitak u pasu i s dugim konjaničkim nogama, koje su završavale crnim prašnjavim čizmama.

— Bogami, jest! — složio se. — Sve od svanuća jašem ovamo od Danfero-

ve skele, i bit će mi drago da se malo sklonim od sunca.

— Dođi ovamo — čovjek mu gostoljubivo pokazuje sjenu zgrade. — Kad čovjek sjedi mirno, nije tako loše. Ima tu i tamo malo vjetra.

Clay se smjestio uza zid i ispružio duge noge po zemlji. Dok je tako sjedio, pred sobom je imao cijeli San Marcos: kovačnicu i desetak slupanih dvosobnih drvenih kućeraka.

Sjedio je tako i slušao sporo naklapanje ljudi. Clayeve oči prelazile su s jednoga na drugog, procjenjujući ih u svjetlu budućih odnosa s njima. Onog čovjeka, koji ga je dočekao, ostali su nazivali Dex. Clay je zaključio da mu je Dex simpatičan. To je čovjek za kojeg se treba vezati. Kad je govorio, oči su mu se pažljivo kretale po licima drugih, a kad je šutio, na njegovoj se čeljusti jasno ocrtavala snaga.

Ali tada se glas Bucka Kentona podigao iznad svih drugih, bilo je to mrzovoljno režanje iz mračnih teških čeljusti.

— Nisam još vidio živa čovjeka kojeg ne bi mogao premlatiti — hvalisao se. — Ovdje sam deset godina, a mnogi ovamo dođu pa odu, ali nije bilo nijednoga koga nisam natjerao da preda mnom puzi u prašini.

Izazovno je gledao po krugu ljudi na zemlji. Dex ga je promatrao bezizražajna lica. Drugi su ga preko volje pokušali umiriti. Clay se malo namršćio kad su se Buckove svinjske očiće upravile prema njemu.

— Možda ti to ne vjeruješ, stranče?

— Meni je to svejedno — odgovori Clay prividno blago. — Možda si ti najjači čovjek u Texasu, ali nemoj to dokazivati na meni.

Buck je premjestio gvalju duhana slijeva nadesno, a onda pljunuo u prašinu.

— Već sam ja to dokazao — zarežao je. — Dokazao sam ja to mnogo puta. A ako treba, dokazat ću i sad.

Clayovo lice se smrknulo. Išao mu je na živce. Bilo je tako ugodno u sjeni dok ovaj seoski hvastavac nije počeo izazivati.

— Dobro — prasnuo je. — Ti si vraški jakota i razbacuj svoju snagu na zečeve i kojote. Meni se za to fućka. Mene jedino zanima mogu li se ovdje

negdje smjestiti na dan-dva dok mi konj opet ne bude sposoban za put.

Okrenuo je leđa Bucku i pogledao ljude uza zid da vidi hoće li tko odgovoriti na njegovo pitanje. Na Dexovu licu pročitao je očiglednu dobru volju.

— To neće biti nimalo teško — Dex će polako. — Jedan od mojih momaka goni negdje stoku, pa možeš spavati na njegovu krevetu dok god te volja. Bit će nam drago da odsjedneš kod nas. Ovdje gdje je i vrag rekao laku noć, sretni smo kad nam netko svrati u posjete.

Buckovo lice mrzovoljno se zgrčilo kad je izgubio opću pažnju, zato se podrugljivo nasmije.

— Čini se meni da smo takve budale i neznalice da više ne znamo ni kako se postupa sa strancem. Ne bih ja, bogami, uzeo sa mnom tako stranca u kuću, pa da se ujutro probudim i vidim da mi je pola kuće odnio. Krevet ispod mene, a možda i ženu kraj mene?

Dex je prijeteći progundao, ali prije nego što je mogao išta reći, Clay je skočio na noge i krenuo prema Bucku. Buck je stisnuo oči i podigao se na svoje kratke noge nalik gredama.

Drugi bi čovjek možda oklijevao pred ovom bačvom mesa i kostiju, ali Clayeva je šaka nemilice zviznula po Buckovoj bradi, zbrisavši s njegove njuške podrugljivi izazivački smijeh. Buck je zateturao pod udarcem.

Ne dopuštajući mu da se oporavi, Clay ga je ponovno udario, i Buck se srušio u prašinu kao vreća. Clay je stajao nad njim gledajući ga pažljivo. Buckovi su prsti posegnuli za dugim lovačkim nožem, koji mu je bio za pasom, ali Clay je jurnuo, i vrhom čizme svom snagom udario Buckovu ruku.

Dok se pripremao za posljednji napad, Clay je primijetio kako nova figura pristupa u njegovo vidno polje. Bio je to niski bljedoliki čovjek, stisnutih štakorskih usta. U ruci je imao otkočen pištolj.

— Ni koraka dalje, stranče — zapovjedio je. — Ako se treba tući, onda nek se to radi na teksački način.

Clayeve oči odmjerile su ga od glave do čizama, procjenjujući njegove hladne zmijske oči, tanke usne i za-

pet, tih glas. Ovaj je čovjek ubojica, njegovo lice pokazuje neljudski sadizam.

Kutkom oka opazio je da se Buck podigao na noge, zato se malo povukao da bi ostao licem okrenut obojici.

— Što znači na teksački način?

— Možda to nikad prije nisi čuo, stranče — nacerio se čovjek štakorska lica pokazujući žute zube. — Ali sad ćeš dobiti prvu lekciju. Brzo će ti biti jasno kad zavežemo tvoje zapešće uz Buckovo i damo vam obojici lovačke noževe.

Clay je mrko kimnuo, svjestan da svi ljudi oko njega, osim Dexa, očekuju ishod s radoznalošću polugladnih lješinara.

Clay je osjetio kako mu Dex prilazi. Okrenuo se.

— Što se mene tiče, ja nisam htio da te u ovako nešto uvučem — rekao je Dex, držeći u ruci teški pištolj. — Ali ti ne moraš tjerati stvar do kraja, ako ti se neće. Slobodno uzjaši, neće biti nikakvih neprilika. Nitko te neće zadržati, ako ti se ide.

— Hvala, Dex — rekao je Clay, ali pred očima su mu stalno lebdjele Buckove svinjske očice i u njima besmislena surovost. Znao je da se ne smije povući pred nasiljem, koje je inače toliko mrzio. — Borit ću se s njim. I ja pomalo znam što je nož — odgovori Clay.

Obojica su se skinula do pasa, a onda ispružila lijeve ruke da im dugim trakama polusirove kože vežu zapešća. Pažljivo su izabrana dva jednaka noža. Gledaoci su ih okružili.

Stali su jedan nasuprot drugom.

Clay je znao da to mora brzo svršiti. Vezani jedan uz drugog neće imati mnogo prilike da se izmiču i brane.

— Jeste li spremni?

Bio je to Buckov bljedoliki prijatelj, koji je stajao u krugu gledalaca, dok su mu se prsti nemirno grčili od uzbuđenja.

Ne skidajući oči s Buckova lica, Clay kimne. U istom trenutku Buckova vezana lijeva ruka snažno ga potegne naprijed. Ali umjesto da se odupre, on krene za njom, bacivši se na koljeno. Kutkom oka spazi Buckov nož koji mu je prozviđao tik iznad glave. Tada zamahne desnom naviše i udari

Bucka nožem iza lijevog koljena. Oštrica je prošla kroz meso kao da je maslac. Buck je vrisnuo, trgnuvši se od bola. Mahao je bezglavo nožem prema Clayu. Izbjegavajući njegove udarce, i gledajući u njegove sitne stisnute oči, Clay je shvatio da je lud od bola.

Mogao je lako dokončati Bucka. Ali bilo bi to umorstvo: čovjek više ne zna što radi. Da se nekako oslobodi toga luđaka, Clay zamahne nožem i, prosjekavši kroz meso i kost, istovremeno kad i kroz kožno remenje, oslobodi se veze. Opet je bio slobodan. Buck je klonuo u prašinu.

II

Kućica Dextera Hooda nije bila drukčija od ostalih u San Marcosu: dvosobna koliba od netesanih debala, oblijepljena mahovinom i blatom.

Ali u njoj je vladao mir, pristojnost i dostojanstvo. Clay je to odmah osjetio kad su se Dex i on popeli na nizak trijem. Dexova žena, Marta, prijazno ga je dočekala, bez nespretnosti, s kakvom su žene u ovako zabačenim krajevima znale dočekivati strance.

Dex i on sada su sjedili na trijemu, u sumraku, pušeći cigare, ugodno opustivši mišićje nakon nasilne poslijepodneve zbrke.

— Ne bih se iznenadio da ovo s Buckom loše svrši — rekao je Dex, ne krijući zadovoljstvo u ozbiljnom glasu. — Čini mi se da se neće izvući. Izgubio je mnogo krvi.

— I što misliš, je li to opasno? Vještaju li u ovim krajevima kad netko ubije čovjeka kao što je Buck?

— Ne. Zakon ovdje kaže da se čovjeku ne može suditi za ubojstvo ako nije pri tom pljačkao, ili ako nije ubio koga s leđa. Ljudi se upetljaju u tuču, i netko nastrada. Svatko mora voditi računa o sebi.

Clay je odahnuo. Ne bi mu bilo lako da se i ovdje bori s optužbom za ubojstvo, dok se u isto vrijeme pokušava osloboditi druge iz St. Louisa.

— Ali ima nešto drugo — oprezno će Dex. — Buck je bio u vezi sa surovom bandom, i oni to možda neće olako shvatiti.

— Linčovanje?

— Ah, ne. Ti kojoti su previše pametni za tako nešto. Možda će pokušati da te ucmečaju iz zasjede.

Vrh njegove cigare svjetlucau je u tami. Kad je opet progovorio, u glasu mu se čulo ogorčenje i suzdržavan bijes.

— Oni su kao klupko zmija! Nikad ne izlaze u otvoren sukob. Čovjek ne zna kako bi se protiv njih borio. Oduzeli su mi zemlju i opljačkali kuću, a tako su postupili i sa stotinama drugih u Texasu. A nitko im ništa ne može! Ali jednoga dana doći će i njima crni petak!

— Ne razumijem, Dex — začudi se Clay. — Vidio sam da je Buck siledžija, ali po tome što kažeš mora da je još nešto.

Dex je toliko dugo šutio da se Clay stao nelagodno vrpeljiti na stolici, a onda je stao pripovijedati.

— Došao sam ovamo 1830. To je bilo pet godina prije pobjede nad Meksikom. Svi su mislili da je Texas oslobođen. Zemlja se nudila svakoj obitelji koja se hoće ovdje nastaniti. U Georgiji smo imali nešto zemlje, ali smo se preselili ovamo, zasadili pamuk, sagradili lijepu kućicu i mislili smo da ćemo tu zauvijek ostati.

Zastao je prisjećajući se nada i planova.

— Marta je radila najteže poljske radove — nastavio je — brala je pamuk po najgorem suncu cijeli dan, a navečer bi ga prela i tkala. Ali nije nam bilo teško. Radili smo za sebe i za sinove kad odrastu. Dobro nam je išlo. A tada, jednog jutra, dojahao je šerif i obavijestio nas da zemlja, na kojoj smo toliko radili i prosipali znoj, više ne pripada nama!

Glas mu je utihnuo.

— Ali, Dex! — rekao je Clay. — Nisu vam mogli oduzeti zemlju samo tako.

— Ipak su je oduzeli! — procijedio je Dex. — Ispričat ću ti kako je bilo, Clay. Osedlao sam konja i odjahao ravno u Houston. Houston je u ono vrijeme još uvijek bio glavni grad. Našao sam najboljeg odvjetnika i spremio sam se da se protiv njih borim do kraja, ali nije vrijedilo. Darovnica kojom sam dobio zemlju nestala je, a katastar i gruntovnica bili su potpuno

izmijenjeni. U njima je pisalo da nikad nisam ni imao prava na tu zemlju. Neki čovjek, po imenu Morgan, ispunio je tapiju šest mjeseci prije nego što sam stigao u Texas i znao da ta zemlja postoji. Rekao mi je bezobzirno da je to njegova zemlja, da će je on zadržati i neka se moja obitelj i ja čistimo, ili će poslati ljude da nas izbace.

Neko sam vrijeme bjesnio, htio sam ga ubiti, ali te noći pojavile su se siledžije s pištoljima. Rekli su; ako me zateknu sutra dan u Houstonu da neću ostati živ do večeri. Htio sam se boriti, ali tu je bila obitelj. Znao sam da sam gotov, pa smo skupili stvari i prenijeli ih ovamo u San Marcos. Ovdje se još moglo dobiti nešto zemlje, ali najbolja je zemlja bila podijeljena, a moglo se dobiti još samo ograničenu parcelu. I sad smo tu, na ovoj krpici zemlje, dok se političari u glavnom gradu bogate, rasprodajući moj imetak i imutke stotine sličnih, koje su na isti način okrali.

— Tako su dobro organizirani da su njihovi ljudi po cijelom Texasu. I Buck je bio jedan od njih. Njega, i još desetak njemu sličnih, postavili su ovdje da mogu dalje krasti sve što vrijedi, ali još važnije, da mogu preplašiti ili ubiti svakog tko se buni. Nimalo mi nije žalio Bucka, Clay. Kad bi ih barem stotinu večeras krepalo, umjesto jednoga.

U Dexovu glasu osjećao se dugo savladavani gnjev. Clay se duboko zamislio. Dex je doduše pokazao da je pouzdan prijatelj, ali ovdje je posrijedi nešto veće. Clay je ustao i prišao rubu trijema. Ovim ljudima treba pomoći, ali to se njega ne tiče. Za nekoliko dana odjahat će odavde.

* * *

Ozlijeđena noga njegova konja polako je ozdravljala, premda ju je Clay svakog jutra i večeri prao smrdljivim melemom, koji mu je dao Dex, i oblagao je travama, koje je Marta kuhala u crnom željeznom loncu nad vatrom. Nije bilo nikakvih nepravilnosti od strane Buckovih prijatelja, i Dex je rekao s podsmijehom:

— Kad se nekog u susjedstvu pokopa, onda susjedi paze da ne galame.

Vrijeme je polako prolazilo, kao što to obično biva u zabačenim mjestima. Clay ga je koristio da bolje upozna Texas i teksaske običaje.

Pijuckao je domaći viski u ugodnoj svježini Tobinove radnje jednoga takvog jutra kad je prvi put vidio Toni Venitu O'Neill. Dojahala je prašnjavim putem, dok joj se crna glatka kosa vijorila iznad maslinaste kože lica i meke bjeline ramena. Kad je skliznula iz sedla, bljesnule su njene duge vitke noge, i Clay je opazio kako joj je struk tanak i nježan pod čvrstim uspravnim grudima.

Malo društvo besposlenih, koje je sjedilo uz radnju, dobro ju je poznavalo. Mlađi su se ljudi odmah stali uspravni ne držati, namještajući šešire, dok su stariji odmjeravali njene oble bokove nagađajući što se može kriti iza tih čulnih usta i očiju, koje su začudo bile potpuno plave.

Zaustavila se na pola stepeništa, koje vode u radnju, pogledavši prezirnim smiješkom grupu muškaraca. Napola ih je izazivala, a napola se izrugivala njihovoj želji, ne krijući da ih prezire, i pojedinačno i sve zajedno.

— Što je ovo? Nema noževa, ni krvi. amigos? Možda nitko novi nije danas došao. A možda vam se ne sviđa borba sa strancima koji se znaju braniti?

Niski blijedoliki čovjek, štakorskih usta, koji se umiješao u Clayevu tučnjavu prije tri dana, iskočio je pred nju užarenih očiju od bijesa.

— Ne, mi ne volimo prljati ruke i petljati se s kojekakvima. A naročito nam se ne sviđaju mješanke koje su stigle ovamo vrag zna odakle, bez ičega, da nam ovdje...

Oštra pljuska odjekne kao pucanj. Čovjek je prekinuo bujicu psovki, i sada je stajao licem u lice sa ženom, u napetom krugu tišine. Već je zamahnio rukom da je udari, ali u taj čas u njoj je pesti bljesnuo goli čelik. Skočila mu je u susret, tako naglo da je oštar vršak noža dodirnuo njegovu prljavu košulju prije nego što je uspio zamahnuti rukom.

— A što sad veliš? — rekla je tiho. — Usuđuješ li se protiv noža?

On je polako spustio pogled na nož, a onda ga je naglo ostavila hrabrost;

stao se povlačiti korak po korak, razrogačivši oči.

— Nemojte me, gospodice Toni! Molim vas, nemojte.

Odjednom se okrenuo i gotovo pao niz stepenice. Još se jednom preplašeno osvrnuo, a onda je nestao iza zgrade. Nekoliko časaka nitko ništa nije rekao, a onda se Toni nasmijala.

— To da je muškarac! — prezrivo je rekla. — Madre de Dios, što sve ne zovu muškarcem u ovoj štali punoj budala i lopova.

Nož je nestao isto tako brzo i neobjašnjivo kao što se i pojavio, a ona je opet ostala samo neobična, zagonetno lijepa žena pred opčinjenim pogledima muškaraca.

Clay je šutke izvadio klip kukuruza, koji je služio kao čep na zemljanom krčagu viskija, i pažljivo natočio svoju i Dexovu limenu šalicu.

— To je Toni O'Neill — objasnio je Dex. — Krasna i dobra djevojka, ali kad se naljuti onda je kao ranjena divlja mačka. Rekao bih da ste ti i ona malo nalik.

Clay je promatrao dok je kod Tobina naručivala robu. Nije bila visoka, ali bilo je u njoj nešto što je ulijevalo strahopoštovanje. Mogla je imati tek dvadesetak godina.

— Trenutno ne mogu zamisliti ništa zgodbije nego da se upoznam s tom Toni. Hoćeš li nas upoznati, Dex, kad smo već slični?

Približivši joj se, osjetio je miris, koji je iz daljine bio tek naslutio. Nje ne plave oči, poput sjajnog cvijeća u tamnoj sjeni lica, pogledale su ga pažljivo, bez osmijeha, kao da shvaćaju da to nije slučajan sastanak.

— Pričali su mi o vama i o sukobu koji ste ovdje doživjeli. Vaš sam dužnik, señor. Primite moju zahvalnost.

— Dužnik, señorita? — začudio se on. — Ne znam što bi mi vi dugovali.

Tada mu se nasmiješila, dok su joj oči preljetale s njega na Dexa i natrag.

— Znači da vam Dex ništa nije rekao. Ali reći će vam... Ili ako hoćete, možemo zajedno projahati dolinom pa ću vam ja ispričati.

— Pa to bi mi svakako bilo milo — ozbiljno je pristao. — Možemo krenuti kad god vi kažete.

Bilo je neobično ugodno jahati po lijepom danu s takvom divnom ženom. Dok su jahali, Clay je slušao Tonin glas, koji je znao biti nježan kao proljetni vjetar što šumi u visokim krošnjama, čas tihi i intiman, čas ustreptao od uzbuđenja. U glasu joj se osjećala prijateljska naklonost.

— Vi ste prvi put u Texasu, es verdad, amigo?

— Još sam toliko svjež da mi se ni blato s Crvene rijeke nije skinulo s čizama. Zapravo, tek sam došao u San Marcos pa ništa ne znam o sukobu u radnji.

— Nije to ništa. Samo mi se pružila prilika da tim smrdljivcima pokažem koliko ih mrzim. Jednog ću ih dana poubijati, kao što ste vi prije tri dana zgazili onoga salastog Bucka. Da vi to niste učinili, morala bih ja.

— Dakle, u tome je stvar. Znači da su s vama postupili jednako kao i s Dexom.

— Slično. Mojem su ocu oduzeli plantažu u Matagordi, kao što su oteeli Dexovu zemlju. Ali s bitnom razlikom.

Namrštio se znajući što dolazi. Znao je da će još jedan od opljačkanih zahtijevati od njega da se umiješa u stvar koja ga se ne tiče. A opet, osjećao je čudnu potrebu da čuje nešto više o tome.

— U čemu je razlika? — upitao je protiv volje.

— Pa ispričat ću vam, señor — slegla je ramenima. — Svi to znaju, a osim toga dugujem vam to jer ste mi skinuli s vrata onoga odvratnog Bucka.

— Pričajte — rekao je tiho.

Nekoliko su trenutaka šutke jahali, dok se ona prisjećala priče.

— Moj otac se zove Brandon O'Neill. Došao je ovamo prije mnogo godina iz Irske, a kad je stekao nešto zemlje i stoke ožehio se mojom majkom, Španjolkom, pravom Kastilijankom. Kad sam se rodila imali smo veliku kuću na obali i mnogo robova. Moj se otac veoma obogatio. Ne govorim vam to zato da bih se hvalila, señor, nego zato da znate koliko sam izgubila.

— I ja sam vidao slične obitelji u Santa Feu — kimnuo je Clay. — Kćeri su im se školovale u Parizu.

— Da, tako je bilo sve dok onaj Morgan nije zapeo okom za našu zemlju.

Tada sam imala šesnaest godina i nisam znala što se zapravo događa. A onda, jedne večeri, Morgan i njegovi ljudi zauzeli su kuću na juriš.

— Na juriš?

— Si señor. Jurišali su na konjima i pucali iz pištolja. Moj je otac pojurio k vratima, i pogodio ga je metak. Majka mu je priskočila u pomoć, a dvojica su je napala kundacima pušaka... krv joj je navrla na usta.

— Strašno! A što je bilo s vama?

— Nisam mogla dovoljno brzo bježati, señor — nasmijala se. — Uхватili su me i odveli natrag u kuću. Morala sam ih služiti hranom i pićem i paliti im cigare. Natjecali su me da majku i oca izvučem iz kuće i da ih bacim u prašinu pred vratima.

Zastala je na trenutak okrenuvši glavu da sakrije suze. Clay je sućutno položio ruku na njeno drhtavo rame.

— Prošlo je to. Nemojte o tome govoriti.

Ali ona je zatresla glavom i ponosno je uspravila.

— Ima još nešto. Reći ću vam da znate i to. Kad su me otrgli od mrtve majke, odveli su me opet u kuću, dvojica su me držala, dok su mi druga dvojica trgala odjeću... Nisam više izdržala, onesvijestila sam se. Kad sam došla k sebi, u kući je ostao još samo onaj Morgan, potpuno mamuran od pijanstva. Uspjela sam se iskrasti i sakriti u šumi. Lutala sam dva dana i dvije noći. Oni su me tražili, ali me nisu mogli naći, skrivala sam se kao ranjeni pas.

Dok je pripovijedala, Clay je svaku njenu riječ osjećao kao udarac koji u njemu budi gnjev. Kad je zašutjela, u njemu se podigla želja da krivce obaspe psovkama. Šake su mu se stegle. Ali onda, iz nekoga još uvijek razumnog dijela njegova mozga javilo se upozorenje: to se tebe ništa ne tiče, ne miješaj se u to, to nije tvoja stvar!

S naporom se savladao, a kad je progovorio, glas mu je bio miran, pažljivo očišćen od svakog osjećaja.

— I tako ste dospjeli ovamo.

— Da, ovdje sam već šest godina — potvrdila je djevojka — i živim u drvenoj kolibi s propalim rođacima i njihovom polugolom, izgladnjelom djecom. Vjerojatno ću ovdje i umrijeti, pogrb-

ljena i ružna, kao i druge žene koje trunu cijeloga života u San Marcosu.

On ju je pažljivo gledao i nije mogao vjerovati da će i ona jednoga dana propasti i ostarjeti. A opet, znao je da njoj nema bijega, kao ni jednoj ženi koja je osuđena na teškoće i ropstvo života na granici.

— Pa neće biti baš tako loše. — Pošao je da mu riječi zvuče uvjerljivo, ali znao je da mu ona neće vjerovati. — Prije ili kasnije vratit će vam vašu plantažu i sve će opet biti dobro.

— Vrlo ste ljubazni, señor. Ali to je samo ljubaznost vaših riječi, ne i srca. Vi znate, kao i ja, da svoju zemlju mogu opet steći jedino silom. Da je otmem onima koji su mi je ukrali. Ali ja to ne mogu sama. Nitko to ne može sam. Ima, doduše, i drugih koji mi hoće priskočiti u pomoć, jer su i oni izgubili zemlju, ali ovdje nema takva čovjeka koji bi ih mogao voditi.

Pogleda ga izazovno, kao da mjeri njegovu snagu.

— Vi biste mogli voditi, señor.

Zaprepašteno ju je pogledao, videći se u duhu pred cijelom vojskom ljudi koji jašu na konjima, izvučenih sablji, i poput oluje čiste prljavštinu crne korupcije iz Texasa. Ali tada mu se pamet razbistri, uspije se sabrati. Nije on nikakav vitez koji priskače u pomoć izgubljenim kraljevnama i pomaže slabima i bespomoćnima. Ovo se njega ne tiče!

Nasmijao se i zatresao glavom.

— Nikad nikoga nisam vodio, Toni. Ja bih ih samo odveo u propast. Čak i ako pretpostavimo da bi bili takve budale da me slijede. Za takav posao morate naći boljeg čovjeka od mene.

Trenutna nada, koja ju je obuzela, iščezavala je s njena lica, koje je klonulo, neobično prazno i izgubljeno. Ali za tren oka nestalo je tuge, i ona mu se podrugljivo nasmijala, gotovo isto onako prezrivo kao besposličarima pred Tobinovom radnjom.

— Ali, señor samo sam se šalila. Nema nikakva razloga da se vi borite za nas. Sve se to dogodilo davno i daleko.

Stigli su pred Dexovu kuću i ona je zaustavila konja. Pokazala je rukom kuću, dok je podrugljiv smijeh još

uvijek titrao na uglovima njenih usnica.

— Eto vas i kod kuće señor — rekla je. — Neću vas siliti da dalje jašete sa mnom.

— Zašto ne? Odjahat ću s vama i otpratiti vas do kuće, kao što sam i mislio.

— Ima mnogo muškaraca koji bi me htjeli dopratiti do kuće, kad bi smjeli, señor — u njenim očima zrcalio se prezir. — Možda ću jednog dana naći nekoga tko će htjeti da me prati i malo dalje. Kad ga nađem...

Podigla je ruku na pozdrav, okrenula konja u oblaku prašine i nestala u tutnju kopita.

Sjedeći nepokretno u sedlu, Clay ju je promatrao kako odlazi. Pomislio je da krene za njom, ali se predomislio. Značenje njenih posljednjih riječi bilo je i previše jasno. Ona ga je izazvala, a on je taj izazov odbio.

Psujući okrene konja i dojaše do Dexove kuće. Sve to nije njegova stvar. Najpametnije je da se ne miješa.

Ali unatoč tome grizlo ga je što mu je odbrusila, odbacivši ga kao kakvu otrcanu bezvrijednu rukavicu.

III

Dugo nakon zalaska sunca, Dex i Clay sjedili su na trijemu.

Dolina se bijeljela od mjesečine, ali crne naslage oblaka, prošarane bijelim sabljama munja, skupljale su se nad planinskim lancem. Iz daljine se čula grmljavina.

— Žao mi je što sutra odlaziš, Clay. Čini se kao da se sprema slabo vrijeme. Neće ti biti lako na putu.

— Ne mogu ovdje ostati zauvijek, Dex.

— Pa, zapravo bi mogao, kad bi htio. Ne moraš ići dalje samo zato što je tvom konju zacijeljela noga.

— Znam, Dex, ali htio bih otići dolje na jug gdje su plantaže pamuka. Možda mi se tamo neće svidjeti, ali zanima me kako izgleda.

Iznenada se prekinuo i prišao ogradi trijema. Netko je trčao putem prema kući, sjena se promicala kroz

naizmjenične crte mjesečine i tame. Clay olabavi pištolj, koji mu je visio o pojasu, uto priskoči Dex i stane kraj njega. Clay mu bez riječi pokaže čovjeka što trči.

Noć je bila tako tiha da su čuli korake. Katkada bi pobrzali, a katkada zateturali, kao da se njihov vlasnik upinje posljednjom snagom da stigne do njih. Vidjeli su kako se spotakao, očajnički se boreći da ostane na nogama a onda se srušio.

Clay i Dex zajedno potrče prema njemu. Pao je nasred puta, obasjan mjesečinom, a kad je Clay klekao kraj njega i okrenuo ga na leđa, vidjeli su nedorasla dječaka. Zijevao je pokušavajući doći do zraka.

— Zaboga — Dex ga je prepoznao. — Pa to je Paddy O'Neill! Što se dogodilo, Paddy?

Dječak je otvorio oči kao da ga je spominjanje imena probudilo. Bio je preplašen kao uhvaćena životinja, a onda, prepoznavši Dexa, pokušao se dići s tla.

— Zakonaši! — jeknuo je bez daha. — Uhvatili su mamu i tatu i mlađu braću. Sve su ih svezali u kući. Vratit će se... da je... da je zapale... čim svrše s Toni.

— Toni! — Clayev je glas prasnio kao bič. — Toni? Što su učinili Toni?

Dječak je prenio svoj izmučeni pogled na Clay i teškom mukom podigao ruku da pokaže pravac.

— Odveli su je... U Vražju tavu — dahnuo je. — Hoće je najprije bičevati, a onda će spaliti našu kuću.

Clay je pogledao Dexa. Ruka mu se ovila oko Dexova ramena a da to nije ni opazio.

— Što sve to znači, Dex?

Dexovo lice postalo je tvrdo poput stijene.

— To je Buckovo staro društvo. Osvećuje se O'Neillovima za sramotu koju su doživjeli s Toni u radnji.

— Znaš li put do Vražje tave? — Clay je skočio na noge, napet i opasan kao isukan mač.

— Znam — rekao je Dex. — Hajdemo po konje.

U tren oka zajahali su i odjurili. Dex je vodio u bezglavom galopu, sagnuvši se nisko u sedlu, Clay mu je bio za petama, držeći jednom rukom uzde,

drugom pušku. Stegao je usne od bijesa. Ni sam nije znao zašto ga je Toni-
na otmica toliko uzбудila. Znao je je-
dino da će loše proći ljudi koji su je
oteli, ako ih uspije stići prije nego što
bude prekasno.

Dex je usporio i skočio na zemlju
prije nego je konj stao. U istom tren-
utku Clay se našao kraj njega.

— Jesmo li blizu?

— Sad moramo pješke još nekoliko
stotina metara. Možda ih iznenadimo.

Šuma u koju su zašli bila je veoma
gusta, puna niskoga granja i visokog
žbunja. Čovjek nije vidio ni vlastite
noge, a kamoli put. Ali Dex je spretno
vodio. Clay je bjesomučno trgao puza-
vice u koje se saplitaio, psujući u sebi.

Osjetio je kako ga je Dex zaustavio
rukom. Stali su puzati. Kad su se do-
šuljali do vrha kosine, gdje je presta-
jala šuma, pred njima se otvorio čisti
polukružni prostor pod mjesječinom.

Kao da pod sobom gledaju pozornicu
na kojoj se odigrava užasna drama
divljaštva i surovosti. Šestoro ljudi
motalo se po njoj, a na rubu čistine
isto toliko broj konja bio je vezan za
stabla.

Clay nije vidio ništa osim Toni.

Toni, bez ljedne krpice na sebi, nala-
zila se ispod stabla u sredini čistine.
Ruke su joj bile uzdignute iznad gla-
ve i vezane konopcem o granu. Glava
joj je klonula, a bijelo joj se tijelo lju-
ljalo u omći. Clay je spazio kako joj
se grudi dižu i spuštaju od grčevitog
disańja. To je bio jedini vidljivi znak
užasa koji je proživljavala.

Jedan od ljudi izašao je iz sjene i
pristupio djevojci. Clay je prepoznao
bljedolikoga čovjeka sa štakorskim
licem, koji je prije tri dana pobjegao
pred Toninim nožem. Teturao je vuku-
ći za sobom dugi kožnati bič.

Clay je začuo Dexov šapat kraj uha.

— To je Mort Birgin, on je priredio
ovu predstavu.

Clay je šutke pomakao pušku, tako
da je sada bila upravljena ravno u
čovjeka ispod njega. Znao je da mora
ubiti Morta Birgina i poslati ga u pa-
kao, gdje mu je mjesto.

Ali tada je opazio drugoga čovjeka,
koji je prišao Birginu. Bio je nizak
trbušast šepavac krupne majmunske
glave. Činilo se da nema vrata. Stao

je pred Birgina. Čak se iz ove daljine
vidjelo da je zle volje.

— Do vraga, Morte! — jasno su začu-
li njegov glas koji je odjeknuo kroz
mirnu noć. — Poslije ćeš moći bičevati
curu do mile volje. Kažem ti da je
odvežeš! Bolje da se malo s njom poi-
gramo, dok još možemo. Ako ti ne
znaš što bi počeo sa ženama, ne znači
da mi ostali moramo propustiti tak-
vu priliku da se zabavimo.

— Da se zabavite? — zavrištao je Bir-
gin iskesivši zube. — Budalo, zar ti
nije jasno da je to takva ženska koja
bi se zabavila više od vas! Misliš li da
ću joj dopustiti da s vama uživa, na-
kon svega što mi je učinila? Jedina
njena zabava večeras bit će da ću joj
ovim bičem oguliti kožu, pa da je
onda dokončaju vukovi.

Birgin je prezirno okrenuo leđa de-
beljku i vratio se do konja. Debeljko
je kao opčinjen krenuo prema mjestu
gdje je Tonino tijelo sjalo na mjesечи-
ni poput slonove kosti. Kao čovjek
koji hođa u snu, približio joj se toliko
da ju je gotovo dodirnuo licem, a
onda je iznenada ispružio ruke i privu-
kao k sebi tijelo što se njihalo obješe-
no na konopcu. Toni je zabacila glavu
i vrisnula.

A onda kad je Clayev prst trebao
stisnuti obarač, odjeknuo je pucanj
pištolja, koji je zabljesnuo iz sjene, i
debeljko je zateturio uhvativši se za
trbuh, dok su noge pod njim pola-
ko popuštale.

Toni je opet vrisnula, a u sjeni sta-
bala netko se nasmijao suludo. Clay
je osjećao kako mu se mišićje steže, i
prolaze ga žmarci, kao da se nalazio u
nazočnosti nekoga neobjašnjivog zla.

Ugledao je Birgina kako izlazi na
čistinu držeći u ruci pištolj koji se još
dimi. Drugom je rukom vukao za so-
bom dugački bič. Birgin je zastao
kraj palog debeljka, poput hijene, a
onda je opet obratio pažnju Toninu ti-
jelu.

Prišao mu je na nekoliko metara,
prazan pištolj zatakao u pojas, a izvu-
kao napunjeni. Okrenuo se prema čet-
vorici jahača koji su se nalazili u sje-
ni stabala.

— Izadite, svi do jednoga — mahnuo
im je pištoljem. — Ovamo, da vas
mogu držati na oku. Ako me netko

pokuša spriječiti, dobit će isto što i ovaj.

Ljudi su izašli i stali desetak metara od njega, jedan do drugoga. Jedan od njih bespomoćno je raširio ruke.

— K vragu, Morte — rekao je pomirbeno. — Nećemo ti ništa. Biću ti ženitinu koliko god hoćeš. Nećemo se svadati. Hajde da to obavimo pa da se vratimo u grad.

Mort ih je promatrao stisnutih očiju. Kad se uvjerio da su se pomirili su situacijom, premjestio je pištolj u drugu ruku. Zavrtlaio je bičem i nekoliko puta zapucketao vrhom, koji je nalikovao zmijskoj glavi.

— Bit će dobar — promrmrljao je zadovoljno, a onda stao kružiti njime oko glave u sve bržim krugovima.

Clayeve oči promatrale su ga preko nišana puške. Clay je znao, da je i Dex spreman da otvori vatru.

— Ja ću Birgina — prošaptao je promuklo i u istom času stisnuo otponac, osjetivši udar puške o rame. Čuo je kraj uha grmljavinu Dexove puške, a onda je skočio na noge i zaletio se niz brijeg, gdje su Birgin i jedan od njegovih pratilaca ležali na zemlji.

Vidio je kako pištolji bljeskaju vatru prema njemu. Bez zastajanja ispali na jednog od trojice koji su još bili na nogama. Čovjek je pao, a zatim i drugi kraj njega, što je značilo da i Dex puca.

Ostao je samo još jedan od cijele bande. Taj je odbacio prazan pištolj i izvukao dugačak nož, spreman da se brani. Ne zastajući, Clay mu baci prazan pištolj u lice, a kad je čovjek podigao ruke da se zaštititi, Clay mu se baci u trbuh. Obojica su se srušili. Clay je objema rukama hvatao ruku koja drži nož. Tada je zamahnuo i, kao da udara sjekirom, spustio dlan na protivnikov vrat. Osjetio je kako je tijelo pod njim naglo izgubilo snagu.

Teško dišući, uspravio se i ugledao Dexa kako stoji kraj njega. Polako je razgledao bojno polje, a onda mu se oči zaustave na Toni.

Njeno je tijelo drhtalo, a usta su joj se otvorila u jecaju olakšanja.

— Ah, Clay — prostenjala je.

— Ah, señor Clay!

Zgrabio je lovački nož, koji mu je ležao do nogu, i pritrčao do nje. Jednim potezom presjekao je omču na kojoj je visjela, a drugim je razrezao vezove oko njenih ruku. Osjetio je kako je klonula uz njega. Prihvatio ju je blago, kao da drži dijete, odnio i položio u travu na rubu čistine. Ali njene ruke nisu htjele da mu puste vrat. I sam se morao spustiti kraj nje, pa ju je privukao k sebi, osjećajući njeno drhtanje, poljupcima kušajući slanoću suza, koje su joj ronile niz obraz.

Naposljetku se smirila i pogledala ga očima koje su izražavale beskrajnu zahvalnost.

— Sad je sve prošlo, Toni! — tješio ju je. — Nikad te više neće moći napasti.

Njene ga oči nisu puštale iz vida.

— Znam — jedva je prošaptala. — Znam, señor Clay.

— Hajde, odmori se malo — ustao je on i nasmijao se. — Moram još razgovarati s Dexom i vidjeti je li sve u redu. Brzo ću se vratiti.

Kimnula je kao poslušno dijete, a on je preko čistine pristupio Dexu, koji je skupio odbačene prazne puške i sada ih ponovno punio, odmjeravajući količinu baruta, gurajući metak u cijev, uglavnom čineći sve i sva da ne bi gledao голу djevojku, na srebrnastoj travi.

— Nije bila loša ova gužva — rekao je zadovoljno. — Ne znam jesam li ikad prije vidio da dvojica ovako glatko udese šestoricu.

Clay se nasmijeo i čučnuo kraj njega.

— Nije ispalo loše — složio se.

Sutjeli su dok Dex nije napunio puške. Dao je jednu Clayu. Dex je bio zamišljen, vidjelo se da ga nešto muči.

— Ne bih htio da previše brbljam, Clay... — zastao je tražeći riječi koje mu nisu htjele prijeći preko usana. — Ne bih se htio u to petljati, ali i ti i Toni sada ste u gadnoj nevolji.

Clay je stisnutih očiju pokušavao po Dexovu licu pogoditi što misli. Prije nije imao vremena da misli o posljedicama, ali sada...

— Pa, ovi momci su pripadali bandi koja se naziva Zakonaši. Morganovi ljudi se tako zovu po cijelom Texasu. Pozivaju se tobože na zakon, a rado

što god ih volja. Oni neće moći zaboraviti da netko pobije toliko njihovih ljudi, a da se onda izvuče. Kad bi se to pročulo, začas bi im došao kraj.

Clay je shvatio. Vidio je on mnogo takvih bandi koje su uzimale zakon u svoje ruke.

— Ti misliš — govorio je polako kao da provjerava svaku riječ — ti misliš da me moraju ubiti kako bi dokazali da su svemoćni i nemilosrdni.

Dex je potvrdio, promatrajući Clayevu tvrdo lice.

— Na žalost, tako je, Clay.

— A što će biti s tobom? I što će biti s Toni?

— Toni nije u ništa boljem položaju od tebe. Budući da je ona uzrok cijeloj gužvi, prema njoj će postupati isto kao prema tebi. Ja sam prilično siguran. Imam dva odrasla sina i mnogo prijatelja u ovom kraju. Neće se sukobiti s cijelim mjestom.

Na početku Dexova objašnjenja, Clayevi su se živci napeli kao strune, ali sada je sva napetost prošla. Znao je što ga čeka, osjetio je gotovo radosno očekivanje. Pogledao je Dexa i nemarno se nasmijao, kao čovjek koji je pronašao odgovor.

— Pa onda, što se tu može! Što bi bilo najpametnije da Toni i ja učinimo?

Dex je bio ozbiljan i zabrinut.

— Jedino mi je jasno da morate nestati odayde. Moraš povesti Toni sa sobom. Sutra će se sve saznati. Istina, uništili smo najveći dio bande u San Marcosu, ali neće proći ni dva dana i oni će skupiti momke iz drugih mjesta i poslat će ih ovamo s pištoljima u rukama. Moraš što prije strugnuti. Hajde da nađemo nešto odjeće za Toni, opremimo konje, skupimo nešto rezervne municije, pa na put!

— Imaš potpuno pravo, Dex. — Vrijeme je da krenem.

Krenuo je k Toni. A ona je ustala i čekala ga. Činilo se da uopće nije svjesna da stoji pred njim potpuno gola, kao kip nevjerojatne ljepote. Kad joj se obratio, krenula mu je u susret smiješeći se.

— Sve sam čula, señor Clay. Znam da moraš bježati. — Zastala je. — Spremna sam da idem s tobom, ako me hoćeš povesti sa sobom.

Svanula je zora kad su pripreme bile završene. Toni, odjevena u Martine haljine, uzjahala je konja pred Dexovom kućom.

Clay je pružio ruku Dexu.

— Mnogo ti hvala za sve, Dex. Nikad ti to neću zaboraviti.

— Nije to ništa, Clay. Ima prilika u kojima je jasno da ljudi kao što smo nas dvojica moraju držati zajedno. Eto, ovo je bila takva prilika.

Clay se bacio u sedlo. Dex je položio ruku na njegova konja.

— Toni će ti reći kamo da idete, Clay — rekao je sporo. — Tamo ćeš naći mnogo prijatelja. Nećeš biti sam, Clay. Ti ne poznas te ljude, ni oni tebe, ali Toni ih znade i odvest će te k njima.

Okrenuo se i udaljio. — Kakvi bi to mogli biti prijatelji koje ne poznam?

Osjetio je Toninu ruku, koja je trzala uzdu njegova konja, i začuo njen glas.

— Mnogo ih je, Clay. Mnogo prijatelja, kojima će biti drago da te vide. — Potjerala je konja. — Hajde, Clay, ja ću te voditi.

IV

Padalo je kao iz kabla. Vjetar je sve miješao u nerazmršivi vrtlog. Vitlao je vunene ogrtače koje su Clay i Toni prebacili preko glava. Bili su mokri, do kože.

U sumrak su pronašli stijenu koja se poput zida dizala na obali nabujale rijeke. Na uskom prostoru između rijeke i stijene Clay je skrpio od granja kolibicu, koja se jednom stranom naslanjala o kamen. Namučio se dok je zapalio vatru. Napokon je vatra prodrla do suhog dijela drva i veselo se rasplamsala. Stijena je štitila vatru i kolibicu od vjetra, a ujedno je poput zrcala odbijala toplinu u njihovo zaklonište.

Toni je rasedlala konje, skinula bisage, konje odvela stotinjak koraka dalje, gdje je klisura graničila s livadama. Nekim čudom ustanovila je da je krzno bizona, koje je Clay nosio smotano iza sedla, sasvim suho, i ona ga je prostrla, s dlakom nagore, preko

granja, kad je Clay skupio dovoljno drva, da im potraje cijelu hoć, zakuhalo je kavu na vatri i priredila večeru od sušene divljači.

Clay je sjeo na rub krzna i svukao čizme. Pogledao je Toni smiješeći se.

— Znaš li da bismo ovako mogli biti posljednji par na svijetu. Nitko ne zna gdje smo, a vjerojatno to nikom nije ni stalo. Kako ti se sviđa, Toni?

— Ima gorih stvari, kao što su na primjer, okrutnost i glupost, kao što je nepravda — zastala je zamišljeno ga promatrajući, — Ali najgore je siromaštvo s beznađem. Je li ti žao što si dospio ovamo, Clay?

Bilo je to pitanje na koje je i on sam nastojao odgovoriti otkad su napustili Dexovu kuću. Nije imao ništa protiv borbe i bijega: ta on je prošao tolike žestoke okršaje! Nije se bojao teškoća. Ne, mučilo ga je što se mora odlučiti da se umiješa u nešto što je unaprijed osuđeno na propast.

— Neka me vrag odnese ako znam — priznao je. — Svakako, ovdje mi je š toboom lijepo. Ali, Toni, nimalo mi nije do toga da se borim za nečiju izgubljenu zemlju. Zaboga — prasnulo je — pobjegao sam u Texas od neprilika. I zašto da sada ponovo upadam u gužvu tisuću puta goru.

— I ne trebaš, Clay — Toni mu je položila ruku na koljeno. — Nije to tvoja stvar. Ima mnogo ljudi koji će biti spremni da ti pomognu zbog onoga što si već učinio, ali to ne znači da i ti njima moraš pomagati.

On nestrpljivo odmahne rukom.

— Ne, nije stvar u tome! Do vraga, nije meni teško nekome pomoći. Ali ja se ne želim ni za što vezati. Predugo živim sâm. Ne mogu sada biti u nekoj grupi ljudi da mi netko govori što i kako da radim.

Kad mu se približila, glas joj je zvucio dublje i ozbiljnije.

— Ne bi to bilo tako, Clay. Ti bi zapovijedao, kao i sada.

On ju je pogledao pogađajući na što misli. Ali ona se već povukla u sjenu.

Kad se opet pojavila, počela je skinuti odjeću. Prvo je skinula čipkastu bijelu bluzu, i pred njim su se raskrile grudi, kojih se tako dobro sjećao od sinoć. Bile su uspravne, a mekše od avile. Skinula je suknju. Od ljepote

njena struka i bokova obuze ga slabost.

Zapanjen, napola se podigne. Bijela sjenka njena tijela uputila se ravno prema njemu, u zagrljaj. Osjetio je kucanje njena srca. Kad su se poljubili, bilo je to kao da na usta stavljaju gorući pečatnjak. Tada su se ujedinili.

Nakon toga sjedili su kraj vatre, u polutami, bez riječi i obećanja. Clay je znao da su se njihovi putovi isprepleli. Pred njim je stajao zadatak, i on mora učiniti sve da ga izvrši.

Kiša je padala dva dana. Jahali su prema jugozapadu. Napustili su područje šuma i kretali se preko golih ravnica obraslih od mraza pocrnjelom travom. Zatim nije bilo ničega osim strmih klisura, iznad glava i pocrnjelog kamena pod konjskim kopitima. Vjetar je zviždao kroz klance. Penjali su se sve više.

Od samoga početka Toni je pokazivao put. Nisu susretali nikoga, bili su okruženi jedino nebom i zemljom, neprekidnom kišom i olujom.

Isprva ju je pitao gdje je cilj, ali ona je bila neobično zakopčana.

— Ne mogu ti reći, Clay — branila se. — Drugi ti moraju objasniti te stvari budu li odlučili da ti otvore svoje srce. Uskoro ćeš ih upoznati. Govorit ćeš s njima, pa ih možeš pitati što te zanima. Vjeruj mi, Clay, corazón, da ti ne smijem ništa reći. Povjeri se još malo mome vodstvu.

Tako su stigli do posljednjega golog vrhunca, preko kojeg je zviždao vjetar, i ugledali pod sobom Palmenterovu skrivenu dolinu.

Nakon tolikih milja divlje pustoši, ovdje, u prostranoj dolini, okruženoj zupcima stijenja, prostrle su se goleme livade i pitoma i obrađena polja. Uredne ograde isprekrižale su dolinu i govorile o radu i miru. Tu su se dizala stabla, ravna i visoka, i širila sjenate krošnje nad prijateljskom zemljom.

U sredini doline, oko velike jednokatne brvnare, okupilo se jato kućica i štala, a sve je to bilo okruženo palisadom od pobodenih brvana, kojima su vršci stršali tri metra visoko u zrak, oštro zašiljeni. Čvrsta vrata od tesane hrastovine zatvarala su ulaz u

palisadu. Na svakom uglu tvrđave nalazio se stražarski toranj.

— Nevjerojatno — rekao je. Clay — sve sam očekivao, samo ne ovo. Je li to naš cilj?

Tonine oči sjale su kao zvijezde i smiješak joj je zatitrao na usnama. Bila je kao dijete koje je dospjelo u čarobnu zemlju.

— Ovo je Palmentera — rekla je tiho. — Palmentera, baš onakva kako su mi uvijek pričali...

— Pričali? Hoćeš reći da nikad prije nisi bila ovdje?

— Nikad. Znala sam da postoji i opisali su mi put do nje, čim sam postala jedna od Las Espinas. — Naglo je zastala i oči su joj poprimile preplašen izraz. — Ah, jezik me izdao.

Clay ju je pogledao sa smiješkom.

— Las Espinas? Drugim riječima, Trnje. A ti veliš da si jedna od njih.

Ona je pokajnički slegla ramenima, podsmijehujući se vlastitoj nepažljivošći.

— Uvijek je tako sa ženama. Brblja ju, i prije nego što im mozak može zaustaviti usta, počine štetu. Da, corazón, u Texasu postoji organizacija koja se naziva Las Espinas. Ali ja sam htjela da ti to señor Palmenter prvi kaže.

Clay je kimnuo, a oči su mu zamišljeno proučavale njeno lice.

— Znam da si to htjela. Nisi me baš obavijestila informacijama otkad smo krenuli na put. Ali zaboravit ćemo što si rekla. Što se mene tiče, nikad nisam čuo za Las Espinas. Kad vrijeme bude zrelo da mi se to kaže, tek ću onda znati. Do onda ćemo to izbrisati iz glave.

— Gracias — jednostavno je rekla, a lice joj se razvedrilo. — Bilo bi mi žao kad bi saznali, da mi se tajna omakla s jezika. — Okrenula se opet k dolini i Clay je vidio da se u njenim očima opet javlja radosno očekivanje, kao kada je prvi put ugledala Palmenteru. Napeto je osluškivala indijanski bubanj izdaleka. — Stražari najavljuju naš dolazak. U Palmenteri nas očekuju.

Dok su jahali dolinom prema velikim hrastovim vratima, bubanj je umukao, a drugi mu je nešto dalje, odgovorio. Kad je bubnjanje stiglo do

same tvrđave, vrata su se otvorila i četiri konjanika su izjahala.

Nisu se žurili. Jahali su kao ljud koji su krenuli na mali lovački izlet. Ali pred njima na sedlima bile su položene duge puške. Kad su se približili, Clay je vidio da su im pojasevi opterećeni pištoljima i dugim oštricama noževa.

— Pustimo ih da oni dođu k nama — predložio je i zaustavio konja. Jahači su se približili bez žurbe i bez znaka neprijateljstva. Kad su stali ispred njih, Clay je vidio da su Meksikanci, vaqueros, vitki i snaži konjanici ravni- ca, pouzdani i poštrovni kao sred- njovjekovni plaćenici, koji ne poznaju drugog zakona osim riječi svoga gospodara. Oštrim su okom odmjerili Claya i Toni.

Jedan od njih, nešto stariji, postavljao je pitanja, jedva mičući tankim ravnim usnicama.

— Adonde van? Kamo idete?

Clay je upitno pogledao Toni i vidio je kako se nagnula naprijed. Odgovorila je polako i jasno, kao da rečenica koju izgovara ima dublje značenje od samih riječi.

— Quien sabe, amigo? El hombre propone y Dios dispone.

Clay je u sebi preveo: Tko zna, prijatelju? Čovjek snuje, a bog određuje.

Starčeve oči su zatreptale, a onda mu je lice opet dobilo hladan izraz.

— Es verdad, en este mundo no hay rosas. Istina je, na ovom svijetu nikom ne cvjetaju ruže.

Zastao je, a Toni je pobjednički izgovorila posljednju rečenicu obreda: — No hay rosas sin espinas. Nema ruža bez trnja.

Clay je shvatio. Bila je to lozinka. Tek posljednji Tonin odgovor otvarao je vrata tvrđave.

Voda konjanika podigao je ruku na vojnički pozdrav, a onda ih je upitao za ime. U njenu je glasu zazvučao ponos kad je izgovorila svoje i Clayevo ime, ponos učenika, kojega učitelj prima u svoj najuži krug.

Starac je okrenuo konja prema vratima i pokazao Clayu i Toni da ga slijede. Vrata su se iza njih zatvorila. Ušli su u dvorište. Clay je ugledao unutrašnjost tvrđave, gdje je vladala zaposlena strka, kao da je sajmeni

dan. Meksikanci, Indijanci i bijelci motali su se uokolo po nekim neobjašnjivim zadacima. Tu i tamo gorjele su vatre na kojima su žene kuhale. U jednom kutu kovač je potkiivao konje, u drugom grupa meksičkih peona okupila se oko dva pijetla koja su se tukla.

Starac ih je kroz sve to proveo ne gledajući ni lijevo ni desno, dok nisu došli do najveće kuće koja se dizala nad cijelom tvrđavom. Popeli su se na verandu, gdje ih je na vratima dočekao čovjek s glasom, koji odjekuje poput velikog bubnja.

— Señorita O'Neill i gospodine Farrar, ja se zovem Blair Palmenter, i stojim vam na službu. Čast mi je što vam mogu ponuditi gostoprimstvo Palmentere.

Clay zamijeti da je to govor dobro školovanoga i plemenitog čovjeka.

Rukovali su se, a stisak toga čovjeka bio je snažan, unatoč tome što mu je cijelo tijelo bilo neobično iskrivljeno.

Clay je to opazio tek kad se Palmenter teškom mukom okrenuo da uđe u kuću. Koraćao je polako, kao da trpi veliku bol, a tijelo mu je, unatoč tome što je izgledalo kao slomljeno, odavalo unutarnju čvrstoću.

Palmenter ih je uveo u veliki salon, dugačak dvanaestak metara i gotovo jednako toliko širok. Kamin je veselo pucketao, tako golem da bi odrastao čovjek mogao ući u nj bez saginjanja. Zidovi i podovi bili su urešeni šarenim meksičkim ćilimima. Stolice su bile od jake hrastovine, presvučene napola štavljenom jelenjom kožom. Bila je to ugodna i topla prostorija u kojoj se živi uljuđeno i udobno.

Palmenter je pljesnuo rukama, a visoki, snažni Crnac ušao je u sobu kao da je čekao na taj znak.

— Danas ćemo imati goste na večeri. Jeddo — rekao je Palmenter. — Pobri- ni se za njihove konje, a stvari odnesi u sobe. Neka jedna od žena donese naš domaći viski.

Crnac se poklonio. Skinuli su kapu- te i šešire. Mala Meksikanka žurno je dotrčala sa srebrnim pladnjem na ko- jem je stajalo piće. Polako su pijucka- li, odmarajući se kraj vatre, uživaju- ći u dobrodošlici gostoljubive kuće.

Prva teška etapa njihova puta bila je završena.

Večera je bila takva da je nikad neće zaboraviti! Debeli odresci srneti- ne pekli su se iznad otvorene vatre i bili su prhki i smeđi izvana, a sočni i polusirovi iznutra. Pekli su krumpire, a zatim su jeli pecivo, med, slatko div- lje grožđe i pitu, zatim su pili crnu kavu. Kad su završili, Clay i Palmen- ter zapalili su cigare.

— Već dugo godina znam za señoritu O'Neill — otpoče Palmenter. — Ali za vas nisam čuo, gospodine Farrar. Vi ste vjerojatno prvi put u Texasu.

Pitanje je bilo pristojno postavljeno, ali nije bilo sumnje da pitalac očekuje opsežan odgovor. On je otvorio vrata Palmentere, jer je Toni znala lozinku, što je značilo da je njihov član. Ali Clay je trebao tek da prođe ispit.

— Prvi put sam u Texasu — priznao je Clay. — Ovdje sam tek desetak dana. Nesrećom — nemarno je dodao, kao da je ta stvar nevažna — bio sam primoran da u to vrijeme ubijem četi- ri čovjeka.

— Četiri čovjeka! — iznenadi se Pal- menter — Ako smijem reći, gospodine Farrar, vi se nešto olako razbacujete tuđim životima.

— Oni su imali namjeru da malo raz- bacaju moj život — odgovorio je Clay. — Ne vjerujem da su mi bili nakloni, kao ni vama.

Toni pogledom zatraži od Claya do- puštenje da se umiješa u razgovor.

— Sva četvorica ubijenih bili su Za- konaši — rekla je Palmenteru sva uz- buđena. — Mene su htjeli bičevati na smrt. Clay je ubio trojicu, a Dexter Hood dvojicu. A onda smo utekli.

— Razumije se — kimnuo je Palmen- ter, kao da je potpuno shvatljivo da su bjegunci izabrali baš ovo mjesto. — Ali gospodin Farrar je govorio o četiri čovjeka.

— Najbolje će biti da vam sve ispri- čam, gospodine Palmenter, ukratko.

Sažeto je ispričao sve o sebi. Od po- četka, kad je bio primoran da u St. Louisu ubije čovjeka i skloni se u Te- xas. Kad je završio, Palmenter ga je zamišljeno pogledao.

— Neobično mi je draga vaša iskrenost, gospodine Farrar — rekao je s malim naklonom. — Možete biti sigur-

ni da znam cijeniti vaše povjerenje. — Sada se Palmenter obratio Toni. — Sasvim je razumljivo što ste gospodina Farrara doveli ovamo, señorita. Ali jeste li za to imali kakav drugi razlog osim sigurnosti?

— Mislim da znate što mi je bilo na umu — rekla je tiho. — Godinama skupljamo ljude, puške i municiju. Stvorili smo organizaciju koja se prostire cijelim Texasom. Ali nismo vratili ni pedalj zemlje, niti se osvetili za ijednu smrt kojoj je Morgan krivac. — Okrenula se i rukom pokazala Claya. — Doveda sam vam vođu! Pravoga borca. Čovjeka kojega ne razdiru naše unutarnje ljubomore, zbog kojih smo do sada bili pasivni. Evo vam vođe, gospodine. Zna li vi ikog tko bi bio bolji?

Palmenterove oči nemilosrdno su procjenjivale Claya, u njima nije bilo ni sklonosti ni nesklonosti, već samo nepristrana prosudba.

— Jeste li čuli za Las Espinas?

— Ne. Ja znam samo što se dogodilo Dexteru i Toni.

— Pa iako ne znate ništa, vi ipak hoćete da im budete vođa?

— Ja nisam tražio da budem vođa — Clay je bijesno zatresao glavom — Ako vi to možete riješiti bez mene, još bolje. Ali ako trebate pomoć, voljan sam da o tome popričamo. Ni više ni manje.

Palmenter se prijateljski nasmiješio.

— Vi ste bili iskreni prema meni, a sad ću ja biti prema vama. Ukratko, organizacija pod imenom Las Espinas sastavljena je od ljudi kojima su Morganovi pljačkaši oteeli zemlju. Razbojnici se nazivaju Zakonašima. Palmenter je sastajalište Las Espinas. Ovdje sabiremo ljude i oružje. Naš je cilj da uništimo Morgana i njegove sluge. Gospodine Farrar, Morganove se ljude ne smije samo preplašiti ili raspršiti ili privesti pravdi, njih moramo uništiti.

Riječ je ostala visjeti u zraku kao jeka posljednje presude kojoj nema opoziva.

— Ali Morgan je samo jedan čovjek — prosvjedovao je Clay. — Pa njega se možete lako riješiti.

— On je samo jedan, Clay, ali ima mnogo drugih oko sebe — umiješala se Toni.

— On ima svoje imanje dolje kraj mora — objasnio je Palmenter. — Odande upravlja svojim poslovima. Tamo uzdržava cijelu malu privatnu vojsku, koja se kreće od dvjesto pa do dvije tisuće ljudi. Uvijek ga dobro čuvaju. Njegovi su ljudi iskusni borci i dobro naoružani. Nema drugog načina da se prodre u njegovu utvrdu osim da je se zauzme na juriš.

Clay je u nevjerici tresao glavom. Nije mogao shvatiti. Pa to je tiranija nad cijelom državom! Bilo je to kao nešto iz srednjeg vijeka. Ali ovo je Texas 1845... Iz razmišljanja trgne ga Tonin glas.

— Ali čemu sve to? — pitala je. — Čemu nam ti silni ljudi, konji, puške, prah, kad ih ne koristimo? — Pogledala je Claya, a nosnice su joj se raširile od uzbuđenja — Clay, hoćeš li voditi te ljude?

Iako je znao da je to fantastična, možda i besmislena bitka, iako je znao da ga na tom putu čeka znoj i krv, njeno ga je oduševljenje povuklo, i on osjeti da mora prihvatiti njen izazov...

— Vodit ću ih — rekao je mrgodno. — Ako su oni pripralni da se bore, ja ću ih voditi.

Ona se pobjednički okrenula Palmenteru. Sada je u njenu glasu zvučala nepokolebiva odlučnost.

— Señor, čuli ste što je rekao Clay. Vi ćete mu sutra povjeriti vodstvo nad ljudima, ili ću ja sazvati vijeće Las Espinas i zahtijevati da vas smijene.

Palmenter stisne oči

— Vi nemate pojma što od mene tražite — rekao je umorno. — Morganovih ljudi ima pet puta više od nas. Može nas uništiti. Ako ne uspijemo sada, gotovi smo zauvijek. Ne mogu povjeriti ljude Farraru! Naprosto ne mogu.

Ali Tonine su se oči sukobile s njegovima, i kad je opet progovorila, smirena odlučnost zvučala je u njenim riječima.

— Dobro, možda nećemo uspjeti. Ali bolje je pokušati i propasti, nego sjediti ovdje bez nade i hrabrosti, sve dok ne poumiremo. Ne, señor. Mi smo do-

voljno čekali. Ili señor Farrar, ili veliko vijeće Las Espinas.

Umor se ponovno spustio preko Palmenterovih očiju. Bio je čovjek na izmaku snaga. Oči su mu pažljivo promatrale Clayevo lice, kao da budućnost cijele zemlje ovisi o tome što će iz njih pročitati.

— Ja vas ne poznam. Vi ste možda pravi čovjek za nas, a možda niste. Ali reći ću vam ovo — glas mu je rastao novom snagom, a oči su promatrale oštre kao žeravica. — Ako ih iznevjerite, ili ako ih ne budete dostojni, bilo kad i bilo kako, progonit ću vas do smrti, i svojom ću vas rukom dokrajčiti.

Umorno se podigao sa stolice, hvatajući ravnotežu na štakama, lagano se naklonio i okrenuo prema izlazu.

— A sada mi oprostite. Kad budete umorni, pozovite Jeddoa da vam pokaže sobe.

Šutke su promatrali kako prelazi preko sobe. Toni se okrenula Clayu i pogledala ga u oči.

— Znaš li što sam ti ja napravila, corazón? — upitala je tiho, bez smiješka.

— Pa znam — priznao je. — Udesila si sve tako da će od mene ili ispasti kralj Texasa, ili najcrnija izdajica na svijetu. Neću na to misliti, ali znam što ću učiniti.

— Što?

— Naći ću sobu na katu, a da mi Jeddo ne pokazuje put.

— Jeddo? — nasmijala se. — Ne, noćas nam neće trebati Jeddo.

Probudilo ih je oprezno Jeddovo kucanje na vrata spavaonice. Na Clayev poziv Jeddo je gurnuo vrata i sa strahopoštovanjem provirio u sobu.

— Dobro jutro, gospodo. Dobro jutro, gospodine. Nadam se da ste dobro spavali.

Nosio je veliki srebrni pladanj na kojem su bile dvije šalice, vrela lonac kave i boca brendija. Jeddo je napunio šalice do pola brendijem, a do vrha dodao kave, Pristojno se naklonio.

— Eto vidiš što znači kad je čovjek komandant! — rekla mu je zavijlavajući se.

— Uvijek je tako, zar ne?

— Razumije se — odmahнула je. — Možda će biti malo borbe, tu i tamo mora se biti bez hrane ili spavanja, ali nije to ništa. Kad je čovjek komandant, sve je lako.

Jeddo je zapalio vatru u malom sobnom kaminu. Clay mu je pokazao čizme kraj vrata.

— Jeddo, molim te da mi ulaštiš ove čizme, a ponesi i sombrero, tamo visi, i dobro ga očisti kukuruznim brašnom. Bit će mi potreban kad izađem.

Smiješeći se i klanjajući, Jeddo je izašao s čizmama pod pazuhom.

Toni ga je pažljivo pogledala.

— Ne može biti da su posrijedi señorite — rekla je. — Ovdje nisam vidjela takvih žena radi kojih bi trebalo laštiti čizme ili četkati šešir.

— Nikad se ne zna. Možda se pojave jutros. Ali ne spremam se ja za señorite. Ako hoću nagovoriti ovdašnje momke da im budem zapovjednik, dobro je da i izgledam kao zapovjednik. A kakav ću biti, to će se tek vidjeti.

Kad je Jeddo donio toplu vodu, Clay se pažljivo obrijao kraj vatre, obukao čistu crvenu flanelsku košulju i sive hlače od najfinijeg sukna, što ih je imao u bisagama, i navukao visoke crne čizme, koje mu je Jeddo očistio. Izvukao je kaput od jelenje kože, bogato urešen resama, koji je nosio u pokrivaču. Natakao je sivi sombrero širokog oboda, spreman da se suoči sa svijetom.

Toni ga je zadržano promatrala, dok joj je lice sjalo od ponosa.

— A, corazón! Ti si pravi komandant! Ljudi će te slijediti kamo god ih vodiš?

— Zarumenio se polaskan njenom hvalom. Nije poznavao taštinu, ali bilo mu je jasno: ako hoće čvrsto držati uzde vodstva, mora se isticati.

— Vjerojatnije je da bi oni radije slijedili tebe — rekao je. Pogledao ju je od glave do pete, odmjeravajući smionost njene španjolske odjeće. Za ovo jutro Toni je odbacila svaki privid američkog stila i obukla se potpuno kastiljski. Nosila je natikače visokih peta, koje su nestašno virile ispod razigrane suknje koja je obigravala njene bokove. U bijeloj bluzi, bogato izveze-

noj, i sa srebrnim naušnicama koje su sitno zveckale dok se kretala, i sa svojim crvenim usnama, nalikovala je slici iz stare madridske galerije.

Smijući se sišli su niz stepenice u veliki središnji salon, gdje su sinoć razgovarali s Palmenterom. Jutros, dok je sunce prodiralo kroz šest velikih prozora, soba je izgledala još veličanstvenije nego sinoć. Palmenter ih je već čekao. Kad su ušli podigao se sa stolice da ih pozdravi. Ako je sinoć i osjećao kakvo ogorčenje, sada se ništa više nije vidjelo, bio je bespriekorno uljudan.

— Mora da vam je noćni odmor čudno prijao. Ili je to dobar palmenterski zrak?

Toni mu se koketno nasmiješila, svjesna da je najljepša žena koja je ikad stupila u ovu sobu.

— Rijetko smo imali prilike uživati u takvom gostoprimstvu, gospodine Palmenter — rekao je Clay. — Kad nam je Jeddo jutros servirao kavu s brendijem pomislio sam da sam se vratio u Kentucky. Dugujemo vam najdublju zahvalnost. Kad su se smjestili za stol, Palmenter se obratio Clayu.

— Imamo ovdje dvije stotine aktivnih boraca koji su djelomično vojnički uvježbani. To otprilike odgovara konjaničkoj četi. Ima ovdje više ljudi, razumije se, slugu, stočara i obojenih robova, ali oni se vas ne tiču jer nisu za borbu. Četa je razdijeljena u dva voda, a svaki vod u četiri odreda po dvadeset pet ljudi. Na čelu svakog odreda je kapetan. Imamo pet odreda Amerikana i tri odreda Meksikanaca. Koliko će ih biti spremao da krene s vama, ne znam. To ćete vi sami vidjeti.

— Jesu li svi ovdje?

— Većina. Dva odreda su bila odsutna, ali sinoć sam im poslao poruku. Svi će biti na okupu za jedan sat. — Zastao je kao da mu je teško dalje govoriti. — Gospodine Farrar, možda sam sinoć bio prenegao i neuljudan. Dopustite da vam sada, prije nego što se vidite s tim ljudima, poželim uspjeh.

Clay ga je iznenađeno pogledao.

— Najljepše zahvaljujem, gospodine. Drago mi je što to čujem, premda moram priznati da sam iznenađen.

Palmenter je slegao ramenima.

— Priznajem da je sve to bilo zato što sam ih ja sam htio voditi. Naravno, i sami vidite da je to nemoguće — pokazao je rukom svoje sakato tijelo — ali ja sam ih skupio, uvježbao, opremio, i mora da sam u podsvijesti vjerovao da će se dogoditi neko čudo koje će mi omogućiti da ih povedem u bitku. Zato sam i nalazio razloge za odgađanje. Sve dok mi señorita O'Neill nije otvorila oči.

Obratio joj se toplim smiješkom.

— Dugujem vam zahvalnost, señorita. Vi ste me natjerali da shvatim što valja poduzeti. Možda sada nećete imati o meni tako loše mišljenje.

S mnogo osjećaja, Toni položi ruku na njegov lakat.

— Nitko o vama ne može loše misliti, señor. Vi ste bili srce i duša Las Espinas. Bez vas ne bismo bili ništa. Kad krenemo na jug, htjela bih da budete s nama.

Potpuno je nestalo sinoćnje napetosti. Bila su to sada samo tri dobra prijatelja koji sjede za stolom i srdačno razgovaraju. Nije bilo ljubomore. Sada su ratni drugovi.

Za vrijeme njihova razgovora iz dvorišta se čula sve glasnija buka i komešanje ljudi. Čete su se skupljale. Uskoro se na vratima pojavio sjedokosi majordomo. Skinuo je šešir obraćajući se Palmenteru.

— Ljudi su se skupili señor. Oni su spremni.

Palmenter pogleda Claya.

— Ljudi vas čekaju. Jeste li spremni, gospodine Farrar?

— Jesam — odgovori Clay. — Vi ćete im prvi objasniti situaciju.

— Oni me dobro poznaju — rekao je Palmenter — i upravo to i očekuju.

Kad su izašli na prostranu verandu, Clay je pomislio da su se svi pustolovi ovoga svijeta sabrali na ovom sunčanom dvorištu. Postrojeni u neravne redove, ispunjavali su unutrašnjost palisade, odred do odreda, pred kojima su stajali njihovi kapetani.

Amerikanci su stajali na sjevernoj strani: visoki bradati ljudi u toliko različitih odjeća koliko ima momaka.

Nije bilo sumnje da su to pravi gerilski borci. Ni Meksikanci nisu zaostajali. Nisu to bila gradska gospoda, nego kravari, mršavi ljudi, mirnih oštarih očiju, malorječivi, ali čvrsti poput neštavljenе kože.

Svi kao jedan stajali su pod verandom spremni da čuju što će im se reći, pa da poslušaju, ako im tako bude rekao njihov razum, ali i da prezirno okrenu leđa čovjeku koji bi ih pokušao zavesti lukavim riječima ili natjerati praznim prijetnjama.

Palmenter je stupio naprijed.

— Vi ste borci Las Espinasa! Došli ste ovamo jer se za nešto moramo boriti, a vi ste jedini koji to možete. Neki su od vas ovdje već dugo, možda i predugo, ali od danas nema više čekanja.

Iz dvorišta se začuo žamor odobravanja.

— Našao sam čovjeka koji će vas voditi! Pravog borca! Čovjeka u kojega se možete pouzdati i slijediti ga! Čovjeka koji je tek došao u Texas, ali koji je poznat po hrabrosti i sposobnosti. Vi znate, a i ja znam, da ne morate slijediti nikoga koga sami ne izaberete. Ne mogu vam zapovjediti da podete s ovim čovjekom, ali mogu vam reći da bih ja sam kad bih mogao, s njim krenuo! Evo vam ga ovdje, pa ga sami prosudite. Gospodo, Clay Bennett Farrar.

Kad je Clay istupio, ljutio se sam na sebe jer je osjetio takvo uzbuđenje da su ga prošli hladni trnci. U prvom trenutku ljudska lica pred njim stopila su se u jednu masu. Ali onda je ravno pred sobom razabrao lice krupnoga, snažnog kapetana obraslog golemom bradom, čeličnih sivih očiju i energičnih usta. Kad bih mogao uvjeriti baš toga čovjeka...

Kad je Clay počeo upravljao je riječi baš njemu.

— Nitko me od vas ne pozna. Ovdje sam stranac, a od vas se traži da sa mnom riskirate svoje živote, iako me nikad niste vidjeli.

Kapetanova se usta nisu pomakla ni za dlaku. A taj čovjek bio je pravi predstavnik ljudi koji stoje pred njim...

— Nisam vojnik, ali ratovao sam protiv Komanča. Ratovao sam i protiv bijelaca, kad je bilo potrebno. Nisam štapski zapovjednik, nemam čina, ali vodio sam kola preko prerije i doveo sam ih na cilj. Nisam Teksašanin, već iz Kentuckyja, a znam da su mnogi od vas istim takvim putem došli ovamo.

Sada se u čeličnim sivim očima pojavilo nešto kao zanimanje, ali ne i prihvatanje.

Bojao se da ljudi neće prihvatiti izazov.

— Ali, tako mi svega, ja ću vas odvesti do mora! Odvest ću vas do Morgana, i kad s njim svršimo, neće biti više ni Morgana ni Zakonaša! Vi prigovarate i nezadovoljni ste, jer vas drže ovdje u Palmenteri i jer vam se nije pružila prilika da pokažete što znate. U redu, evo vam prilike! Hoćete li poći sa mnom na Morgana, ili ćete ostati ovdje dok vam sedla ne istrunu i puške ne zardaju?

Na trenutak zavlada potpuna tišina, a onda zaori bučno klicanje. Stali su bacati šešire u zrak i oduševljeno ispaljivati puške u nebo.

Tada je bradati kapetan istupio i popeo se na verandu do Claya. Ne govoreći mu ništa, okrenuo se gomili, koja je urlala, i podigao obje ruke iznad glave, zahtijevajući tišinu.

Clayeve su ga oči napeto gledale, a zubi su mu grickali donju usnu, sve dok mu nije potekla krv. On ih je osvojio, ali nije uvjerio ovog čovjeka, a on je jedini pravi kamen kušnje koliko je uspio.

— Mir! Mir, kad vam kažem — bikovski glas kapetana dizao se iznad buke. — Imam jedno pitanje koje hoću postaviti ovom čovjeku, pitat ću ga pa makar se morao potući sa svakim čovjekom u ovom dvorištu.

Bilo je jasno da ljudi osjećaju i poštovanje i simpatije prema tom čovjeku, jer je vika utihnula.

Kapetan se okrenuo da bi pogledao Claya u lice. Njegove su ga oči odmjerrile od sivog sombrera do ulaštenih čizama.

— Rekao si da si iz Kentuckyja? Iz kojeg si dijela? Koji okrug u Kentuckyju nazivaš svojim domom?

Clay ga je namršteno pogledao iznenađen pitanjem. Nije mogao ni zamisliti zašto ga to ovaj pita.

— Iz okruga Wayne — rekao je polako, a onda, da bi svi ljudi mogli čuti njegov odgovor, kao što su čuli i kapetanovo pitanje, ponovio ga je glasom što se pronosio do posljednjeg reda. — Iz okruga Wayne! Iz Kentuckyja!

Kapetan je mrko kimnuo glavom, kao da je očekivao upravo takav odgovor.

— A u tom okrugu, prije nešto godina, živio je čovjek koji se zvao Bradley Farrar? — upitao je.

Clayeva se glava začuđeno trgla, a oči se oštro zapiljile u bradato lice pred sobom.

— Živio je, da — prasnuo je. — Bradley Farrar bio mi je otac. A sada ti meni kaži koga to vruga tebe zanima?

Ali nestalo je mrke tvrdoće iz kapetanova lica i crna se brada rastvorila u smiješku širokom kao jutarnje sunce.

— Znao sam! — oduševljeno je uzviknuo. — Znao sam to čim sam te ugledao!

Okrenuo se gomili.

— On vam je rekao da nije vojnik — zagrmio je — ali njegov je otac bio pukovnik moje brigade kad smo pomogli starom Jacksonu da smaže Britance kod New Orleansa, 1812! Nikad nije bilo vještijega vojnika i hrabrijeg čovjeka od pukovnika Brada Farrara. Ako je ovo njegov mali, ja sam spreman da za njim pođem i u pakao, a i svi vi ostali, ako mislite sebi dobro!

Clay je prešao dlanom preko lica. Ako je dvorište prije pucalo od buke, sada se pretvorilo u pravi urnebes. Ljudi su ga maltene zadavili. Grubi glasovi urlali su mu u ušima, jedan mu je čovjek stezao ruku, da bi je idući čas prepustio novim rukama. Udarami su ga po plećima, pozdravljali, klicali mu, nudili mu boce viskija, i napokon ga odnijeli na ramenima do samih vrata.

Toni i Palmenter bili su se povukli u predvorje kuće da bi se sklonili od gomile, ali kad je gužva malo splasnula, Clay je pozvao Toni k sebi tako da je svi mogu vidjeti.

Klicanje je prestalo kao da ga je netko nožem presjekao. Clay je pogle-

dao redom po krugu, a onda tihim glasom izgovorio njeno ime.

— Ovo je Toni Venita O'Neill.

Stali su ponavljati njeno ime, koje se pronosilo u sve širim krugovima, dok nije stiglo do momaka koji su bili stisnuti uz samu ogradu.

— Toni O'Neill!

— Gospođica Toni, ma gledaj ti nju, bogati!

Nije bilo čovjeka koji nije čuo priču o nasilju nad njom i njenu bijegu. Ovdje nije bilo čovjeka koji, čuvši tu priču, nije zaplamtio od mržnje i zakleo se da će se surovo osvetiti Zakonašima. Za sve njih ona je bila simbol Las Espinasa, živa slika cilja za koji se bore. I sada evo je ovdje, ljepša nego što se zamisliti dađe, a glava joj je ponosno uspravljena i njene se usne zavodnički smiješe.

Smiješeći se, Clay ju je uzeo pod ruku i oni su stali polako stupati kroz oduševljene ratnike koji su se oko njih okupili.

V

Slavljenje je bilo kratko jer se Clay brzo dao na posao. Još istoga dana sakupio je kapetane u sobi za vijećanje da bi mu podnijeli izvještaj o stanju svakoga pojedinog odreda i da bi zajednički odredili sat i čas kad kreću na pohod.

Oko stola je sjedilo osam kapetana, bradatih dugokosih ljudi, oštra pogleda, koji se kreću poput risova, a svaka im je riječ pokazivala spremnost da odmjere svoju snagu s vragom, čovjekom ili životinjom.

Web Holland, crnobradi kapetan, koji je poznavao Clayeva oca, sjedio mu je nasuprot. Kraj njega je bio niski čovjek široka lica, oko tridesetak godina, koji je govorio skandinavskim akcentom, a resila ga je brada do pojasa. A zatim redom još pet kapetana, od kojih je jedan bio Irac, a trojica Meksikanci, sve ljudi rođeni u sedlu i othranjeni barutom.

Clay se malo namrgodio dok je odmeravao osmog čovjeka, Phillipa Sarazana. Dok su ostali bili bradati, on je nosio samo tanki brk iznad gornje

usne. Svi drugi bili su domaći, grubi ljudi, a on je bio odjeven u najbolje sukno.

Ali stvar nije bila samo u tome.

Razlikovao se i po drskom držanju, po poluprezirnom izrazu lica i po tome što je stajao po strani od ostalih, kao da smatra da se nalazi na položaju, od kakvog se oni ne mogu nikad dovinuti.

Kad se upoznavao s Clayem, osmijehnuo se polako, porugljivo, kao da je u posjedu neke tajne koju Clay i drugi ne znaju.

— Čast mi je... gospodine Farrar — uspio je u riječi unijeti jedva primjetnu ironiju, tako da se Clay nije mogao zapravo uvrijediti, ali opet nije mogao ni da se pravi da je nije shvaćao.

— Kad sam vas vidio sinoć da ulazite u tvrđavu, nisam ni pomislio da ćemo vas jutros pozdravljati kao svoga novog pukovnika.

Clayeva se glava izazovno trgla.

— Nadam se da nemate ništa protiv, kapetane Sarazan?

Ovaj se malo nasmijao, dok su mu se usta iskrivila u potezenjivačkoj grimasi.

— Pa nemam ništa posebno protiv toga. Možda se može reći da je malo neočekivano.

Drške su mu se oči zapiljile u Claya i u njima se skrivala poruga. A tada, još uvijek se smiješeći, podigao je ruku na nemaran pozdrav i okrenuo se da zauzme mjesto za stolom.

Sada je bio preko puta Clayu, i dok su ostali podnosili izvještaj, činilo se rastresenim i nepažljivim. Proučavao je dugu crnu cigaru, koju je držao u prstima, lutao je pogledom po sobi, a naposljetku se dao na dugo odmjeravanje Clayeva izgleda.

Izvještaji kapetana bili su povoljni. Bilo je još mnogo posla, možda cijeli tjedan, prije nego što budu spremni krenuti na put. Ali to nije dulje nego što je potrebno svakom garnizonu kad bi mu iznenada zapovjedili da krene u pohod. Najpovoljnija od svega bila je atmosfera koja je vladala među ljudima za stolom. Poput lovačkih pasa, koji su dugo bili vezani, a sada u daljini osjećaju miris plijena, bili su budni i puni ideja i prijedloga.

Svi osim Sarazana...

On je posljednji podnosio izvještaj, a kada ga je Clay pitao za pojedinošću, bio je kratkorječiv i neodređen.

— Nisu u lošoj kondiciji — nemarno je napomenuo. — Nema prave vojničke discipline, razumnije se. I oružje im je vraški raznoliko. Trebat će prilično vremena da budu spremni za borbu.

— Prilično? Koliko to vremena, kapetane Sarazan? Drugi odredi bit će spremni za tjedan dana, ili još kraće. Zar ne možete i vi pripremiti svoje ljude do tada?

Sarazan ga je bezobrazno pogledao, dok mu se dim cigare kovrčao oko usta.

— Pa, gospodine Farrar, teško je reći. Poduzet ću sve korake u svojoj moći, razumiije se, ali vrag me odnio ako vam mogu obećati da ću ih spremni baš za određeni sat i određeni dan.

Clayeve su se oči suzile, bore su mu izbrazdale čelo, nestrpljivo je zakucao šakom po stolu.

— Kapetane Sarazan — odsjekao je. — I vi ste pod mojom komandom. Hoću da to uzmete na znanje, sada i u budućnosti. Ako smatrate da ne možete izvršavati svoje dužnosti na zadovoljavajući način, bit ću primoran da vas zamijenim nekim tko to može. Je li to jasno?

Vidio je tamno rumenilo gnjeva koje se razbuktalo pod brončanom kožom njegovih obraza. I Sarazan je stisnuo oči i zapiljio se u Claya pokušavajući da mu obori pogled.

Kad je Sarazan progovorio, glas mu je bio hladan od prezirnog izazova.

— To je sasvim jasno — rugao se — ali to ne znači ni koliko je crno pod noktom, barem što se mene tiče. Momci u mojoj četi izabrali su mene za kapetana, isto kao što su i ljudi cijele ove regimente izabrali da im budete zapovjednik. Oni su me postavili ovdje gdje jesam i ostat ću kapetan sve dok mi oni ne kažu drugačije. Vi tu, Farrar, ne možete ama baš ništa. Ni ovolicno!

Iznenada cijela je soba zatihnula, kao da su se svi ljudi u njoj skamenili. Clay je mogao čuti kako Toni, koja je sjedila kraj njega, naglo udiše zrak-savladavajući bijes. Znao je da su se kapetani umirili i da svi promatraju

prvu kušnju hrabrosti i sposobnosti svoga novog zapovjednika.

Vjerojatno je bilo načina da se ova stvar sredi bez nasilja. Možda je morao pokušati da porazgovara sa Sarazanom i istražiti razloge ovoga neobjašnjivog suprotstavljanja.

Ali tada je njegov gnjev iznenada proključao na površinu, i prije nego što je mogao hladnije razmisliti, već je skočio na noge.

— Pokazat ću ja tebi, Sarazan. Da se vidi tko je gazda!

Njegova je stolica odletjela, a on se bacio preko stola i šakom zgrabio Sarazana za fino odijelo.

Povukao je Sarazana prema sebi tako da se ovaj nespretno pružio po stolu, dok su mu čizme bespomoćno udarale po zraku, a rukama se pokušavao iščupati iz Clayeva čvrstog stiska. Clay je povukao Sarazana tako da je ovaj kliznuo preko stola i licem nadolje tresnuo na pod tri metra daleko.

Sarazan je bio malo omamljen padom, ali nekako se iskobeljao i ustao. Psovao je i promuklo režao.

— Proklet da si, Farrar. Za ovo ću ti iščupati crijeva. Ja ću ti...

Clay je stupio pred njega i uspravio ga, uhvativši ga rukom za ovratnik. Sad je Sarazan opet izgubio ravnotežu, i noge su mu nesigurno vrludale, a Clay ga je privukao sebi i otvorenim dlanom opalio mu dva snažna šamara.

Krv je prsnula iz Sarazanova nosa i tekla mu s presječenih usana. Podigao je ruke u nemoćnom pokušaju da uzvрати udarac, ali Clay ga je tako snažno tresao da mu se glava ljuljala na ramenima.

Sarazan je stao otimati, i kad je zakoraknuo natrag, Clay mu je pustio ovratnik i podmetnuo šaku ravno pod bradu. Cijelom se težinom naslonio iza ispružene ruke, i Sarazanove noge stale su teturati unatrag, a onda, kad ga je Clay gurnuo cijelom težinom, odletio je i srušio se na pod tresnuvši glavom o zid.

Sarazan je bio gotov. Glava mu je pala na grudi, a usta su mu ostala otvorena. U tijelu mu više nije bilo ni mrvice snage. Krv mu je kapala s lica na tlo, a bio je mekan kao vreća brašna.

Postepeno, Clayevo se mišićje opustilo, stegnuta šaka opet se otvorila, ukočena su se ramena pokrenula. Okrenuo se da pogleda ostale kapetane, koji su svi poskakali na noge i približili se da bolje mogu promatrati borbu.

Namjerno nije rekao ništa, dok su mu oči prelazile s jednog lica na drugo i napokon se zaustavile na bradatom Webu Hollandu.

— Ima li tko što protiv? — hladno je upitao.

Webove su ga oči jedan čas ispitivački promatrale, a onda se velika brada raširila u oduševljenju.

— Protiv, pukovniče? Neka me vrug odnese ako imam što protiv! Nitko nema ništa protiv! Meni se još čini da si ga pustio da se lako izvuče, kad se uzme u obzir da je htio napraviti budalu od tebe, a napravio je budalu samo od sebe.

Web se okrenuo prema ostalim ljudima.

— Dobro, momci, čuli ste što pukovnik pita. Ima li tko što protiv?

Na trenutak je vladala šutnja, a onda je Irac Tyree zabacio glavu i zauriao od smijeha.

— Ljudi — povikao je — pa mi imamo pravog pukovnika.

Irac je potapšao Skandinavca po plećima, ali takvim udarcem, da se ovaj stresao kao da ga je pogodio malj.

— Evo vidiš što će ti se dogoditi — zauriao je — ako se ne prestaneš baviti samo ženskinjem i ne prihvaćaš se posla! Imamo li što protiv? Ma kakvi! Farrar je učinio samo što je već davno trebalo učiniti. Zapravo od časa kad je Sarazan došao ovamo! Pukovniče, hoćete li da ga izbacimo iz tvrđave, ili biste radije da ga objesimo za noge da mu se malo pameti skupi u glavi.

Clay se nasmijao, i napetosti je nestalo.

— Držat ćemo ga još neko vrijeme u tvrđavi. Dajte mu najteži posao koji nađete, sve dok ne budemo krenuli. A onda ćemo odlučiti što ćemo s njim.

Okrenuo se Webu i kretnjom mu pokazao da ostane kod stola.

— Htio bih s tobom porazgovoriti, Web, prije nego što odeš. Svi vi ostali možete se baciti na posao. Tyree, ti

povedi našeg prijatelja, i da se znoji od muke kad ga posjetim.

Izašli su odvlačeći sa sobom poluo-nesviještena Sarazana. Clay je podigao svoju oborenu stolicu i sjeo. Toni mu se približila i položila svoje ruke na njegove. On joj se nasmiješio.

— Vidiš u kakvu si me gužvu uvalila!

Ona se na to nasmiješila, ali u glasu je bilo značenje koje smiješak nije mogao izraziti.

— Da — složila se tiho — krivnja je moja, ali moja je i zasluga. Ti si muy hombre, Clay. Muy hombre!

Oči su mu se zadržale na njenima još neko vrijeme, uživajući kao uvijek u čistoj liniji njena vrata, bogatim grudima i maslinastom sjaju kože. A onda se okrenuo prema Webu.

— A sad mi reci koji je vrug Sarazanu? — pitao je. — Je li sve ovo bilo samo zato što mu se ja ne sviđam, ili se tu krije još nešto?

Web je polako zatresao glavom.

— Nek me vrug odnese ako znam — priznao je. — On je bio čudan i odbojan od trenutka kad je došao ovamo. Tvrdio je da su mu Zakonaši oduzeli veliki kompleks zemlje, ali nikad se nije našao dokaz da se to stvarno dogodilo. Uvijek je imao novaca, i prilično se njime razbacivao, pa kad se organizirala posljednja četa bilo je sasvim razumljivo da su se momci složili i izabrali ga za kapetana. Zapravo, pukovniče, meni se sve nekako čini da se njemu bilo prohtjelo da bude zapovjednik cijele ove vojske, a kad si ga ti u tome pretekao, to ga je toliko zapeklo da se nije mogao savladati.

Clay je zatresao glavom.

— Žao mi je što je tako ispalo — odgovorio je. — Ovo je slučaj kada jedna trula jabuka može pokvariti cijelu berbu. A sada ćemo za njegovu jedinicu morati naći novog kapetana, a da znaš, Web, moramo naći novog kapetana i za tvoj odred.

Web se trgnuo na stolcu, oči su mu se zaprepášteno razrogačile i jedva je uspio promucati.

— Za moj odred! Zaboga, pukovniče...

Clay je podigao ruku da ga zaustavi.

— Nemoj se uzrujavati prije vremena. Ja moram imati kraj sebe nekoga tko dobro pozna ove ljude. Tko ih sve pozna u dušu. Nekoga tko će biti kari-ka između mene i četinih kapetana. Ti si sada major, Webe, i zato ćemo sad morati pronjuškati među ljudstvom da iščačkamo dva nova kapetana.

— Major! — Web je zatresao glavom u nevjerici. — Ja da sam major Web Holland!

Naglo se bacio na stol i udario po njemu rukom golemom i kosmatom poput medvjede šape.

— Tako mi svega, pukovniče — zaur-lao je — nikad još nisam bio major, ali možeš se okladiti na posljednji dolar da ću od danas biti najbolji vražji major na svijetu.

Njegova je ruka stisla Clayevu poput škripa, a onda je skočio na noge i odjurio k vratima.

— Major Web Holland! — ponavljao je radosno.

Ramena su mu se uspravila, a brada mu je stršala još prkosnije nego prije.

VI

Iduća četiri dana Palmentera je kip-jela kao vulkan. Nakovnji su zvonili, a u kovačnicama su blistali oblaci iskara. Čistila su se sedla i krpile orme. Prazna kola klepetala su prema skladištima i spremištu municije, a onda teško opterećena kojekakvim ratničkim priborom odgrmjela bi dalje. Dugi vijenci divljači i govedine ljuljali su se sušeći se na suncu.

Clay i Palmenter zastali su kraj kovačnice gdje su se željezni obruči okivali oko kotača opskrbnih kola koja će pratiti kolonu. Kovač je podigao pogled i prijateljski im domahnio.

— Bogami, pukovniče, ja ne znam hoće li ti vaši momci stići do Morgana ili ne, ali ako ne stignu to neće biti zbog toga što moji obruči ne valjaju.

— Koliko ih još moraš napraviti? — upita ga Clay.

— Još dvojica kola i posao je gotov.

Namignuo je jednim okom.

— Naravno — rekao je — ne bih ja ni napola tako brzo uspio da nisam

Imao ovako revnog pomagača. Još nisam vidio čovjeka koji ovako sa srcem radi svoj posao.

Mahnua je nemarno glavom prema čovjeku koji je u polumraku kovačnice neprekidno mahaio teškim čekićem udarajući vruću kovinu na nakovnju.

Clayeve oči pokušale su prodrijeti u tamnu unutrašnjost, a onda se zadovoljno nacerio kada je razabrao, da je to Sarazan kojemu su naredili ovo mučno mahanje čekićem, što traje od jutra do mraka.

Međutim pred njim je bio još gori Sarazan. Neugasiva mržnja prijeteci je plamtjela u njegovim očima, a kad se okrenuo nakovnju, svaki njegov udarac bio je divljački žestok, kao da pred njim leži Clayevo lice, a ne komad željeza.

Clay se obrati kovaču.

— Čuvaju li ga dobro?

Kovač je prasnuo u smijeh.

— Možete staviti ruku u vatru. — Potapšao je pištolj koji mu je visio o pojasu. — Ako se samo makne, ili pokaže namjeru da pobjegne, to će mu biti crni petak. Moglo bi se reći da je on sad ovdje kao neka stalna potrepiština.

Clay je kimnuo.

— A noću?

— Noću? Pa, pukovniče, ja samo povučem vrata i izvana natakmem lokot, pa kad se ujutro vratim štakor je još uvijek u klopci. Samo veći i dvaput otrovniji.

Clay je i to odobrio. Vidio je da su ljudi u dobrom raspoloženju, vedri, samopouzđani, i da ih ne plaši skora pustolovina.

— Samo ga ti čuvaj — savjetovao je. — On bi nam mogao napraviti goleme neprilike ako bi se izvukao i uspio obavijestiti Zakonaše.

Okrenuo se i pošao ukorak s Palmenterovim sporim nogama.

— Jeste li izabrali nove kapetane? — upitao je Palmenter.

— Web ih je izabrao. Bert će zauzeti Sarazanovo mjesto, a Luke će doći na mjesto Webovo. Obojica mi izgledaju pouzdano.

Našli su se kod vrata male brvnare bez prozora koja se stisla uz golemu zgradu glavnog skladišta. Palmenter je zastao i iz džepa izvukao dobro naučljen ključ.

Pružio ga je Clayu.

— Ako otključate ovaj lokot — predložio mu je — pokazat ću vam nešto čega nema u čitavoj Sjevernoj Americi.

Iznenaden Clay okrenuo je ključ u golemom lokotu, povukao vrata i zavirio u mračnu unutrašnjost.

— Nešto čega nema u čitavoj Sjevernoj Americi? — ponovio je Clay. — Da vidimo što bi to moglo biti? Možda djevice preko četrnaest godina? Ili bačva starog konjaka? Do vruga, ovdje je takav mrak da ne vidim ništa.

Palmenter se probio naprijed, a lice mu je plamtjelo od očekivanog oduševljenja.

— Izvucite ova dva sanduka — uputio ga je. — Jednog slijeva, a drugog zdesna.

Pitajući se šta je posrijedi, Clay je izvukao teške poštanske sanduke na svjetlo, stenjući dok ih je dizao jer su bili teški poput olova. Klekavši uz njih, zabio je tupu stranu svoga lovačkog noža u pukotinu između poklopca i kutije na prvom sanduku.

Sanduk je bio pun duguljastih zamotaka umotanih u grubo šatorsko platno umrliano tamnom mašću. Clay je upitno pogledao Palmentera, a onda uzeo jedan od zamotuljaka i skinuo s njega platno.

Ne vjerujući vlastitim očima gledao je što drži u ruci, a onda je razrogačeno pogledao Palmentera.

— Koltovi revolveri! Repetirci! Koliko ih je, Palmenter? Koliko?

Smijeh se razlio Palmenterovim licem razvedrivši njegovu uobičajenu strogu masku.

— Mnogo ih je, Clay. Dovoljno za cijeli naš odred, a još će nešto i ostati.

Clay je sa strahopoštovanjem prevrtao revolver u rukama. Ovakvi revolveri toliko su novost da su još gotovo nepoznati. Revolver koji pruža mogućnost da čovjek pet puta puca bez punjenja značio je sigurnu i nedvojbenu pobjedu nad svakim čovjekom naoružanim starim pištoljem sa jednim metkom. Koltovi revolveri! Gotovo nije mogao povjerovati da ih ima dovoljno za sve momke. Takve revolvare imaju još jedino teksaški graničari, a i u vojsci se već tu i tamo javljaju, ali tako su rijetki da je njihova vrijed-

nost na krvavoj granici još uvijek neprocjenjiva.

— Palmenteru' — pitao je — zaboga, gdje ste ih pronašli?

Palmenterovi su se kapci spustili tako da su mu oči bile prevučene kao u jastreba.

— Zapravo, bili su namijenjeni graničarima. Mi smo dočuli da ih šalju pa smo ih — kapci su mu se digli i on se osmjehnuo — »skrenuli«.

Dok mu je lice gorjelo od uzbude, nja, Clay je odvalio poklopac s drugoga neotvorenog sanduka i ostao trenutak nepokretno stajati, a onda se polako uspravio na noge. U rukama je držao konjičku sablju zadjenutu u tok. Vitka poput djevojke, otmjeno se savijala po cijeloj dužini blistajući na suncu.

U Clayevim očima bilo je čuđenja i nevjerice dok je izvlačio sjajnu oštricu iz toka. Sada kad ju je oslobodio korica, vidjelo se da je to kraljica svega oružja, drhtava i živa oštrica iskovana za konjaničku borbu prsa u prsa.

— I njih ste »skrenuli«?

Palmenter je ozbiljno kimnuo.

— Priprema se rat s Meksikom i predsjednik već okuplja trupe na granici. U svojoj beskrajnoj mudrosti poslao im je i ove sablje, ali kako mi smatramo da ih on sigurno ima još, a nama su potrebne, mi smo i njih »skrenuli«.

Njegov smiješak se ugasio, ponovo se uozbiljio.

— Sve to oružje bit će vam i te kako potrebno. Pred vama je otprilike dvjesto kilometara marša ravno na jugoistok. U dolini kroz koju ćete prolaziti nema gotovo ničega.

— Naselja, tvrđava, trgovačkih ispostava, koje bi mogle upozoriti Morgana da dolazimo?

— Ne, nema ničega. Sva se naselja nalaze tik kraj rijeke, a vi ćete se držati od nje daleko. Ako pridete bliže naseljima na istoku, Morgan će nahuškati na vas graničare ili miliciju. Njegova riječ je još uvijek zakon, znate, i on to može. Ako odete predaleko na zapad, naročito ako prijedete Colorado, bit ćete stalno u opasnosti od napada Komanča. Tamo su njihova

lovišta, a oni znaju biti nemilosrdni. Vi to uostalom najbolje znate.

Clay je potvrdio.

— Da, znam.

Lice mu je napeto od odgovornosti zadatka.

— Tako mi svega, Palmenteru, ja zbilja mislim da bi vi trebali voditi ove ljude umjesto što prepuštate taj posao meni. Čovjek koji može skrenuti Koltove revolvere i oteti ih teksaškim graničarima, a konjaničke sablje ukrasti ispred nosa američkoj vojsci...

Palmenter je zatresao glavom.

— Svaki čovjek treba da radi ono za što je sposoban — rekao je. — Meni se pružila prilika da nabavim oružje, pa sam ga nabavio. A sada vi imate priliku da ga koristite, i prema tome... Shvaćate li me?

— Shvaćam. Shvaćam dobro da imam najbolje naoružanu regimentu na svijetu. Neke ćete možda imaju jednu od ovih igračaka, a neke drugu, ali, tako mi svega, nema nijednog odreda konjice na svijetu koji bi ih imao obje.

Prišao je Palmenteru i stavio mu ruku na iskrivljeno rame, pogled mu je bio ozbiljan i čvrst.

— Vi ste izvršili veliko djelo, Palmenteru. Na nama je da se potrudimo da i mi pokažemo svoje kad dođe vrijeme da ovo oružje prozbori.

VII

Čete su izjahale kroz velika vrata Palmentere, u četvororedovima, četa za četom, u pravilnim razmacima. Clay i Toni jahali su ispred prve čete, dok su Web i desetak mornaka zaostali iza njih tek nekoliko koraka. Kad su izašli izvan palisade, Clay je pozvao Webu da mu priđe i izdao mu dnevnu zapovijest.

— Prethodnica od desetak ljudi neka jaše pola kilometra naprijed, a ispred njih izviđači još pola kilometra naprijed. Izbaci bočne zaštitnice s obje strane kolone, i to po cijeloj njenoj dužini. Neka se udalje kilometar na svaku stranu, ali neka ostanu na vidiku, ako mogu. Izbaci i zaštitnicu, deset ili dvanaest ljudi, oko pola kilometra iz

opskrbnih kola i pričuvnih konja. Jasno?

Web je kimnuo. — Razumijem. Meni to izgleda jako vojnički. Ti si rekao da nisi nikakav vojnik, ali meni se čini da ti mora da si to negdje učio.

Clay je kimnuo.

— Moj brat u Kentuckyju uzgajao je najbolje konje u onom kraju — objasnio je. — On me odgajao kad mi je otac umro, a njegovo je imanje privlačilo konjičke oficire kao što me privlači muhe. Načuo sam tako dok su razgovarali o izviđanjima i pokretnim rezervama i koješta naučio o vojsci prije nego što sam dorastao do abecede. Nadajmo se da sam i zapamtio.

Web je rukom razmaknuo bradu s usta i ispljunuo mlaz duhanskog soka.

— Nemoj se plašiti — rekao je Web. — Stvari koje čovjek nauči dok je mlad obično ne izvjetre brzo iz glave. Imaš li nešto naročito da mi kažeš o tome kako ćemo marširati?

Clay je ozbiljno razmislio o pitanju. Previše polagani marš bio bi izazov neprijatelju da ih otkrije i napadne, a prevelika brzina značila bi da ljudi i konji neće biti u stanju da se bore kad stignu do Morgana.

— Pokušat ćemo propisnim vojničkim načinom — odlučio je. — Pet minuta odmora svaki sat, a dok stojimo, svaki čovjek mora sjahati. Dok smo u pokretu, deset minuta hodom a deset minuta kasom. Kasanje zabranjeno dok se penjemo ili spuštamo niz brijeg. Napajanje konja ujutro i navečer. Treba se držati daleko od blata, pijeska i golog kamena, dokle god se može. Svaki konj, koji nije trenutno u upotrebi, mora se rasedlati čim zastanemo. Umorne konje treba redovito zamjenjivati svježima iz pričuve, tako da svi budu u dobrom stanju kad stignemo do Morgana. Misliš li da bi trebalo još nešto, Web?

Web se zadovoljno nacerio i nabio šešir dublje na oči.

— Vidiš da nisi ništa zaboravio — odgovorio je. — Nisi zaboravio ni najmanju sitnicu. Mora da si dobro načulio uši.

Podbo je konja petama. Dok je jahao niz kolonu, Clay je vidio kako se grupe momaka odvajaju i odlaze u galo-

pu da bi oblikovale jedinice osiguravanja, kako je to bio odredio.

Toga su dana napredovali. Desetak puta projahao je gore-dolje cijelom dužinom kolone da se sam uvjeri kako stvari idu. Nije bilo službenosti dok je prolazio, pa je morao odgovarati na mnoge vesele povike:

— Brojtro, pukovniče, kako ste nam danas?

— Clay, imaš li možda suvišni komad duhana za žvakanje, je li?

— Pukovniče, morate me premjestiti u neku drugu četu. Ovi su pokvarenjaci čuli sve moje priče, a ni u jednu više ne vjeruju.

Usred kolone zatekao je Sarazana koji je, još uvijek neobrijan, jahao između dva borca, imao je svezana zapešća, a kožno remenje bilo je privezano za sedla boraca. Clayu je bilo žao što je Sarazanu tako, ali nije imao drugog izbora. Znao je da je najsigurnije da se Sarazana čuva dan i noć.

Okrenuo je konja i odjahao na čelo kolone. Kapetan jednoga meksičkog odreda, Herrera, priveo je svoga konja Toni i pratio joj društvo. Dok se Clay približavao, čuo je da se oboje smiju kao djeca.

Herrera je podigao svoje brončano lice, trgovši se nelagodno kad je Clay stigao, ali Clay je samo podigao ruku na prijateljski pozdrav i odjahao prema prethodnici.

Zabavljalo ga je, ali ga je u isto vrijeme i pomalo smetalo što je Herrera tako reagirao na njegov dolazak. On nije imao nikakve namjere da se ne prestano drži Tonine suknje, ili da bude ljubomoran ljubavnik. Zapravo, Toni je i taj problem prije nekoliko dana spomenula.

— Corazón — rekla je trijezno — jesi li mislio što će biti s nama dvoje kad kolona bude na maršu?

Zatekla ga je dok je navlačio čizmu. Zastao je s napola navučenom čizmom i pogledao je da vidi što to ona misli.

— Što će biti s nama?

— Da, sa mnom i s tobom. Ovdje gdje nema nikoga osim našega crnog roba divno je što možemo biti zajedno, ali, slatki moj, mi ne možemo dijeliti krevet na maršu, zamisli, sa dvije stotine ljudi oko sebe? Osjećala bih se

kao da se dajem svakom borcu u logoru!

Protrljao je bradu dok je razmišljao o tome. Zar više neće biti noći u kojima će mu Tonino tijelo uzburkati krv. Ali ona ima pravo. Sam je izdao naređenje da žene ili ljubavnice ne smiju poći u pohod s regimentom. Što bi bilo da borci, čije žene čekaju u Palmenteri, vide da njihov pukovnik svake noći spava sa svojom ljubavnicom?

— Ne govorim to zato, corazón, što ne bih htjela biti s tobom — zaklinjala ga je. — Samo kažem da to ne bi bilo pristojno.

Ustao je i prešao preko sobe do mjesta gdje je ona sjedila da bi je mogao poljubiti.

— Toni — rekao je nježno — ti si divna! Mogao sam gadno pogriješiti da nije bilo tebe. Razumije se da imaš pravo. Ponijet ćemo poseban šator za tebe.

— Šator? Pa ipak, kad drugi spavaju, ti se možeš potajno ušuljati u šator.

— Misliš li ti da bi to bilo pristojno? — upitao je ozbiljno.

— Najpristojnije što može biti! — ona se okrenula da mu vidi lice i opazivši na njemu smijeh, nasmijala se i sama.

— Što ti znaš o pristojnosti, razbojniče jedan! Moj gerilski ratniče! — podigla je ruke i privukla mu lice k svojem. — Srećom još ima vremena da te naučim pristojnosti! Pa i nepristojnosti!

Raspoloženje mu se popravilo dok se prisjećao toga jutra, a kad su mu se misli vratile sadašnjici, vidio je da je sustigao prethodnicu. Oni su ga dočekali stojeći na mjestu, a Irac Tyree podigao je ruku na pozdrav.

— Pola sata jahanja odavde ima vrlo lijepa dolina, pukovniče, ako odlučite da je vrijeme da se ulogorimo.

Tyree je odmjerio sunce na zalazu i pogledao Claya.

— Imamo još samo sat danjeg svjetla, možda ćete htjeti da se zaustavimo nešto ranije, jer smo tek prvi dan na putu.

Mjesto je bilo dobro, kroz šumu je protjecao potok, a na okolnim livadama konji su mogli mirno pasti.

— Zaustavit ćemo se, Tyree. Pošalji jednoga od svojih ljudi da javi Webu, mi idemo naprijed.

Tako je završio marš prvoga dana, a to je bio kraj njihovu miru i sigurnosti.

Prošlo je tri sata ujutro kad je osjetio da ga netko trese za nogu.

— Pukovniče — netko je šaptao. — Web vas traži hitno.

Izletio je iz pokrivača kao oparen. Buljeći u tamu ugledao je borca koji se saginjao prema njemu tako da ne bi razbudio logor.

— Što se dogodilo? — upitao je. — Je li Web ranjen?

Borac je zatresao glavom, a onda je izgovorio riječi kojih se Clay plašio.

— Radi se o Sarazanu, pukovniče. Ubijen je čovjek koji ga je čuvao. Sarazan je nestao!

Bauljajući kroz tamu, proklinjao je neodlučnost koja ga je navela da poštedi Sarazanov život. Ne budu li mogli uhvatiti Sarazana prije nego što ovaj stigne do naselja na rijeci, cijela će granica planuti. Morgan će biti upozoren na njihov napad, a sve godine Palmenterovih žrtava i priprema bit će izgubljene i uništene.

Web ga je čekao kraj logorske vatre. Pokraj njegovih nogu prostrlo se tijelo. Kad je Clay dotakao glavu, osjetio je na prstima krv. Polako se digao na noge i pogledao Webu.

— Kad se to zbilo? — promuklo je upitao.

— Ne znam točno. Možda prije jednog sata. Walter — pokazao je glavom čovjeka na tlu — preuzeo je stražaru oko jedanaest. Kad ga je novi stražar došao smijeniti, našao ga je ova-ko. Nešto je vremena prošlo dok me obavijestio, a valjda je prošlo i nešto dok sam ja obavijestio tebe. Oko jednog sata znači malo prije ponoći.

— Dobro.

Sada nije bilo druge nego prihvatiti stvari kakve jesu. Prihvatiti ih i učiniti što se može, da ne bude veće nesreće.

— Pozovi Miguela, neka njegova četa uzjaše. U njegovu odredu ima nekoliko tragača. Ako ga ne uhvate...

Tada su Miguel i njegovi ljudi izjahali i rasuli se dolinom, pretražujući

je, da nađu tragove Sarazanova bijega.

Kad su otišli, Web mu je pokazao dva kožnata remena. Oči su mu bljeskale na svjetlu vatre i bijes je grmio u njegovu glasu.

— Nije posrijedi samo Sarazan, pukovniče. Pogledaj remenje kojim je bio vezan. Presječeno je nožem.

— Ma što ne kažeš!

Clay je čučnuo kraj prigušene vatre promatrajući presječene krajeve kože. Bilo je očito da je koža na tom mjestu svježa i čista, dok je na ostalom dijelu bila smeđa od vlage i sunca.

Pogledao je Webu, a usta su mu se stisnula od jedva susprezanog gnjeva.

— Netko je udario stražara po glavi, a onda oslobodio Sarazana. To znači da Sarazan među nama ima bar jednoga, a možda i više suradnika!

Digao se naglo na noge, dok mu je glas ječao kao truba iznad usnulog logora.

— Ustajanje, u stroj! Kapetani k vatri, smjesta!

U cijelom logoru ljudi su se uskomešali, pospano trepćući, a onda poskakali na noge jer ih je dozivao njegov glas.

— Kapetani! Kapetani k vatri!

Dotrčali su bunovno iz tame, s revolverima u rukama, napola odjeveni, bez čizama, uznemireni uzburanom.

— Postrojite svoje čete i prozovite ih — energično je zapovjedio Clay. — Izvestite me ako nekog nema, držite ljude u stroju do daljnje zapovijedi.

Glasovi su se prolamali kroz noć. Ljudi su se spoticali, da se slože u neravne redove, i glasno odgovarali kad bi im se prozvalo ime. Mrmljali su i nagađali što se dogodilo.

Jedan po jedan, kapetani su podnosili izvještaj.

— Svi su ovdje, Clay.

— Moji ljudi su ovdje.

— Nitko ne manjka iz moje čete.

Sve čete bile su na broju. Znači, nitko nije utekao da bi pratio Sarazana na bijegu, a ipak ga je netko oslobodio. Netko tko se sada skriva, guja u njedrima regimenta. I sada je među njima, skriven, i kuje novo zlo. Prijetila im je opasnost koju ne mogu ni vidjeti ni čuti.

Mučna slutnja gotovo neizbježivog neuspjeha prožela je Clayeve žile kao otrov, ali lice mu je ostalo bezizražajno i nepopustljivo.

Obratio se oficirima.

— Na konje! — Glas mu je bio miran.

— Krećemo. Što više puta prevalimo, prije nego što nas otkriju, lakše ćemo se boriti. Hajdemo, ljudi, hajdemo!

VIII

Zora je svanula, prošao je još jedan dan, zatim i noć, a regimenta je uporno napredovala prema cilju. Utihnulo je brbljanje, ljudi su se smrkli.

Miguel i njegovi ljudi vratili su se praznoruki. Nova opasnost, koju je izazvao Sarazanov bijeg, nadvila se nad njihovim glavama poput crnog oblaka.

Danju su se izvidničke jedinice raspršivale na daleko da bi zaštitile kolonu od iznenadnog napada, a noću su stalno osedlani konji pasli samo u granicama logora, a oficiri i borci spavali su s oružjem.

Clay je postao smrknut i šutljiv. Htio se što više udaljiti sa svojom regimentom od napadača koje će Sarazan pokrenuti protiv njih. Clay je stekao čvrsto uvjerenje da je Sarazan špijun koji je ubačen u Palmenteru da bi stvarao zbrku i prenosio novosti Morganu.

Bilo je to zlo, ali još gore ga je mučilo što negdje u koloni postoje ljudi koji su naumili da ispune Sarazanov neobavljeni zadatak. Više nije bilo čovjeka u koga bi se mogao potpuno pouzdati. Svatko može biti izdajica koji smjera da ih uništi.

Web je ipak bio jedini čovjek u koga je i dalje imao povjerenja. Hladan razum mu je govorio da ni Web nije izuzet od opće sumnje, ali u životu je poznavao mnogo ljudi i bio je spreman da stavi ruku u vatru da taj Web nije sumnjiv.

Web je jahao uz njega.

— Težak teren, pukovniče — rekao je mrko. — Ulazimo u vrlo težak teren. Bit će nam lakše kad opet dođemo na otvorenu preriju.

Clay je kimnuo glavom. Bili su okruženi stijenjem i klancima.

— Vraška zemlja — složio se. — Ako nam hoće postaviti zasjedu, bolje mjesto ne mogu naći.

Dolina kroz koju su prolazili pretvarala se nešto dalje u uzak i visok klanac kroz koji se penjala strma staza duga kilometar, sve do oštrog grebena koji ju je prekidao.

— Tko je jutros u prethodnici? — upitao je promatrajući grupicu koja se bližila vrhu grebena.

— Vodi ih Kitsmiller. Podijelio je cijelu četu na prethodnicu i izvidnicu. Rekao je da je to zato što se hoće posebno osigurati.

— Kitsmiller? — sumnjao je Clay. — Mislíš li, Web, da je on čovjek na svom mjestu?

Webove su oči oštro promatrale prethodnicu koja se crnim obrisima ocrtavala na nebu stigavši na vrh uzvisine. Zatim su nestali iz vida.

— Ne znam, pukovniče — odgovorio je Web. — Više nisam ni u koga siguran otkad je Sarazan pobjegao. Kitsmiller je godinu dana u Palmenteri, i ja dobro znam da su i njemu ovi razbojnici oteli zemlju. Morao bi biti na svom mjestu! Pouzdan je, koliko ja znam.

Clay je umorno zatresao glavom igrajući se uzdom.

— Što možemo, saznat ćemo to jednog dana — mrko je rekao. — Sarazan će dovesti Zakonaše. Kad se to dogodi, znat ćemo tko je kukolj, a tko žito.

Osvrnuo se u sedlu na dugu kolonu. Jašući u četvororedovima, kolona je izgledala prljavo ali je bila odlučna. Iza nje vidio je opskrbna kola i rezervne konje kako ulaze u usko grlo klanca.

Zajedno s Webom stigao je do vrha uspona. Strme strane klanca okruživale su ih poput zidova.

— Hajde da odemo do samog grebena, Web — rekao je Clay. — Možemo biti mirni jer da je netko tamo, prethodnica bi nas već obavijestila. Ipak se želim uvjeriti vlastitim očima.

Podbo je konja ostrugama, ali u tom trenutku, tek pedesetak koraka pred njima, na obzoru je provalio pravi pakao ljudi i konja koji su urlali i njištali. Kao golemi val rušili su

se niz padinu, dok su njihovi borbeni poklici razdirali tišinu. Konjska su kopita grmjela poput gromova.

Priskočivši Webu, Clay je zgrabio njegova konja za uzdu i svom snagom ga okrenuo.

— Vraćaj se i povuci kola s ulaza u klanac — zaurao je. — Pošalji prvu četu da zaustavi juriš, drugu drži u rezervi!

Webov se konj propeo, a onda ga je snažno ubo ostrugama i poput odapete strijele pojurio prema koloni.

Clay je više osjetio nego vidio kako se četa iza njegovih leđa spremila da odbije napad. Njihove su sablje zablistale u zraku, a onda se masa ljudi i konja bacila naprijed da mu priskoči u pomoć.

Kitsmiller! Pitanje mu je munjevito proletjelo kroz glavu. Što se do vraga dogodilo s Kitsmillerom?

Opet je podbo konja i pojurio u susret neprijatelju. Val konjanika u jurišu stušio se prema njemu da ga pregazi. Nije bilo ni vremena ni mjesta za pušku ili revolvere. Bio je to sukob: sablja protiv sablje.

Začas su ga okružili, zviždeći sabljama, a on se našao rame uz rame s nekim krupnim crnobradim divom od čovjeka koji je zamahnuo na njega. Clay je odbio udarac, a konj pod njim izveo je oštar krug, i Clay je, došavši s druge strane, osjetio kako mu sablja zasijeća u meso i vidio kako se div ruši, krvava lica.

Siva prašina podigla se kao dimna zavjesa, a Clay je bjesomučno udarao oko sebe, primjećujući kako se žestina neprijateljskog napada smanjuje jer je njegova samostalna akcija uništila nered među njihove redove.

Osjetio je oštru bol na ramenu i bacio se na konjanika koji je smjerao da ga i drugi put udari, i sasjekao ga.

Urnebes je bjesomučno rastao kada je prvi odred njegovih boraca stigao i svojim napadom zaletio se u neprijatelja. Podigao se urik ljudi, njištanje konja, zveketanje čelika; bitka je grmjela poput tornada.

Nečiji je pištolj prasnuo u njegovoj blizini. Osjetio je kako mu konj gubilo pod nogama. Dok je konj padao, oslobodio se stremena i skočio na zemlju u vrtlog kopita i zviždećih sablji.

Znao je da su, dok je ovako bez konja, njegovu životu odbrojane sekunde. Svaki ga je konjanik mogao pregaziti.

Izvukao je revolver iz pojasa i počeo pucati. Nije više gađao u jahače, nego je nastojao samo zadržati usplahirene konje koji su srljali uokolo kao čudovišta.

Dva konjanika pojavila su se, kao da su iskršli iz zemlje, u oblaku prašine, i jedan od njih propeo je konja tik kraj njega i pružio mu ruku.

— Penji se, pukovniče — viknuo je. — Mi ćemo te izvući.

Bio je to spas od sigurne smrti. Clay se bacio na sapi konja, uhvativši se rukama za jahača.

Niži dio klanca bio je poprište strahovite borbe. Napadnuti i napadači bili su potpuno izmiješani. Tukli su se poput demoni u oblacima prašine. Konji bez jahača panično su skakali uokolo kao podivljali.

Sad su se i drugi borci okupili oko Claya, prosijecajući mu put kroz sve veću gužvu. Clayeve uši uhvatile su zvuk pušaka negdje odozgo s vrha klanca. Pogledao je u stjenovite visine i ugledao oblačiće dima koji su se rascvjetavali na pojedinim mjestima.

Snajperi! Postavili su snajpere da skidaju njegove ljude jednoga po jednoga, kao na streljani!

Snažno je udario borca u sedlu ispred sebe.

— Trubača! — viknuo je. — Smjesta mi pronađi trubača. Moramo izvući ljude ispod pušćane vatre!

Borac se hitro osvrnuo.

— Naći ću ga, pukovniče.

Naglo su skrenuli nalijevo, stisnuvši se uz sam zid klanca. Ovdje je sukob bio mnogo slabiji i oni su se sjurili niz kanjon, dok su pred njima dva borca sabljama krčila put.

Druga četa nalazila se na samom ulazu u klanac, a borci su se već bunili što nisu sa svojim drugovima. Kape-tani su gnjevno zahtijevali od Weba da ih ubaci u borbu.

Clay je skočio na zemlju.

— Dozovite trubača — zaviknuo je. — Neka svira povlačenje.

— Povlačenje? — upita Tyree, kao da ne vjeruje vlastitim ušima. — Povlače-

nje! Do vraga, pukovniče, pa mi nismo još niti...

Clay ga je bijesno pogledao, a glas mu je zvonio kao čekić na nakovnju.

— Meni je svedjedno što jeste ili nije. Taj klanac vrvi od snajpera, ako sad ne izvučemo ljude, nećemo ih nikad više izvući.

Osmjehnuo se vidjevši Tyreeovo nezadovoljstvo.

— Ima vremena da i ti stigneš na red — obećao mu je. — Vi ćete prihvatiti borbu kad se ljudi povuku. A sada povlačenje i to vraški brzo!

Pronijeli su se zvuci trube, opetujući se neprestano, i Clay je vidio kako se gužva širi i raspršuje, kako se njegovi ljudi oslobađaju neprijatelja i polako povlače prema ulazu u kanjon.

Jedan borac doveo je Clayu novog konja. Kad se bacio u sedlo, vidio je da se ljudi iz klanca nisu samo povukli, nego su stigli oblikovati i novi borbeni poredak.

Pod vodstvom Herrère rasporedili su se poprijeko na klanac, u paralelnim redovima prema neprijatelju.

I dok je prvi red vatrom iz pušaka i revolvera primoravao napadače da se zaustave, drugi bi red prošao između njih i preuzeo obrambenu vatru, dok bi se prvi red povukao.

Clay je bio oduševljen.

— Gdje su to naučili!

— Zaista, odlični vojnici — složio se Web. — Ali meni se čini da se protivnik sprema na juriš. Za desetak minuta jurit će ovamo kao šišmiši iz pakla.

Clayeve su oči bile oštre kao u orla dok je pratio povlačenje. Grozničave misli odvagivale su mogućnosti koje mu stoje na raspolaganju. Ne okrećući glave izdavao je Tyreeu naređenja.

— Povuci drugu četu odatle. Rasporedi ih u bojni poredak istočno od ulaza u klanac. Prva četa proći će kraj vas, a u taj čas Morganovi će ljudi krenuti na juriš. Neka izađu iz klanca, bokom prema vama. Napadnite ih sa strane. Raspršit ćete ih kao pljevu.

Tyree je neko vrijeme razmišljao, a onda se iskesio. U glasu se osjećalo poštovanje i čuđenje.

— Pukovniče, ponosni smo što služimo pod takvim zapovjednikom!

Odjurio je u oblaku prašine, i Clay je čuo kako izdaje zapovijedi podstičući nemirnu četu.

Na pola puta u klanac, između palih konja, ranjenih ljudi i u cijeloj zbrezi koja je ostala nakon sukoba, vođe Zakonaša pokušali su srediti svoje redove za juriš.

— Ne treba im više dugo, Web — rekao je Clay. — Ako točno izračunamo vrijeme, uhvatit ćemo ih na samom ulazu u klanac.

Upravo je konja u pravcu u kojem je Tyree otišao.

— Ti ovdje preuzmi komandu — rekao je — povuci sve ljude iz kanjona prije nego što Zakonaši navale.

Web je pogledao Claya u nevjerici.

— Zar ti... ti ideš?

Clay mu se nasmijao držeći ruku na balčaku sablje.

— Već ćeš me vidjeti — obećao je. — Sad idem k drugoj četi.

Usne su mu se stisle.

— Čuo si kad sam rekao Tyreeu da ćemo ih napasti s krila. Kad budemo krenuli na taj juriš, Web, ja ću biti na čelu.

Dok je jahao mučio se s mišlju: samo jedna pogreška, netočan proračun, i cijela njegova vojska bit će zbrisana.

Ako Zakonaši navale prije nego što ostaci prve čete izađu iz klanca, njemu neće preostati drugo nego da im pošalje u pomoć drugu četu, a to bi značilo opet divlju gužvu, kao što je bila i ova iz koje ih je upravo izvuкао.

Zaključio je da su Zakonaši poslali četiri stotine, možda čak i pet stotina ljudi protiv njih, a da su Las Espinas od svoga mnogo manjeg broja već pedesetak ljudi izgubili u bici u klanac. Morao je staviti sve na kocku u ovom posljednjem jurišu.

Pritegao je konju uzde tik ispred Tyreea.

— Jeste li spremni?

— Jesmo, spremni smo. Dolaze li posjetioci?

— Sad će, samo što nisu. Ja ću prvi krenuti na juriš. Drugi neka me slijede u valovima. Ti ih šalji.

— Da ih ja šaljem? A što je sa mnom?

Clay ga potapša po ramenu.

— Doći ćeš i ti na svoje. Povedi četvrti val. Čini mi se da ćeš stići na svoju porciju borbe.

Tyree olakšano odahne.

— Preplašili ste me, pukovniče — priznao je. — Pomislio sam da ćete me možda ostaviti u rezervi, a to nije mjesto za jednog Irca!

Puščana vatra se približavala. Iznurenj borci prve čete stali su se pojavljivati. Bez daha, Clay je promatrao kako izlaze iz klanca. Zatim je začuo bučne poklike koji su značili da je počeo juriš Zakonaša.

U jednom času ravnica pred njima bila je prazna, a u slijedećem već je bjesomučni val neprijatelja grmio po njoj poput oluje. Isukanih sablji, urlajući, oni su ludo galopirali.

Clay je podigao ruku i držao je u zraku dok juriš nije kraj njih protutnjao, a onda ju je oštro spustio i istovremeno podbo konja da poskoči u galop. Čuo je gromki odgovor čete iza sebe i zaletio se u bok neprijatelja.

Kroz maglu bitke ugledao je kutkom oka ostale čete kako jurišaju kao odapete strijele. Juriš Zakonaša pokolebao se i raspao u zbrku.

Čas zatim Zakonaši su bježali uz klanac, dok su ih njegovi borci progonili poput gladnih vukova. U tren oka Zakonaši su nestali s druge strane grebena u bezglavom neredu, a njegovi su ih ljudi progonili sve do vrha, gdje su zauzdali konje i prekinuli lov.

IX

Toni je ostala sama iza opskrbnih kola. Uzalud se trudila da odatle slijedi strašan vrtlog na ulazu u klanac.

Čak i kad je napad bio razbijen, Clayu nije bilo ni traga. Umjesto nje, kraj nje su jahali prašnjavi borci okrvavljenih lica, koje su podupirali njihovi drugovi da ih dovedu do postelja u kolima. Dozivala ih je dok su prolazili.

— Señores! Gdje je pukovnik? Je li ranjen?

Crnobradi junak koji je držao ruku u improviziranom zavoju, zaustavio se kraj nje.

— Gospođice Toni — tješio ju je. — Nemojte se bojati za pukovnika. Malo su ga posjekli po ramenu, ali to mu nimalo ne smeta. Eno ga tamo skuplja ranjenike i upućuje ih do kola. Samo vi mirno jašite, bit će on tu začas.

Položila je ruku na borca.

— Garacias, amigo, mil gracias! Sad kad znam da je živ i zdrav...

Borac je pogledao tanku ruku na svojoj i nasmiješio se.

— Jadnice — u njegovu se glasu čula duboka sućut. — Vjerojatno je gore vama koji čekate i ne znate što se zbiva, nego onom tko je usred bitke. Ne brinite, gospođice Toni, vaš čovjek borio se kao lav.

Dodirnuo je obod šešira i odjahao prema kolilima, a Toni je zaustavila konja i sjedila, čekajući Claya, dok je kolona prašnjavih ljudi prelazila kraj nje.

Clay se pojavio tek na začelju kolone. Već izdaleka vidjela ga je kako živahno maše, ocrtavajući rukama planove bitke, obraćajući se svojim ljudima.

Tek kad se sasvim približio, vidio ju je kako ga čeka. Požurio je k njoj.

Još prije nego što je stigao, kliznula je iz sedla, a on je zaustavio konja, skočio i potrčao joj u susret.

— Ah, Clay. Oh, mi corazón!

Pala mu je u zagrljaj, a usne su joj se spojile s njegovima. Mislila je da ga nikada više neće vidjeti. Osjećao je kako mu drhti u naručju i vidio kako joj suze radosnice teku niz obraze.

— Nemoj, Toni, nemoj, slatka moja — tješio ju je. — Sve je u redu. Zašto plačeš? Prošlo je.

Ona je čvrsto stisnula kapke kao da želi potjerati suze i kimnula mu kao dobro i poslušno dijete.

— Oprosti, dragi moj — prošaptala je. — Ti ćeš me se stidjeti i htjet ćeš me poslati natrag u Palmenteru. Ali bilo me tako strah, Clay, da mi se nećeš vratiti.

— Ne možeš me se ti tako lako riješiti — zavijljavao ju je. — Još dugo ćeš me nositi na grbači.

Pridržavao je uzde njena konja dok je uzjahivala. I on je uzjahao.

— Dođi i jaši s nama — predložio je. — Smišljamo što ćemo sad, a ne možemo se još odlučiti.

Grupica oficira jahala je nešto dalje po putu, Clay i Toni potjeraju konje da bi ih stigli.

Tyree se okrenuo u sedlu kad su dojahali i pozdravio Toni mahanjem šešira.

— Vjere mi — rekao je — drago mi je što vas vidim živu i zdravu, gospođice Toni. Pridružite nam se i pomozite nam da malo zaboravimo na krvave Zakonaše.

Toni mu se nasmiješila.

— Senor Tyree!! Katkad se pitam, kad vas čujem kako govorite, nije li koji vaš predak bio hidalgo. Pa vi još znate biti galantni, nakon ovakve strašne bitke.

Iz Tyreea je provalio dubok smijeh.

— Poznavali ste malo Iraca. Mi znamo uvijek lijepo govoriti kad vidimo lijepo lice. Kad ne bi bilo toga crnosog gospodina kraj vas...

Prekinuo se da pogleda Claya.

— Hoćete li se susresti sa mnom u zoru, gospodine, s pištoljima za dvojicu i kavom za jednoga?

Clay se srdačno nasmijao. Ovo ga je čavrljanje osvjježilo.

— Do zore ćete vi biti već tako izmučeni da nećete moći podignuti ni kavu, a kamoli pištolj. Do svanuća moramo prijeći preko Colorada. Do tamo ima dvadeset milja, a ne možemo ići brže zbog opskrbnih kola i stada.

Hoće li Zakonaši ostati u klancu da ližu rane, ili će se prikrasti da ih ponovno iznenada napadnu, moglo se samo nagađati. Na to će odgovoriti jedino vrijeme, a dotle oni moraju odlučiti kako će i kamo će dalje.

— Ne možemo ići putem koji smo izabrali još u Palmenteri — Clayev glas postao je čvršći. — Oni sada znaju da smo ovdje, i ako se budemo pokušali probiti, uništiti će nas napadima prije nego što stignemo k Morganu. Naša je jedina šansa da skrenemo daleko na zapad i da ih zavaramo.

— To znači da ćemo cijelim putem prolaziti kroz područje Komanča.

Bio je to glas plavobradoga kapetana, šutljivog Skandinavca.

— To priznajem — rekao je Clay. — Siguran sam da ćemo ih susresti, pa možemo očekivati da ćemo se tu i tamo s njima ogledati. Ali meni je

draže da to riskiramo, nego da se moramo cijelim putem boriti sa Zakonašima, ostanemo li s ove strane rijeke.

— Neki je čovjek dojahao kroz tamu.

— Tko je tamo? — pitao je Clay još izdaleka. Umirio se kad je prepoznao Webov glas.

— Kako smo prošli? — pitao je, dok je Web pojahao zajedno s njima.

— Pa, mogli smo i mnogo gore proći. Razumije se, Kitsmillerova četa potpuno je uništena, do posljednjeg čovjeka. Naših je ljudi nastradalo oko tridesetak u klancu, a četrdeset ih je ranjeno. Imamo još polovinu ljudstva s kojim smo krenuli.

Clay je stegao usne razmišljajući o trenutnoj slabosti. Ne samo što im je ljudstvo prepolovljeno, nego su još opterećeni ranjenicima koji će usporiti napredovanje.

— Web — rekao je — ne možemo riskirati da vodimo kolonu preko otvorene prerije u takvom stanju. Jedan malo jači napad i mi smo gotovi. Jednom si mi rekao da poznaš ovaj kraj kao svoj džep. Ima li ovdje kakvo mjesto gdje bismo se mogli skloniti, dok ljudi ne prizdrave i dok se ne sredimo?

Kapetani su približili konje čekajući Webov odgovor. Znali su u čemu je problem i koliko je rizik.

Web je oborio glavu i razmišljao. Poznavao je svaki potočić, svaku visoravan. Tražio je u sjećanju mjesto gdje će biti sigurni, a koje nije udaljenije od dana jahanja...

Trgavši se, iznenada olakšano odahne.

— Tako mi svega, imam ga, pukovniče! Prije desetak godina naletio sam ovdje na jedno od najljepših mjesta na svijetu. To je visoravan koja strši iz ravnice kao biljarski stol. Strane su joj gotovo posve strme i visoke dvadesetak metara. Kad se jednom popnemo, nitko nam ništa ne može.

— Kad se popnemo? A možemo li se popeti?

Web je promislio i kimnuo.

— Prilično sam siguran. Nisam se penjao do vrha, ali vidlo sam da gore vodi put uzak, ali dovoljno širok za kola.

— A kad se popnemo, ima li za sve nas mjesta? — prekinuo ga je Tyree. Možemo li se gore ulogoriti?

— Mjesta ima koliko hoćeš. Visoravan je široka nekoliko stotina metara, a putem smo vidjeli i mnogo zdravih izvora. Uostalom, nemamo izbora.

Clay je pogledao kapetane. Svi su šutjeli zadovoljni da teret konačne odluke prepuste čovjeku koga su izabrali za svog zapovjednika.

Clay je osjetio teret odgovornosti. Neizdrživ umor spustio se na njegova pleća. Prepoznao je simptome istog trenutka. Bila je to stara njegova bolest: groznica, koja ga je znala ovako bez upozorenja uhvatiti. Skupio je posljednju snagu, uspravio se i udahnuo svježim noćnim zrakom.

— Koliko je daleko, Web? — pitao je.

— Odmah čim prijedemo rijeku — odgovori Web. — Ako do rijeke dođemo negdje oko zore, na visoravan ćemo stići oko podne.

Clay je polako zakimao glavom.

— Takva kakva je sada, kolona se može držati na nogama još toliko, ali ni časa dulje. Gospodo — obratio se oficirima — krećemo prema Webovoj visoravni što brže možemo. Miguel, povedi prethodnicu i pošalji pet-šest ljudi naprijed da nađu gaz preko rijeke i otkriju najbolji put.

Pred njima je bio dugi noćni marš.

— Ja ću se nalaziti na začelju kolone, gdje me zaštitnica može obavijestiti ako bi došlo do nepravilnosti. Preuzmite svoja mjesta, gospodo.

Podigao je ruku otpustivši ih.

Prešli su preko Colorada dok je jutro bilo još siva maglica nad istočnim obzorjem. Bio je to težak i mučan prelazak koji je zahtijevao posljednju snagu od izmučenih konja i umornih ljudi. Kola su propadala u blato, konji su se spoticali, svi su pokrivači stigli na drugu obalu potpuno promoćeni, a dvojica kola puna zaliha morali su napustiti.

Miguelovi izviđači vratili su se prije nego što je prelazak završen. Clay im je pojahao u susret da sasluša njihov izvještaj. Našli su visoravan desetak kilometara daleko na zapad.

— Prilaz je vrlo strm — rekao je izviđač. — Našli smo prolaz do vrha koji

nalikuje na stepenište. Nismo ni stigli do samog vrha, ostavili smo dvojicu ljudi da se probiju do kraja. Tek kad stignemo, znat ćemo da li put vodi na visoravan.

Clay je promatao ljude i životinje kako prelaze rijeku. Svi su bili izmučeni, slomljeni, iscrpljeni. Samo nepriznavanje poraza držalo ih je na nogama i tjeralo naprijed.

Clay je znao da mora naći privremeno sklonište gdje se mogu odmoriti i vratiti snagu.

Ako se budu domogli vrha visoravni, bit će sigurni, ali ako budu prešli cijelu ovu голу preriju, a onda otkriju da je visoravan samo varka i da se na nju ne mogu popeti, izgubit će svu hrabrost.

— Ne smijemo se igrati, Web — zaključio je. — Ljudi će izdržati dok ima nade, ali ako se razočaraju, leći će i umrijeti. Moramo znati što je.

Web je polako kimnuo, dok mu se umorno tijelo ljujalo u sedlu.

— Hoćete da pođem naprijed i pogledam?

— Idem ja.

Mučno je donio tu odluku. Ona je značila vrtoglavu trku preko prerije, teško probijanje na visoravan, a zatim ponovno isti takav povratak do određenja, koji ne smije prevaliti prevelik put u pogrešnom pravcu.

Ali nije bilo druge.

— Webe, ti ostani ovdje i prevedi ljude preko rijeke. Kad je prijeđu, daj im jedan sat odmora, a onda krenite prema visoravni. Nastojat ću da se što prije vratim. Onda ćemo znati na čemu smo.

Borac mu je doveo odmorenog konja. Dok su mu premještali sedlo, ispitivao je Miguelove ljude koji su već prevalili put do visoravni.

— Neka ti ljudi pođu s vama, señor — rekao je Miguel. — Oni su odrasli u sedlu i lako će opet prevaliti taj put. Ovo je područje Komanča. Nije sigurno da jašete sami.

Clay je zatresao glavom, previše umoran da bi o tome raspravljao.

— Oni su izvršili svoj zadatak. Pustite ih da se odmore. Ne brinite za mene, Miguel.

Bacio se u sedlo i pojurio pozdravivši ih rukom.

Odjahao je galopom, izvana svjež i odmoran, kao da se upravo probudio iz noćnog sna.

A kada se udaljio toliko da su ljudi ostali tek crne točke, dopustio je sebi da se zgrbi u sedlu i da poluslijep od umora, klimav, uporno nastavi dalje. Tijelo mu je raskidao žestok bol. U glavi mu se mutilo od groznice.

Uskoro je stigao do visoravni, koja se kao toranj uzdizala na obzorju. Gotovo okomitih strana, odsječenog vrha, neosvojiva, kao kakav starinski dvorac usječen u živom kamenu, dizala se iznad ravnice.

Dokasao je do uskog otvora, usječenog u bočnu stijenu visoravni. Kad se približio, vidio je da je to kamena vijugava vododerina, tek desetak metara široka na ulazu, koja se gubila u unutrašnjosti stijene, strmo se uspinjući.

Nije bilo ni traga onoj dvojici što ih je Miguel ostavio da istraže put do vrha. Obuzeo ga strah da su upali u zasjedu, ili da ih je uhvatio zalutalo pleme Komanča.

Olabavio je dva revolvera koja su mu visjela za pasom. Oštro je gledao oko sebe.

Vododerina je tako zavijala da je iza svakog kamena moglo nešto vrebati. Odjednom je začuo glasove i pritegao uzdu.

Kliznuo je iz sedla i privezao ždrijepca za izbočinu stijene. Izvukao je revolver i otkočio ga.

Opet su do njega doprli glasovi, a začuo je i iznenadno rušenje kamenja. Netko se ovuda kretao. Groznica je plamtjela, crne točke plesale su mu pred očima, a ždrijelo i jezik bili su suhi poput stare kože na suncu. Zatvorio je oči boreći se protiv nesvjestice. Kad ih je opet otvorio, ugledao je dva čovjeka kako dolaze vododerinom.

Na trenutak, koji se njemu činio vječnošću, njegov zamagljeni pogled nije mogao razabrati o kome se radi: pričinilo mu se da su stranci koje nikad prije nije vidio. A onda je odahnulo prepoznavši dvojicu Miguelovih izviđača.

— Pedro! Antonio! — glas mu je bio promukao.

Vidio je kako su se trgli i kako je metal zabljesnuo kad su povukli revolvere.

— Tko je! — oprezno su upitali iz zaklona iza kojeg su se bacili poput iznenađenih zečeva.

— Vaš pukovnik, Farrar. Došao sam da vidim što ste našli.

— Je li to istina? — čuo je kako Antonio sumnjičavo pita. Bio je zadovoljan što su njegovi borci tako oprezni.

— Istina je — viknuo je. — Ja sam, Farrar.

Podigao se na noge teškom mukom, osjećajući kako se stijene klanca vrte uokrug, a vreli prsti groznice dodiruju mozak. Ispružio je ruku da se nasloni na kamen, i čekao da mu izviđači pridu.

— Vrh visoravni — pitao je — vodi li put sve do vrha?

Još dok je govorio bilo mu je jasno da zapravo ne zna zašto to pita. Posljednjim ostacima snage pokušao je da zadrži vlast nad groznicom koja ga je proždimala. Kao kroz maglu, uspijevao je shvatiti ono što mu je Pedro govorio.

— Teško je... — govorio je Pedro, a onda je nastao razmak potpunog mraka, pa zatim nepovezane riječi — ljudi i konji... doći do vrha... kola... samo do pola.

Znači, staza vodi do vrha visoravni. Njegovi su ljudi spašeni.

Pokušao se okrenuti da prođe k izlazu, ali se spotakao. Osjetio je kako pada, i kako mu se zemlja približava, a nakovnji bubnjaju u ušima. Ali u tom trenutku, Pedro i Antonio prihvate ga i odnesu do izlaza iz vododerine, gdje ih je zabljesnulo zaslijepljujuće svjetlo dana. Tada potone u potpunu tamu.

X

Došao je k svijesti osjetivši miris vatre u nosnicama i čuvši buku logora. Gledajući s mjesta gdje je ležao, vidio je nebo osuto zvijezdama.

Dok mu je svijest izranjala iz mračnih dubina, zapažao je da je zamotan u mnogobrojne pokrivače i da mu je tijelo mokro od znoja. S mukom je

pomakao glavu i vidio Toni kako sjedi kraj njega.

— Gdje... gdje smo? — promuklo je upitao. Usne su mu bile ukočene i suhe, a jezik natečen, jedva ga je mićao.

Vidio je kako je njenim licem preletio smiješak olakšanja, osjetio je njenu ruku poput svježeg povjetarca kako mu hladi čelo.

— Probudio si se, corazón! Budan si, a čelo ti govori da nemaš više groznicu.

— Groznicu? — znao je kako je strašna ta njegova stara bolest. Znao je da ljudi buncaju kao djeca, da im duh danima bespomoćno luđa, a noći znaju biti beskrajni labirinti delirija.

— Groznicu? — podigao se na lakat i osjetio kako ga napada vrtoglavica, a Tonino lice mu se zamaglilo pred očima. — Koliko već dugo ležim u groznici? Gdje sam sad? Gdje su ljudi?

Sva pitanja koja su ga mučila dok su prelazili Colorado vratila su u jednom jedinom valu tjeskobe, koja mu je otkucavala u mozgu. Koliko je dragocjenog vremena izgubio?

Ali vidio je da mu se Toni smiješi, a oči su joj blage i pune ohrabrenja.

— Svi su ovdje, na visoravni. Groznica te jutros oborila. Moraš biti miran, sada je prošla i ne smiješ je opet izazivati.

Polako je okretao glavu i ugledao sjaj logorskih vatri oko sebe, tamne sjene ljudi koji su mirno hodali uokolo, krdo konja koje je paslo.

— Nisu nas napali?

Toni je zatresla glavom, još uvijek sretno nasmiješena.

— Nisu nas čak ni progonili, dragi. Naše su izvidnice na terenu odavde pa sve do rijeke, ali ništa nisu vidjele. Nitko nije ni pokušao da nas slijedi. Naši neprijatelji još uvijek poklapaju svoje mrtve u klancu.

Klonuo je zadovoljan na pokrivače. Neprekidna tjeskoba koja ga je mučila kao sablast, sada se izgubila.

— Daj mi malo vode. Toni, usta su mi suha kao pepeo.

Napunila je čašu i prinijela mu je ustima. Osjetio je kako mu glava drhti od napora dok je pio vodu. Iznenada ga obuze iznenađen bijes.

— Gledaj! — zarežao je. — Nisam sposoban ni da povedem gomilu starih žena preko ulice u crkvu! Tek što smo naletjeli na malo gužve, već sam se razbolio i ostavio regimentu na cjedi-lu. Trebali su izabrati Palmentera za svoga zapovjednika. On je možda sakat, ali bio bi bolji vođa!

— Oh, corazón...

Zatim se začuo grmljavinu Webova dubokog glasa.

— Pa on još uvijek bunca, što velite, gospođice Toni?

Približio se Clayu i nacerio mu se.

— Kad vidim da te hvata ovaj tvoj karakteristični bijes znam da ti je bolje, ali to nije razlog da tako govoriš protiv sebe. Da nisi bio dobar zapovjednik mi bismo još uvijek bili u onom klanu, a kojoti bi imali više svježeg mesa nego ikad u životu.

Clay ga je pogledao.

— Ma nemoj — rekao je promuklo — krasno sam ja to izveo u klanu. Divo-ta jedna! Zapravo, cijelu sam regimen-tu odveo ravno u zasjedu. Upao sam u zamku kao slijepi konj koji glavom udari u vrata štale!

Webb je podigao kosmatu ruku prosjedujući, kao da hoće zaustaviti ove samooptužbe.

— Čekaj malo — govorio je. — Nismo upali u zasjedu tvojom krivnjom. Kits-miller nas je namjerno u nju uveo, a ja ovdje imam čovjeka koji ti to može dokazati.

— Kit-smiller? Pa kako, do vraga? Kit-smiller je zapovijedao prethodni-com! Njega su udesili prije nas!

Web je prezirno pljunuo na tlo, a onda je domahnuo čovjeku koji je sta-jao iza njegovih leđa.

— Dođi ovamo, George — zapovijedio je — i ispričaj pukovniku sve po istini.

Clay je prepoznao visokoga mršavog borca koji mu je pristupio. Bio je to jedan od Kit-smillerovih ljudi. Jučer je bio u prethodnici. Od uha do brade resila ga je duga posjekotina od noža, na kojoj se osušila i pocrnjela krv.

Clay se podigao do sjedećeg položaja, pažljivo je gledao čovjeka pred sobom.

— Slušam te — rekao je strogo.

Borac iskrivi usne kao da su same riječi koje izgovara gorke i odvratne.

— Nema se što mnogo pričati. Kit-smiller je jahao na začelju čete dok smo mi bili nagomilani ispred njega. Čim smo prešli vrh one uzvisine u klanu i nestali iz našega vida, on je izvukao revolvere i upravio ih na nas. Dok smo tako stajali, dignutih ruku ispred njega, prokleti Zakonaši navalili su s obje strane. Oduzeli su nam oružje i prognali nas niz brijeg. Kad su nas uklonili s puta, postrojili su se u strijelce, vidio sam ih kako jurišaju preko vrha kao da ih sami vrazi nose.

Clayevo lice bilo je tvrdo kao da je od kamena, ali plamenovi gnjeva treperili su mu u oku.

— Znači, Kit-smiller je sve to isplani-rao?

— Da. Dočekali su ga kao izgubljenog brata. Nema sumnje da je on oslo-bodio Sarazana i da su on i Sarazan skuhalo ovu poparu.

— Znači da je sada kod Zakonaša. — Clayov je glas bio oštar poput noža. — Baš bih volio da ga još jednom sret-nem.

George se osmjehnuo.

— Na žalost, neće vam se pružiti ta prilika, pukovniče — otegnuto je re-kao. — Malo prije zore pronašao sam priliku da umaknem, a slučajno se baš Kit-smiller probudio u trenutku kad sam se izvlačio iz logora. Posje-kao me lovačkim nožem. — Podigao je ruku i dotakao otvorenu ranu koja mu je presijecala obraz. — Ali i ja sam se domogao noža prije nego što sam krenuo, pa sam sada siguran da Kit-smiller više ni sebi ni drugome ne vrijedi ni pola lule duhana. Obično je tako kad je nekome vrat presječen od uha do uha.

Stanje regimente nije bilo beznažno, ali je bilo veoma opasno.

— Ovdje ne možemo ostati. — Webb je čupkao bradu zamišljeno gledajući u vatru. — A ne možemo se ni vraćati. Ako to napravimo, ljudi će zaključiti da više nema smisla boriti se, pa će se rasuti. A onda smo gotovi zauvijek.

Prelazio je pogledom po šutljivom krugu kapetana, da bi se zaustavio na Clayevu mršavom licu.

— A ako podemo dalje — rekao je Clay — Morgan će nas čekati pripra-

van, s dovoljno ljudi da nas stjera u more. Ne znam, momci — Clay je zatresao glavom, umorno i zbunjeno — vrag me odnio ako znam što da radimo.

Miguel je čekao da opet nastane šutnja, onda je progovorio.

— Ovdje smo tjeđan dana, a Zakonaši nas nisu napali. Ali prije ili kasnije hoće! Napast će nas, i što ćemo onda? Hoćemo li sjediti na ovoj visoravni, bez vode i hrane, dok nas ne izgadne na smrt? Ili ćemo im pojahati u susret, pa da nas onda jednoga po jednog sasijeku u preri? —

Culo se mrmljanje.

— Ja velim javio se Tyree, a njegovo je irsko srce bilo puno želje za akcijom — ja velim, hajdemo odavde! Ovdje smo kao štakori u klopci, i budalasto čekamo da netko dođe i da nas zatuče. Na sjever ili na jug, svejedno, ali ja više ne mogu ovdje izdržati.

Clay pogleda Tyreea.

— Prije sedam dana imao si desetak ranjenika, koji su se jedva micali. Od onda šu dvojica umrla. Je li tvoja četa spremna da krene?

Tyree je kimnuo glavom.

— Spremni su, gospodine. Oni koji ne mogu izdržati cijeli dan jahanja, mogu se potkraj dana voziti u kolima. Za sedam dana svi će se oporaviti budu li znali da nešto rade. Budu li ovdje trunuli, mislić da su potučeni, a onda će zbilja i biti potučeni.

— Ovo prokleta čekanje gore je od svake borbe — rekao je Clay i pogledao bradatog kapetana kraj sebe. — Webe, u kakvom smo stanju! Možemo li sutra krenuti?

Web je grančicom crtao po pijesku, kao da zbira ljude i konje. Svi su čekali njegov odgovor.

Napokon se obrati Clayu.

— Mogu jahati, Clay. Možda ih prvih nekoliko dana ne bi trebalo previše goniti. Ali ima jedna stvar... — Zastao je, proučavajući Clayove mršave obraze, podočnjake od groznice. — Možeš li ti? Nije možda lijepo što to govorim, ali izgledaš kao slika smrti. a na tebi će biti veći teret nego na ostalima.

Clay je osjetio pogled ostalih kapetana. Znao je da će, ako on klone, i cijeli ovaj pothvat propasti.

— Izdržat ću, Web. Ja vas još uvijek mogu voditi, ako vi to hoćete. Do sada mi to baš nije sjajno uspijevalo. Možda biste htjeli izabrati nekoga drugog.

Došlo je do mrmora zaprepaštenja, a onda je plavobradi Skandinavac skočio na noge i medvjedom šapom obgrlio Clayu, okrenuvši se licem k ostalima.

— Što se mene tiče, kada krenemo, i ako krenemo, moja četa jaše samo s ovim pukovnikom. Izazovno je gledao okupljene i čekao na njihovu reakciju.

— Ima li tko kakav drugi prijedlog? — zahtijevao je.

Svi su bili jedinstveni.

— Ja jašem s pukovnikom!

— Kamo ide on, tamo i mi!

Clayeve su se šake stegle.

— U redu — nasmijao se savladavajući osjećaj zahvalnosti koji ga je obuzeo. — Svi smo mi kao čovjek s polupripitomljenim konjem: previše je divlji za jahanje, a previše dobar da ga ustrijeliš. Ipak imam ideju.

U glasu mu se opet javila snaga i odlučnost, koja se odrazila na licima njegovih četnih zapovjednika. Zadovoljno su ga gledali: to je naš stari pukovnik!

— Ne vraćamo se u Palmenteru — rekao je. — Pošli smo na zadatak, zato ćemo ga izvršiti.

Vrh njegova štapa ocrtao je mali krug na pješčanom zemljovidu.

— Ovo je Palmentera.

Štap je zaokružio još jednom po pijesku.

Ovo je Morganova utvrda.

Clay je povukao krivudavu vodoravnu crtu koja je doticala drugi krug.

— Ovdje je obala. Tko ide dalje na jug, taj mora plivati.

Još jedna kosa crta lijevo od Palmentere, koja je zaokretala s druge strane prema Morganu.

— Ovo je rijeka Colorado. A sad...

Štap se žestoko zabio na pola puta između Clayevih nogu i Colorada.

— Ovdje smo mi, na visoravni, oko sto pedeset kilometara sjeverno od mora.

Web je pljunuo.

— Najpametnije bi bilo da pošaljemo sve k vragu i da krenemo ovamo u New Orleans, da se sukobimo s malo

ljepšim trupama! Tamo nas čekaju ženske, a ne Morgan!

Ali Clayev je štap nemilice ucrtao linije po pijesku.

— S ove strane su Zakonaši i naš Morgan koji čeka da nas zakolje. A na ovoj strani nalaze se Komanči, kojima baš treba nova zaliha skalpova.

Odbacio je štap.

— Rekli ste da imate plan, pukovniče — javi se Herrera.

— Moj plan je vrlo jednostavan: da ostanemo na ovoj strani rijeke i krenemo prema obali. Uz obalu možemo opet na istok, što će nas dovesti točno do Morgana.

— I što onda! Da krenemo na juriš kao gomila divljaka, a Morgan da nas postrijelja kao vrapce?

Clay je zatresao glavom.

— Ne — rekao je polako — sada Morgan dobro zna koliko smo jaki. možete se kladiti u posljednji dolar da će nas dočekati barem sa triput više ljudi.

Web je bio zbunjen.

— Pa, kako onda misliš...

Clay se nasmijao i potapšao ga po ramenu.

— Kad sam bio kod brata čuo sam mnoge vojničke pothvate od oficira redovne vojske. Kad jedan oficir ne zna što će, a posebno kad ne zna što će neprijatelj, on ti brate, natakne šešir i ušeta ravno u njihov logor da to sazna. Ima li sreće, pronađe način kako da ih udesi iznutra, ili kako da iz iznenadi, pa makar i s manjom silom.

Web je šutke razmišljao.

— Poznavajući te — rekao je — ne treba ni pitati tko će biti taj oficir. Znam da bi ti prije otišao u pakao nego dopustio da to bude netko drugi. Ali što onda ako, kažem ako, taj oficir gurne glavu u osinje gnijezdo, a nema sreće? Što onda?

Clay se digao na noge i bacio štap u vatru.

— Onda? Do vraga, Web, onda odred izabire novog zapovjednika i nada se da je taj pametniji od pokojnoga.

Vatra se gasila.

— Laku noć, gospodo. Krećemo u zoru. Razglasite ljudima da budu pripreveni kad svane.

Okrenuo se i otišao u tamu, dok mu je glava klonula na grudi od težine odgovornosti.

Iza njega Web je zarežao:

— To je samoubojstvo! Samoubojstvo i ništa drugo!

XI

Stigavši do mora, kolona je već tri dana jahala uz obalu. Na istok preko Colorada, na istok prema Morganovoj utvrdi. Sada više nije bilo sumnje da se koloni vratila udarna snaga. Opijeni toplim vjetrovima s juga i brzim napredovanjem, stresli su sa sebe gorčinu poraza, zaliječili rane i bili su pripravnici da dočekaju sutrašnje opasnosti.

Jedne večeri, kad su se ulogorili, Clay i Toni sjedili su na obali Meksičkog zaljeva.

— Ja tebe ne razumijem, Clay.

Toni se malo odmaknu, naslonivši se leđima o hrast/obrastao mahovinom.

— Ne razumijem te. Ovo ti je tuđa zemlja. Ti nikog ovdje nemaš, ni brat, ni imutka, nikoga da osvećuješ, i ništa da dobiješ, a izlažeš svoj život. Neki se ljudi bore radi zabave, a neki za plijen ili slavu. Ali zašto se ti boriš, Clay? Zašto? Ne razumijem čovjeka kao što si ti.

Njegove su oči pratile mjesječevu stazu koja se širila po morskoj površini do obzorja.

— Kad bih barem ja sam znao, Toni. Katkad o tom razmišljam, ali ne znam. Možda se naprosto time branim da ne budem živ zakopan.

— Zakopan? Živ? — njene su se usne otvorile od iznenađenja.

On je rezignirano slegnuo ramenima.

— Šašavo, zar ne? — podrugljivo se nasmijao samome sebi. — Ali jesi li mislila da mnoge ljude zakapaju žive prije nego što umru, Toni?

— Clay, o čemu ti to? Pa nisi nikad...

Njene su oči pretraživale njegovo lice.

— Ljudi su slabi. Zbog sebičnosti ili pohlepe. I to ih upropštava. Zbog

toga se zadovoljavaju malim stvarima, laskaju svojim slabostima, radije uzimaju te stvari danas, nego da im sutra pripadne cijela zemlja.

— Vidala sam takve ljude zamišljeno se složila Toni. — Bacaju budućnost u vjetar da bi im danas pripalo nešto posve bezvrijedno.

— Da, Toni, ja govorim o ljudima koji tako propadnu: izgube hrabrost i nezavisnost, i više nisu slobodni da rade što treba da urade.

Toni je kimnula sa smiješkom razumijevanja na usnama.

— A ti bježiš od takve sudbine prolijevajući krv, da bi dobio Las Espinas?

Pogledao ju je, dok su njegove oči pokušavale procijeniti što misli. Tada se nasmijao.

— Tako je — rekao je. — Dok zapovijedam, svoj sam čovjek!

Ona je dugo šutjela, dok su joj se prsti rastreseno igrali naborima haljine.

— A Sally? — tiho je upitala.

— Sally! — zastao je zaprepašteno. Iznenada se sjetio lijepe žene koja ga čeka u Westportu.

— Odakle znaš za Sally? — upitao je. — Nikad joj nisam spomenuo ime.

Toni je ukočeno ustala.

— Da, ti nisi namjeravao spomenuti njeno ime, ali kad si bio bolestan od groznice... Tko je ta... ta Sally?

Cijelo njeno tijelo bilo je napeto od dugo potiskivane sumnje.

— Tko je ta žena? Je li ona i sada stoji među nama?

Clayu je bilo mučno, bio je razapet između Tonine ljubavi i plemenitosti i iznenadne ali jasne svijesti da ga na cijelom ovom svijetu jedino Sally može imati i zadržati u potpunosti.

— Sally? — rekao je — Sally je jedna vrlo lijepa gospa koja me čeka u Westportu. Bio sam joj vrlo nevjeran i bio sam vrlo nepošten prema tebi.

Plamenovi bijesa plamtjeli su u Toninim očima, ali uz to se moglo vidjeti i nešto drugo: kad je progovorila, u glasu joj je bila sućut, duboko razumijevanje i rezignacija.

— Sad si iskren i pošten, Clay. Kažeš da je Sally lijepa, ali je li to dovoljno? Ti si neobičan čovjek. Ima li ona hrabrost i ponos žene kakva je

tebi potrebna? Ima li ona sve to, Clay?

Kimnuo je glavom. — Sve to ona ima, a i više, Toni. Ona je iz New Orleansa, napola Francuskinja, napola Španjolka. Gorda je, hrabra i lijepa. Ja nisam nikako smio dopustiti da se nas dvoje spetljamo, Toni. Nisam ni namjeravao; tako se dogodilo.

— Da, mi corazón, tako se dogodilo, Ali ti nisi manje kriv od mene.

Ona mu se približila, položivši mu ruke na ramena, a njeno je lice bilo čarobno pod svjetlom mjesečine.

— Dakle, dobila sam odgovor na svoje pitanje. Ona je znači među nama, i to zauvijek. Možda je, kažem možda, tako najbolje. Ti ćeš dotjerati daleko, a ja bih možda putem zaostala.

Zaustavila je ecjaje, kao da se pozdravljala s mrtvim snom. Grudi su joj se burno nadimale a onda iznenada, pripila je svoje usne uz njegove, neobuzdanom snagom. Trajalo je to samo trenutak, zatim se izvukla iz njegova zagrljaja.

— Uvijek ću te malo voljeti, corazón i uvijek ću te malo mrziti. A sada, budući da me ti ne želiš, a kapetan Herrera me hoće, ja bih otišla k njemu. Jesam li slobodna, señor?

Nekoliko trenutaka upijao je njenu ljepotu na mjesečini.

— Slobodna si.

Hitro je bljesnuo njen smiješak, poslala mu je poljubac vrhom vitkih prstiju, a onda je nestala, trčeći kao gazela niz obalu prema logoru i Herre-ri.

A on je polako krenuo obalom.

Bilo je prekasno jutro. Ptice su pjevale, sunce je sjalo, a blag vjetar puhao je s mora. Meksički zaljev blistao je kao tekuće srebro.

Prekrasno jutro da čovjek upadne u stupicu.

Skriveni logor Las Espinasa nalazio se deset milja iza njegovih leđa. Prema svim izvještajima, Morganovo sklonište nalazi se pet milja pred njim. Rekli su da se zove Otok hrastova, što nije bilo čudno za Texas, gdje su ljudi nazivali svaki gaj iole pristojnih stabala otokom.

Obala je zavijala u more prema dalekom rtu, i Clay odlučio da pođe preko poluotoka kraticom kroz šumu.

Pritegao se uzde začuvši pucanj puške. Tane se zabilo u granu tik iznad njegove glave.

— Stani gdje si i podigni ruke, inače će se u paklu peći jedna duša više.

Nepokretno je stao, digavši dlanove u visinu ramena. Culo se probijanje kroz grmlje. Pojavio se stražar. Desna mu je noga bila iskrivljena i kraća, ali u njegovim hladnim plavim očima, koje su promatrale Claya, nije bilo ni trunka milosrđa.

— Sjaši — zapovjedi stražar — i da ti ruka nije poletjela prema revolveru, jer si gotov.

Kad je Clay sjahao, stražar je došepesao između njega i konja, a zatim glasno zaurlao drugom stražaru skrivenom među stablima.

— Drži pasjeg sina na nišanu dok ga ne razoružam.

Iz gustoga grmlja, dva-tri koraka dalje, čuo se odgovor:

— Mušica mu je, Lije, točno među očima. Ako se makne, gotov je.

Clay je osjetio kako mu Lijeova ruka izvlači revolver iz futrole.

— Hajde — zarežao je Lije — pričaj: kamo ideš i što hoćeš?

Clay mu se nacerio i pružio ruku s dlanom nagore.

— Baš sada hoću da mi vratiš revolver koji si mi uzeo — rekao je — a poslije toga hoću vidjeti Morgana.

Lije je začuđeno zinuo.

— Nema tog čovjeka koji može vidjeti Morgana tek tako. Što bi ti s Morganom?

Clayeva smiješka nestane, glas mu je bio odlučan.

— Zašto ja hoću vidjeti Morgana to je moja stvar, ali reci ću ti ovo: Morgan će ti odrati kožu, ako sazna da smo ovdje gubili vrijeme jer me ti nisi htio dovesti.

— Ma nemoj!

Lije je sumnjičavo promatrao Claya. — Mnogo se ti praviš važan — rekao je. — Možda bi bilo najpametnije da ti opalim jednu po njušci da te naučim pristojnosti.

Clayeve su se oči stisnule, a lijevu je nogu pomakao malo naprijed, da bude spreman za napad.

— Digni ruku na mene, i ja ću ti sašuti zube u grlašce — zaprijetio je. — Ako imaš kakve veze s Morganom, smjesta me vodi k njemu. Ako nemaš, mići mi se s puta.

Lijeovo lice se pokoleba. Clay je bio stranac, a govorio je glasom, koji zahtijeva posluš. Ne okrećući glavu, Lije je zaurlao:

— Dođi ovamo, Mort. Vrag me odnio ako znam kakvu sam ribu uhvatio.

Iz grmlja se iskobeljao Mort, s dugačkom puškom u ruci, s pištoljem za pojasom i lovačkim nožem uz nogu. Clay je odmah prepoznao taj tip čovjeka. Brđanin, vjerojatno iz neke zabačene doline u unutrašnjosti, šutljiv, sumnjičav, mršav.

— Ova budala veli da bi k Morganu — Lije se obratio Mortu. — Šta ti o tome misliš?

Mort odgovori s najmanjim mogućim pomakom usnica:

— Ne znam.

Lije je bio očajan.

— Ne znam! — oponašao ga je. — Dok oni prokleti Espinasi lutaju oko-lo, a Morgan ima posla preko glave, on ne zna! Da ga odvedemo Morganu ili ne?

Mort ga počasti bezizražajnim pogledom. U njemu je bio prezir brđanina prema svakome koji ovako trati riječi.

— Možda.

Zatvorio je usta kao da je već premašio plan govora.

— Sam bog zna da ti nisi ništa razgovorljivije društvo od obične klade — Lije se okrenuo. — Odvedi ga.

Mort je mirno prišao Clayevu konju i uzeo mu uzde.

— Ovuda.

Pokazao je na istok revolverom. Kad je Clay krenuo, pratio ga je iza leđa. Stotinjak koraka dalje našli su dva vezana konja, on je jednoga zajahao i revolverom pokazao Clayu da se i on popne u sedlo.

Krenuli su prema istoku.

Jašući, Clay je ponavljao priču koju je namjeravao ispričati. Dobro je znao da će tu priču protivnik ili progutati, ili će ga zajedno s njom sahraniti.

XII

Otok hrastova bio je nalik naoružanom logoru. Posvuda su se motali naoružani ljudi, ulogoreni u grupicama duž cijele obale. Drugi su se odmarali na golemom sjenovitom travnjaku, koji se protezao od obale do same kuće, ili su kockali na bijelom trijemu, okruženom stupovima, stražareći pred velikim dvostrukim vratima, pred kojima su se Clay i njegov pratilac zaustavili.

— Do Morgana? — mrzovoljno se otrešao stražar. — Jeste li pali s kruške? Nitko ne može do Morgana. On ima posla preko glave i neće da mu itko smeta. Čekajte tamo, ako vam se čeka. Možda će izaći oko podne, ali ako bude tražio da mu pošalju jelo, onda neće ni izaći.

Ali Clay nije namjeravao da čuči pred vratima toga razbojnika. Nije imao za to vremena. Regimenta očekuje rezultat njegova izviđanja.

Prije nego što su stražari shvatili što hoće, on je pristupio vratima i stisnutom šakom gromko udario nekoliko puta po njima.

— Morgane! — glas mu je zazvučao kao pucanj iz puške. — Moram s tobom razgovarati i ne mogu čekati. I to odmah!

Poput čopora vukova, stražari se bace na njega sa svih strana, zgroženi svetogrdem i željni da se operu time što će drznjka smrviti u kašu.

Ali još ga ni prst nije dodirnuo, a glas koji je nalikovao rikanju bijesnoga bika zagrmio je kroz vrata i sve ih skamenio.

— Tko to diže toliku buku? Prokletstvo, rekao sam vam...

Clay ga je prekinuo, a njegov glas je uspio nadgrmiti zapovjednički ton koji je dopirao kroz vrata.

— Morgane, došao sam iz Vera Cruza da ti nešto predložim, i ti to možeš prihvatiti ili odbaciti. Ako te ne zanima, reci, i ja ću taj prijedlog prenijeti nekom drugom u Houstonu.

Nastupi tišina. Stražari su stajali očekujući Morganov odgovor.

— Straža, uvedi tog čovjeka.

Stražar je ljutito otvorio vrata i pokušao svom silom gurnuti Claya unutra.

Ali Clayevo rame nije bilo na mjestu, gdje je stražar htio udariti. Umjesto toga, Clay mu je zgrabio ruku, prebacivši je preko svoga ramena, i stražar je osjetio kako mu se lakat previja, a noge mu se dižu s tla. Preletio je preko glave i tresnuo na leđa pravo ispred Morganova stola.

Psujući se digao i posegao za revolverom, ali kad mu je ruka dotakla držak, Clayeva čizma poletjela je poput strijele i dohvatila ga tik iznad zapešća, a revolver je odletio preko sobe.

— Ostani dolje — Clayev je glas bio nabrušen poput čelične oštrice. — Ne miči se, ako ti je život mio.

Stražar je mirno ležao teško dišući kroz otvorena usta.

Clay je tek sada obratio pažnju svom domaćinu. Bio je to kolos od čovjeka. Poput komada debela otpiljenog iz onih golemih starih hrastova koji rastu oko kuće. Golemost toga čovjeka bila je nevjerovatna. Glava mu je nalikovala velikoj stijeni, koja stoji u ravnoteži na vrhu planine. Ne trepnuvši okom, Morgan je pogledao oborena stražara, a onda se zapiljio u Clayevo lice.

— Za ovo bih vas mogao ustrijeliti.

Nije to bila prijetnja, nego samo obično konstatiranje činjenice. I dalje je proučavao Claya.

— Možda i hoću — rekao je polako.

Clay je zatresao glavom.

— Ne, nećete — odgovorio je Clay. — Ne, kad budete čuli što ću vam reći. Nemojmo govoriti o strijeljanju. Ovaj vaš slugan pokušao me gurnuti kroz vrata. Ja ne dopuštam da se tako sa mnom postupa. A sada ga izbacite da možemo razgovarati.

Morganov se pogled preseli na stražare koji su stajali na ulazu s revolverima u ruci.

— Je li naoružan? — pitao je Morgan.

— Pretražili smo ga.

— Nema ništa.

— Ne bismo ga pustili s oružjem.

Morgan je kimnuo. Rukom je posegao u ladicu stola i izvukao Koltov

revolver jednak onome kakav je i Clay imao. Morgan ga je položio na stol, da mu bude nadohvat ruke.

— Razgovarat ćemo, dobro. — Pogleda čovjeka na podu. — Hajde, izlazi. Pokupi svoj pištolj i zatvori vrata. A ja ću razmisliti kako da te nagradim za stražarenje.

Stražar se digao očiju razrogačenih od straha. Teturajući, pohitao je da pobjegne. Kad su se vrata zatvorila, Morgan je okrenuo svoju golemu težinu prema Clayu.

— Da čujem?

Clayeva ruka krenula je prema džepu kaputa, a onda zastala jer je Morgan podigao revolver sa stola i pritis-kivao obarač.

— Ostavite tu svoju pucaljku — Clay će mrzovoljno — prije nego što se sami ne ustrijelite. Vaši su vam ljudi rekli da nisam naoružan. Ovdje u džepu imam neke papire koje vam hoću pokazati. Ako se budemo igrali kome-dije svaki put kad se maknem, onda vi niste čovjek s kojim ja hoću razgo-varati.

Gušterske oči netremice su gledale Clayu, a na usnama se pojavio jedva primjetni osmijeh. Revolver se spu-stio.

— Vadite svoje papire. Ali neka to budu papiri koji vrijede.

— Zanimat će vas — obeća Clay.

Bez žurbe je izvukao krivotvoreno pismo, tobože od meksičkog generala Santa Ane, što su ga on i Miguel sa-stavili, zatim punomoć koja ga progla-šava Santa Aninim povjerljivim izasla-nikom. Nemarno ih baci na stol.

Desnom rukom držeći revolver, Mor-gan lijevom prihvati papire. Brzo ih je preletio očima. Kad je pogledao Clayu, lice mu je bilo neprozirno kao maska od čelika.

— Po ovome vidim samo to da se zovete Clay Logan i da vas je poslao general Santa Ana da sa mnom razgo-varate o stvari previše povjerljivoj da bi se mogla staviti na papir. Je li tako?

— Tako je — Clay je kimnuo.

Divovska ruka pokazala je Clayu da sjedne na stolicu od čvrste hrastovine, koja je stajala kraj stola.

— Sjednite, gospodine Logan. Recite mi kako ste došli do Otoka hrastova?

Clay se udobno smjestio. Znao je da ga Morgan iskušava.

— Došao sam škunom iz Vera Cruza, prije tri dana pristali smo u Matagor-di. Nabavio sam konja i odjahao ova-mo. Vaši su me stražari zaustavili de-setak kilometara odavde i doveli me ovamo.

— A škuna?

— Škuna se vratila u Vera Cruz.

Morgan je kuckao debelim prstima po stolu ocjenjujući priču.

— Znači da dolazite ni od kuda i da niste ostavili traga. Znači, nema mi druge nego da vam povjerujem. Ba-rem na kratko vrijeme. Jeste li pri-pravni da sada razgovaramo o tom važnom poslu?

Clay se gorljivo nagnuo prema nje-mu.

— Da vam prvo kažem ovo. Vi znate da je do kraja ljeta Santa Ana bio na Kubi, kao politički bjegunac iz Meksi-ka. Za to vrijeme pregovarao je s vladom Sjedinjenih Država. Pregovori su prekinuti, a Santa Ana vratio se u Meksiko, gdje su ga dočekali kao oslo-bodilaca. Sada, je na čelu trupa koje će se boriti protiv Američana. Zna-te li sve to, gospodine Morgan?

— Donekle — kimnuo je Morgan: — Santa Ana je htio da Sjedinjene Drža-ve plate njegovu naklonost, pa da ne dođe do rata kad Američani zauzmu Texas. Vjerojatno je cijena bila pre-velika.

— Bila je velika — složio se Clay. — Možda bi bila manja od cijene rata, a možda i ne bi. U svakom slučaju, nje-gova je ponuda odbijena, a Meksiko i Sjedinjene Države nalaze se u ratu. Rat u ovom času ne odgovara Santa Ani.

— Zaista? Ali ako je on, kao što ka-žete, oslobodilac Meksika...

— To je priča za seljake — Clay od-mahne rukom. — Tako u Meksiku dola-ze na vlast. Obećavaju oslobođenje, a ne oslobode nikoga, već samo natrpa-ju džepove zlatom.

Clay je nastavio opisivati situaciju.

— Santa Ana sada ne može nastaviti pregovore sa Sjedinjenim Državama, ni dobiti rat.

— Prema tome...

— Prema tome, general je voljan pre-pustiti Texas bez rata. On će se složiti

s novim granicama, ali samo ako mu se za to plati. Traži dva milijuna dolara na svoj bankovni račun u Parizu, a rat može prestati sutra. Jesam li jasan?

Morganove su se oči suzile, a jezik mu je pohlepno ovlažio usne.

— Jasno ste mi izložili generalove želje, gospodine Logan, ali ne znam zašto se to mene tiče.

Clayeve oči zablistale su od oduševljenja.

— Mogu vas se lako ticati — rekao je tiho. — Santa Ana ne može sam dati takav prijedlog Washingtonu. Ta se stvar ne može raspraviti javno. Ali vi biste mogli! Vi ste danas moćniji od bilo koga u Texasu! Vaše veze sežu do Bijele kuće! Vi biste mogli provesti pregovore i zaraditi bogatstvo o kakvom niste ni sanjali!

Zvuk novca probudi Morganovo zanimanje.

— General se nikad nije odlikovao širokom rukom. Zašto mislite da bi u ovom slučaju bio darežljiviji?

Clay je skočio na noge.

— Morgane, ponuda koju vam general šalje preko mene kao svog opunomoćenika apsolutno je fantastična!

Morgan je i dalje slušao. Riba se približavala meki. Clay je napeto zastao, a onda dodao: — Prosudite sami: izvršite li ovaj zadatak, njegova ekscelencija imenovat će vas guvernerom države Coahuila!

— Zar samo guvernerom?

— Ali kakvim guvernerom! Nećete biti u podređenom položaju prema prijestolnici. Sami ćete ubirati poreze i carine! Vojska unutar vaših granica bit će pod vašom kontrolom! Banke isto tako. Državna blagajna stajat će vam na raspolaganju! Promislite. Bit ćete apsolutni vladar jednog od najbogatijih područja u Sjevernoj Americi!

Clayeve se oči nisu spuštale s Morganova lica. Karte su bile na stolu.

Morgan je sporo kimnuo glavom.

— Iznenaden sam, gospodine Logan. Ali vi znate da ja već imam stanovitu moć, ovdje u Texasu. Vi predlažete da sve to ostavim, da bih preuzeo to, da ga tako nazovem, novo namještenje?

Clay je prezirno odmahnuo rukom.

— Vi sada ovdje imate moć. Zato sam i došao k vama. Ali kakva će biti ta moć za tri mjeseca kad se Texas pripoji Sjedinjenim Državama? O sve-mu će se odlučivati u Washingtonu, a ne u Austinu. Kad se to dogodi, s vama je gotovo, Morgane. Ali ako prihvatite ponudu Santa Ane, moći ćete prijeći na nešto što će biti sigurnije!

Morgan je napeto razmišljao o Clayevu prijedlogu. U tišini, koja je zavládala, Clay je mogao čuti kucanje vlastitog srca.

Morgan ga je oštro promatrao.

— Gospodine Logan — sada je u Morganovu gromkom glasu bilo zrnice topline. — Stavili ste mi veoma neobičan prijedlog. Ne mogu reći da me ne zanima.

Zastao je, opet procjenjujući Clay a i odvagajući svoje izgledе.

— Razmislit ću. Trebat će mi barem jedan dan, a možda i više. U međuvremenu, gospodine Logan, vi ćete naravno ostati mojim gostom. Nadam se da nemate ništa protiv?

Clay se nasmijao, znajući da je pobijedio, ali vješto je skrivao svoje zadovoljstvo.

— Pa hvala. Bit će mi drago da prihvatim vaše gostoprimstvo. Ali ja imam dva zahtjeva koja, nadam se, nećete smatrati pretjeranim.

Morgan se blago iznenadi.

— Zahtjeva, gospodine Logan?

— Prvo, dopustite da vas požurujem da stvorite odluku što je prije moguće. Vi znate da s takvim planom treba krenuti brzo.

— Očigledno, gospodine Logan. Možete biti sigurni da ću se odlučiti što prije mogu. Drugi zahtjev?

— Htio bih da mi se vrati moj revolver i sedlo, želite li da budem vaš gost. Inače ću se smatrati zatvorenikom, i onda ću se prema tome i ponašati.

Morganova su se usta napola osmjehnula.

— Jasno mi je zašto ste izabrani da budete izaslanik, gospodine Logan. Vi nimalo ne krzmate da tražite što hoćete. Razumije se da ćemo vam vratiti vaše vlasništvo. Bila je to samo mjera opreza dok se niste predstavili.

Njegov gromki glas zaori sobom.

— Straža!

Dva stražara uletješe s revolverima u rukama.

Clay se nasmijao.

— Disciplina vaših ljudi je izvanredna — rekao je.

— Nastojim da tako bude, gospodine Logan — Morgan je ozbiljno shvatio njegov kompliment.

Dok je Morganov dubok glas izdavao zapovijesti, Claya su širokim hodnikom odveli u prostranu sobu u stražnjem dijelu kuće. Bila je lijepo namještena i čista: dokaz da je gost.

Clay se obrati stražaru:

— Revolver i sedlo donesite mi ovdje. Nadam se da ću uskoro dobiti nekakvo jelo.

Ponašao se zapovjednički drsko, ali morao je da se predstavi kao član domaćinstva koji se potpuno slobodno kreće i čije se naredbe moraju slušati.

— Vaše stvari — odgovorio je stražar s poštovanjem — stići će svakog časa. Što se jela tiče, vi ćete jesti u glavnoj trpezariji s Morganom. Pozvat će vas za pola sata.

Clay se spustio na stolicu ispruživši čizme s olakšanjem. Oslobodio se napestosti poslije razgovora s Morganom.

— To je sve — nemarno je odmahnuo. — Budem li što trebao, zvat ću vas.

Clay je gledao u zatvorena vrata, a onda je pokrio lice rukama. — Vjerovao mi je, pomislio je, bogami, progutao je udicu.

XIII

Clayev plan bio je vrlo jednostavan: da ustanovi kakva je obrambena moć Otoka hrastova i da pronađe rupu u njegovu oklopu, kroz koju bi mogao povesti svoju regimentu u pobjednički pohod.

Otok hrastova ležao je na dugom poluotoku oko dvije stotine koraka od obale. Mali zaljev, ispred kuće, bio je okružen šumom. Posvuda su bili naoružani ljudi, ali bila je to više horda nego vojska, koja nije znala za disci-

plinu, osim u odnosima prema samom Morganu.

Clay se šetao uokolo da bi što bolje razgledao raspored snaga. Upravo je hodao od kuće prema štalama. Tik iza zgrade nekoliko oznojenih ljudi okupilo se oko malé brvnare koja je stajala nešto postrance od drugih. Pred njom su se nalazila otvorena kola. Kad im se približio vidio je da su napola puna bačvicama baruta.

Vođa nosača, niski krupni Francuz crnog brka, pogledao je Claya.

— Vi nešto tražite? — upitao je. — Ili ste došli vidjeti da li radimo kako treba?

Clay mu se veselo nasmiješio ne želeći da se umiješa u bilo kakav sukob.

— Samo se šetam. Nisam ni znao da ovdje nešto radite. — Nemarno je pratio jednu bačvicu baruta koju je oznojeni radnik podigao na rame i odnosio je u brvnaru. To je, znači, Morganova barutana, srce njegove snage, upravo se popunjava novim zalihama.

Pogledao je Francuza koji se sumnjičavo ustobočio.

— Jeste li se nagledali? — zarežao je.

— Nisam vas nikada prije vidio. Možda ste previše vidjeli?

Clay ga je namršteno pogledao.

— Ako vas grize tolika briga, a vi podite Morganu i pitajte tko sam — predložio mu je. — Uvjeravam vas da ćete se vratiti brže nego što ste otišli.

— Morganu? — Francuz je iznenađeno razvalio usta. — Jeste li vi čovjek koji je jutros stigao i bacio stražara Morganu u lice?

Clay se nasmijao.

— Ne u lice — ispravio ga je — samo na pod njegove kancelarije.

Francuz se uzvrpoljio. Lice mu je postalo nesigurno.

— Pa sad ste, čujem, Morganov gost. Što se mene tiče možete gledati do mile volje.

Očito mu nije bilo stalo da ima posla s ovim tajanstvenim strancem koji zna izaći nakraj i sa samim Morganom.

Clay je nastavio šetnjom, pažljivo čuvajući nemarno držanje čovjeka kojega ne zanima što se zbiva oko njega.

Procjenjivao je položaj. Izravan čelni napad bio bi nezamisliv. Prvo, napadali bi na utvrđeni položaj, drugo,

Morganovi ljudi napali bi ih iz zaklo- ništa u šumi vatrom pušaka i revol- vera.

Nadmašeni i brojem i naoružanjem, njihova jedina šansa bila je iznenađe- nje.

Kad se Clay uspeo stepenicama na kućni trijem, dotrčao je Mort.

— Tražim vas — rekao je žustro. Morgan će izaći za desetak minuta i htio bi vas vidjeti.

Clay ga je zamišljeno gledao pitaju- ći se je li Mortova šutljivost u njego- voj naravi, ili potječe od prikrivenog neprijateljstva prema ljudima s koji- ma je u društvu.

— Vjerojatno je rekao zašto?

— Reći će vam kad dođe — odgovori Mort

Sunce je zapadalo, a svježiji povjeta- rac s mora raznosio je vrućinu. Clay se namjestio u kožnatoj ležaljki na veran- di, promatrajući travnjak na kojem su ulogoreni Morganovi ljudi.

Oko dvadesetak koraka pred veran- dom živahno je gorjela vatra i Clay je opazio u njoj pola metra dugu polugu, napola zakopan u ugljevlje, koja se već užarila do višnjevog crvenila. Iz- nad vatre stajao je željezni tronožac s kojeg je visio crni željezni lonac.

Clay je pokušao pogoditi što se to događa: para se dizala iz lonca, a me- tal u vatri gotovo se topio. Oko vatre okupilo se mnogo ljudi.

Dva čovjeka donijela su golemu hra- stovu stolicu na verandu. Postavili su je kraj njega, a onda su se odmakli gledajući prema vratima.

Vrata su se treskom otvorila i poja- vio se Morgan, krupan, debeo, kratko- nog. Polako je stupao naprijed, ne po- dižući očiju sve dok se nije smjestio na postavljenu stolicu.

Njegovi ljudi ustrašeno su skakutali oko njega očekujući svaki njegov mig. Premještali su se s noge na nogu i sa strahom pogledavali Claya koji se nije niti podigao na njegov dolazak.

Krupna Morganova glava okrenula se prema njemu.

— Vidim da ste primili moju poru- ku, gospodine Logan. Drago mi je što ste ovdje.

Glas mu je grmio kao udaljena olu- ja.

— Pa motao sam se ovuda — nemar- no je rekao Clay — i nije bilo razloga da ne prihvatim vaš poziv. Čini mi se da spremate nešto neuobičajeno.

— Neuobičajeno možda za vas, gospo- dine Logan, ali ne novo za nas. Sudit ćemo stražaru koji vam je dopustio da u jutro provalite u moju kancelariju.

— Sudit ćete mu? S loncem vrele vode i užarenim željezom?

— Točno, gospodine Logan. Ovo je suđenje kušnjom, i nekad je bilo uobi- čajeno u staroj Engleskoj dok su još vladali Saksonci. Ali vi možda ne poz- najete srednjovjekovnu povijest, go- spodine Logan.

— Svakako nedovoljno — pogledao je Morganovo nepokretno lice. — Što namjeravate?

Morgan je podigao ruku.

— Izvedite čovjeka — zagrmio je. — Dovedite ga pred mene.

Tri čovjeka pojave se iza kuće. Čov- jek u sredini otimao se, dok mu se lice krivilo od straha.

Clay je prepoznao stražara kojeg je jutros oborio u Morganovoj sobi. Sada su ga vukli po prašini, a on se nemoć- no i panično trzao. Stali su pred trije- mom.

Čovjek je zabacio glavu i zauriao poput divlje zvijeri. — Prokleti da ste, ne možete ovako postupati sa mnom. Ja sam američki građanin i bijelac, vi nemate prava...

— Ušutkajte ga — mahnuo je Mor- gan.

Stražari počnu udarati zatvorenika. Njegovo lice u tren oka pretvorilo se u krvavu smjesu krvi i kože.

Morgan je postrance pogledao Claya, a oči su mu zlokobno sjale.

— Sad ću vam ispričati kako mi ovd- je sudimo, gospodine Logan — rekao je. — Ili bolje, vi ćete slušati dok zat- voreniku budem objašnjavao što ga čeka.

Stisnute Morganove oči odmjerile su slomljena čovjeka ispred sebe.

— Williams — glas mu je nemilosrd- no odjeknuo. — Jutros nisi izvršio duž- nost kako treba. Kazna je smrt.

Zatvorenik je zaljuljao glavom lije- vo-desno, ali nije mogao procijediti ni riječi.

— Ali mi ovdje imamo običaj, Wil- liams, po kojem se krivac može spasiti

od kazne. To je stari običaj naših davnih predaka. Ako izdržiš kušnju, nećeš umrijeti. Ako ne, smjesta ćeš biti ubijen.

Nastala je šutnja. Čak ni zatvorenik nije zastenjao.

— U vatri vidiš užarenu željeznu polugu — nastavio je Morgan. — I vidiš vodu koja kipi na vatri. Polugu ćemo spustiti u vodu, koja je duboka otprilike tebi do lakta. Ako možeš zaroniti ruku u kipuću vodu, uhvatiti užareno željezo i donijeti ga ovdje k meni, poštedit će mo ti život. Ako to ne možeš, ili nećeš, odmah ćemo te smaknuti!

Mučan jecaj izbio je iz zatvorenikova grla. Lice mu je održavalo užas.

— O, bože — zastenjao je. — Užas! Užas!

— Nitko te ne sili da to radiš — podsjeti ga Morgan.

Williams je podigao glavu i pogledao u zvjersko Morganovo lice. Glas mu je bio slomljen, ali sada se u njemu pojavila neočekivana snaga očaja.

— Ne bojim se! Nemam se više čega bojati.

Polako se odvojio od stražara, okrvavljena lica, i izazovno se uspravio.

Jedan od ljudi kraj vatre razmakne ugljen, mašicama izvadi užarenu polugu i spusti je u kipuću vodu. Voda je zašištalala oblak pare podigao se iznad vatre.

Williams je polako krenuo naprijed. Noge su mu se vukle, a Clay je vidio kako mu se mišići na golim ramenima grči. Stao je kraj lonca i zavirio dolje, a lice mu je bilo poput nepokretne maske. Stajao je tako, nepokretan, a onda, kao zmija koja se baca, zaroni ruku u vodu.

Prisutni duboko uzdahnu.

Čovjek se trgne, kad mu je ruka taknula kipuću vodu, žile mu se napnu na vratu, i tada izvuče polugu iz vode i krene prema verandi.

Poluga više nije bila crvena, ali siva para, koja mu je obavijala ruku, pretvorila se u crni dim jer je željezo progorijevalo prvo kožu, zatim meso, pa kost.

Čovjek se bacio naprijed poput pijanca koji se ruši niz padinu. Zubi su mu se iskežili gore nego u životinje, a jecaji su se izvijali iz stegnuta grla.

Osjetio se miris spaljena mesa. Morgan se nagne prema njemu poluotvorenih usta, kao da je gladan njegove muke. Njegovo se tijelo ljuljalo naprijed-natrag sa svakim Williamsovim korakom, a jezik mu je palucao preko usnica.

Clay je bio zgrčen od užasa i nevje- rice, a prsti su mu pobijeljeli od stezanja ručica na stolici.

Williamsu je trebalo još samo deset- tak koraka, ali tada je njegova ispru- žena ruka počela polako padati. Teti- ve koje su držale podlakticu popustile su, u prstima više nije bilo snage, i kad mu je željezo skliznulo na snamlju, Williams je pao na dohvat prve ste- penice.

Podigao se na jedan lakat i bespo- moćno se pokušavao dokopati poluge, koja se još uvijek pušila. Ali više nije mogao natjerati vlastito tijelo na pos- ljednju žrtvu. Srušio se licem na zem- lju. Još ga je jednom podigao iz praši- ne da pogleda u Morganovo iskrivlje- no lice. Na trenutak su se promatrali, a onda se Morganova desna ruka podi- gla i u njoj je zasjao plavi metal re- volvera.

— Zaboga, Morgane! — poviknuo je Clay. — Valjda nećeš ubiti tog čovje- ka sada kad je prošao kroz ovu muku!

Skočio je na noge. U istom trenuthu stražari ga pograbe s leđa.

— Tako mi svega, Morgane — divlje je zauriao — ako sad povučеш obarač, ja ću...

Revolver je prasnuo. Prasak je nad- glasao njegove riječi, a okrugla tamna rupa pojavila se među Williamsovim očima.

Morgan je tek sada okrenuo svoju krupnu glavu prema Clayu.

— Vi se zaboravljate, gospodine Lo- gan. — Morganov glas bio je jednako miran kao kada je raspravljao o San- ta Aninom prijedlogu. — Dogovor je glasio da će mi donijeti užareno želje- zo, a ako ga ne donese, da će umrijeti. Nadam se da vas to previše ne uzbu- duje, gospodine Logan.

Clay je teškom mukom uspijevao savladati bijes koji je u njemu kipio. Svaki mu je mišić bio napet poput užeta.

— Vi ne zaboravljate posao radi kojeg ste došli, gospodine Logan?

U glasu se čulo upozorenje. Ovdje, u njegovoj jazbini, nitko se ne može suprotstaviti Morganu i ostati živ.

Zaista nije smio zaboraviti na posao koji ga je ovamo doveo. Da, to je važnije! Taj posao za Morgana znači san o vlasti, a za njega nepoštednu borbu na život i smrt.

Clay se uspio savladati, olabavivši mišićje, a onda je kimnuo glavom, prihvaćajući zahtjeve odgovornosti, važnije od osobne mržnje i bijesa.

— Ne zaboravljam — odgovorio je. — Ne zaboravljam posao koji me ovamo doveo.

Tek što je prošla ponoć.

Otok hrastova bio je potpuno tih, osim što se tu i tamo čulo koračanje stražara u predvorju pred Morganovim vratima i prigušeno toptanje konja.

Clay je povirio u predvorje jednom ili dvaput, i zatekao stražu, pod punim naoružanjem, potpuno budnu.

Iz predvorja sad nije dopirao nikakav zvuk, i on je prešao sobu, da bi provirio kroz prozor na drugog stražara. Stražar je skočio na noge, zureći u tamu, leđima okrenut Clayu.

Sad je i Clay čuo korake koji su probudili stražara. Iz sjene je izašao neki čovjek, a stražarov glas razbio je tišinu poput pucnja puške.

— Stoj! Ni koraka naprijed! Tko ide?

Pridošlica se nasmijao.

— Budan si kao zec, znači? — naru-gao se. — Vidim da ti se ne sviđa vru-ća Williamsova poluga.

Stražar je odahnuo i spustio pušku.

— Mogao sam znati da se to ti šuljaš — zarežao je — Hoćeš nekoga uhvatiti na spavanju.!

Stražar se opet spustio na zemlju.

— Imaš li duhana za žvakanje? Os-
tao sam bez duhana, a ovdje moram
sjediti još cijela dva sata.

Pridošlica se približio kopajući po džepovima.

Dok je duhan prelazio iz ruke u ruku, Clay se provukao kroz otvoren prozor, nogama naprijed, držeći se rukama za okvir, dok su mu noge tra-

žile tlo. Prenagli pokret privukao bi stražarevu pažnju. I značio bi smrt.

Pritisnuo je tijelo uza zid, krećući se tako polako da mu se i samom katkada pričinjalo da se uopće ne miče.

Oprezno opipavajući put ispred sebe, tih kao sjena, osjetio je kad su mu prsti došli do kraja zida, znao je da je stigao na ugao zgrade.

S te strane nije bilo stražara i on je kliznuo oko ugla, na trenutak zaštićen, jer ga stražari iza leđa više ne vide.

Od ugla kuće, prema koloni kolskih šupa i gospodarskih zgrada, pružala se crna sjena visoke živice. Zgrčivši se kao tigar, koji vreba plijen, puzao je duž živice, pretrčavajući preko otvorenih prostora, pažljivo oklijevajući u sjeni, dok mu oči ne pretraže prostor koji tek treba prijeći.

Stigao je do štala i ušao osluškujući komešanje konja, koje su ovdje držali u stalnoj pripravnosti.

Kad su mu se oči privikle na tamu, razabrao je nepravilne oblike sedala i ormi, što vise na zidu, i tamne sjene konja zavezanih za jaslje.

Budući da nije vidio stražara, tiho je kliznuo naprijed, nitko mu se nije ispriječio na putu dok je skidao sedlo sa zida i stao se primicati vezanim konjima.

E, da mi je sad moj Kentucky! sje-tio se svoga vjernog konja koji je po-ginuo pod njim u sukobu s Morganovim ljudima.

Prsti su mu bili nemirni dok su umirivali konja, posljednjeg u redu. Teškom mukom natakao je sedlo i zakop-ćao kolan.

Tada se ponovno stao šuljati, držeći uzde u rukama, a konj se poslušno kretao za njim dok ga je korak po korak izvodio iz štale.

Neprokrčena šuma, koja je obećavala slobodu, prilazila je s ove strane vrlo blizu zgradama; toliko blizu da je desetak brzih koraka bilo dovoljno da se dohvati njene zaštite. Zastao je osluškujući zvukove, a onda kad nije čuo ništa, bacio se u sedlo, proklinjući škripanje kože koje je u njegovim ušima odjekivalo poput grmljavine.

Ali ljudi u Otoku hrastova čvrsto su spavali. Nije bilo ni zvuka, ni povika, ni uzbune. Osmjehnuo se s olakša-

njem, nategao uzde i blago podbo konja petama, jašući polako u spasonosnu tamu stabala.

Bio je zahvalan pjeskovitom tlu, koje je upijalo i utišavalo zvuk kopita. Bio je zahvalan stražaru kojem se prohtjelo duhana za žvakanje.

XIV

Dva sata kasnije ujahao je u logor Las Espinasa.

Kad su ga prepoznali, dočekali su ga radosnim povicima. Nakon deset minuta gotovo ugašena vatra ponovno se razgorjela, a on je sjeo da vijeća s Webom i drugim zapovjednicima.

Toni mu je prišla bez riječi i stala kraj njega, iza nje pojavio se pažljivi Herrera.

Cijeli logor pratio je što se zbiva oko vatre.

Clay je objasnio planove.

— Morate me pažljivo slušati — rekao je — jer se moram vratiti prije zore.

— Vratiti! — Webov glas je odlučno prosvjedovao. — Pa valjda nećeš opet gurnuti glavu u tu medvjedu jazbinu!

Clay je podigao zapovjedničku ruku.

— Nije vrijeme da raspravljamo.

Bio je nervozan, napet, osjećao je da dragocjene minute prolaze.

— Evo kako je: Morgan je skupio četiri stotine ljudi u Otoku hrastova. Oni očekuju da budu napadnuti i dobro su se utvrdili barikadama. Okružili su se stražarima na pet kilometara uokolo, tako da mogu biti na vrijeme upozoreni.

Zastao je da vidi da li svi razumiju položaj.

— Nema smisla da pokušamo jurišem — nastavio je. — Jedina je mogućnost lukavi prepad: da razbijemo njihove stražare, skrenemo im pažnju, a tek onda da udarimo.

Tyree, borbeni Irac, nelagodno je pogledao Claya.

— Do vraga — rekao je promuklo — prevelik je to posao za šačicu ljudi.

— Velik jest — priznao je Clay — ali možda uspije. Morgan je odsjeo u velikoj kući koja se nalazi u sredini.

Kraj nje je barutana, krcata do stropa.

Osmjehnuo se prelazeći pogledom lica na kojima se očitavala nada, nesigurnost i pitanja.

— Sada zamislimo — rekao je polako — da će otprilike sutra u ovo vrijeme veliku kuću uhvatiti požar. Zamislimo da će otprilike u isto vrijeme, kad se ljudstvo skupi da gasi vatru, barutana odletjeti u zrak. Da li biste mogli dohvatiti istovremeno sa tri strane, zaletjeti se u zbrku i potući ih do nogu?

Na trenutak zavlada iznenađenje.

— Por Dios! —

Bio je to Miguel.

Izrazi lica otkrivali su zaprepaštenje i nevjericu.

Šutnju je prekinuo Web.

— To bi se moglo, svakako — priznao je — ali meni se čini da tu ima nekoliko stvari o kojima je naš pukovnik šutio.

Okrenuo se Clayu.

— Ta kuća i ta barutana? Hoće li se one same zapaliti, i to baš onda kad mi budemo spremni za napad?

Clay se nasmijao znajući zašto je Web toliko zabrinut.

— Ja ću ih zapaliti — rekao je. — Eto, sada znate zašto se moram vratiti u Otok hrastova.

Web je gnjevno zagundao.

— Tako dakle — zarežao je. — Znao sam to od početka. Ali neću biti tolika budala da ne pokušam odgovarati, tvrdoglavog kakav jesi. Ima i drugih pitanja. Što je s tim stražarima koje je Morgan rasporedio po šumama? Namjeravaš li im se prišuljati i sve ih skalpirati dok se budeš putem odmarao?

Clay je zatresao glavom.

— To će biti vaš posao. Pošaljite patrole odmah poslije zalaska sunca. I to najbolje ljude. Ljude koji će moći pronaći gdje su straže i ukloniti ih, a da ovi ne podignu uzbunu. Poubijajte ih ili pohvatajte, meni je svejedno, samo da bude tiho. Kad ih jednom maknete s puta, neka kolona krene. Razdijeli odred na tri dijela. Po trećinu stavi na obadva rta s morske strane, a treći dio neka priđe kući sa sjevera. Ostanite na položaju dok barutana ne eksplodira, a onda jurnite što brže možete.

Zastao je osjećajući kako su svi pogledi upravljeni u njega.

— Ima li pitanja?

Zastao je na trenutak, a onda je izašao pred njih s ključnim pitanjem.

— Slazete li se, ili netko ima nešto protiv?

Šutjeli su, odvagujući mogućnosti, teško prihvaćajući konačnu odgovornost.

Plavobradi Skandinavac glasno se nasmijao, raspršivši atmosferu neodlučnosti.

— Bit će dovoljno vremena da vidimo ima li tko što protiv kad svrši ovo streljačko natjecanje — zagrmio je. — Ali sada će biti najpametnije da se pripremimo za pokret, a da pukovnika pustimo da se vrati k Morganu.

Clay je bio ponosan sa svojim ljudima koji su, nakon svih nevolja i smrtnih opasnosti, otkad su napustili Palmenteru, sačuvali disciplinu i nisu se pokolebali.

Osjetio je nečiju ruku na ramenu i okrenuvši se ugledao Toni kako stoji tik uz njega.

— Ti si čudesan muškarac, Clay, najteži zadatak uzeo si sam. — Ruka joj je drhtala na njegovu ramenu. — Vidjet ćemo se na Otoku hrastova.

Clay je opazio da ih Herrera promatra. Toni se ne smije izlagati opasnostima.

— Bit će dovoljno vremena da dođeš na Otok hrastova kad završi bitka. Do onda moraš ostati ovdje.

Pogledao je preko ramena Herreru.

— Herrera, ovo je zapovijest, smatram te odgovornim za njeno izvršenje.

Vidio je kako sumnja nestaje iz Herrerinih očiju i smiješak mu se pojavi na licu, zato što je izabran da bude Tonin čuvar.

— Zapovijest će biti izvršena, pukovniče — rekao je ozbiljno.

Clay se osmijehnuo Toni videći kako se naljutila.

— Ti si pod komandom kapetana Herrere — rekao je. — Sada i ubuduće.

Ona se trgla shvativši što hoće kazati. Nakon kratkog oklijevanja, njena ljutnja je splasnula.

— Da — rekla je — da, Clay, imaš pravo. Sada i ubuduće.

Clay se naglo okrenuo, domahnuo borcu koji mu je pridržavao konja i ispružio ruku Webu, koji ga je šutke čekao.

— Vidjet ćemo se sutra navečer.

Bacio se u sedlo i još jednim pogledom obuhvatio ljude koji su šutke promatrali.

Podigao je ruku na pozdrav, a onda lagano podbo ždrijepca.

Clayeva noćna pustolovina završila je sretno. Bez smetnje se uvukao u Morganove redove.

Ujutro, kao da ništa nije bilo, šetao je među Morganovim borcima. Pazeći da ga ne otkriju, provjerio je položaj, kao i brave na barutani, i ustanovio da zepreke nisu nepremostive. Niska brvnara nije imala prozora, ali vrata su bila zatvorena običnim lokotom. Znao je da će lokot popustiti, ako mu u ušicu gurne cijev revolvera i njome se posluži kao polugom.

Bilo je već kasno poslijepodne, kad je stražar prišao Clayu na verandi i rekao mu da ga Morgan poziva na večeru u svoju sobu.

Clay je pristao. Bio je svjestan da će morati igrati mučnu komediju. Ali nije bilo druge. Kad prođe ova noć, sve će se završiti.

Kad je došao Morganu, činilo se da neće biti loše. Na ognjištu je gorjela ugodna vatra, a stol je sjao od blistavo ulaštenog srebra.

Večera je bila postavljena za troje, i Clay se pitao tko će biti treći gost kojemu Morgan nudi svoje gostoprimstvo.

Čudno ali istinito, Morgan je bio vrlo prijazan. Na usnama mu je igrao smiješak i otmjenom je gestom ponudio Clayu stolicu pokraj vatre.

— Počasćen sam što ste mi se večeras pridružili za stolom, gospodine Logan.

Glas mu je bio odmjeren i suzdržan.

— Do sada sam bio zauzet stanovitim hitnim poslovima, ali ne bih htio nikako da posmislite da sam namjerno ili kako drugačije zaboravio na vaš prijedlog.

Clay se prisilio na smiješak da koliko toliko savlada odvratnost prema Morganu i da nekako odgovori na ovu

njegovu uljudnost. Nemarno je odmahnuo rukom.

— Nisam još očekivao vaš odgovor. Za te stvari treba vremena, a znam da i inače imate posla preko glave. Ali bilo bi mi posebno drago kad biste mi mogli odgovoriti da je moj prijedlog povoljno primljen.

— Povoljno, gospodine Logan? Povoljno? — Zastao je kao da odmjerava težinu i značenje te riječi. — Pa da, tako je, mislim da možemo govoriti u tom smislu. Ima, naravno, stanovitih pojedinosti koje još valja djelomično razjasniti, ali uvjeren sam, sasvim sam uvjeren, gospodine Logan, da one neće predstavljati nepremostive prepreke.

Do vruga, pomislio je Clay jedva se savladavajući, zar ću morati cijelu večer podnositi ovu bombastičnu komediju? Glasno je rekao:

— Vjerujem da se sve može urediti ovako ili onako. Glavno je kad se hoće. Jeste li pripralni da večeras razgovaramo.

Morgan je polako kimnuo glavom.

— Gotovo da jesam — složio se. — Jedan moj suradnik, koji ima izvanredan talent za poslove takve naravi, pridružiti će nam se na večeri. Kad se lijepo najedemo, možemo razgovarati o pojedinostima sva trojica zajedno. Vidjet ćete da će njegovi savjeti biti korisni za obje strane.

Clay je pristao, prikrivajući umor i nemirnu napetost. Morgan sam, ili Morgan s još nekim, gdje je tu razlika? Trebalo je izdržati, i samo ga napad može spasiti.

Netko je zakucao na vrata, a Morganova se glava okrenula u stavu iščekivanja.

— Vjerojatno je to naš zakašnjeli gost.

Njegov se bikovski glas povisio da bi prodro kroz debela hrastova vrata u predvorje.

— Uđite, uđite!

Vrata su se otvorila. Clay se osvrnuo da vidi tko će biti treći član trojstva.

Gledao je ravno u Sarazanovo lice. A revolver u Sarazanovoj ruci bio je uperen ravno u njegovo čelo.

...

Sad je to trajalo već više od četiri sata — neprekidno, neumorno, nemilosrdno ispitivanje.

Morgan je bio hladan i uporan kao srednjevjekovni inkvizitor. Sarazan podivljao i užagrenih očiju, plamteći od želje za osvetom i pun sjećanja na poniženje kojemu ga je Clay podvrgao u Palmenteri.

Posljednjih pola sata Clay je visio obješen o zapešća sa stropne grede u Morganovoj kancelariji. Noge su mu se ljuljale iznad poda, a leđa su mu bila isječena i natečena od udaraca bičem, koje mu je zadavao Sarazan, mašući bjesomučno u krvožednom sadizmu.

Prije toga, Clay je morao stajati uspravno, ruku zavezanu o leđa, dok mu je stražar mrvio lice drškom Koltova revolvera.

Neprekidno su ga obasipali pitanjima.

U početku ih je izazivao psovkama, izazivajući ih da ga što prije ubiju. Ali taj prkos nestao je prije nekoliko sati.

Sada mu je mozak bio tup i tako izmučen bolom da pitanja više nije mogao ni shvatiti. U njemu nije bilo ni hrabrosti ni gnjeva, samo tvrdoglavost upornost koja mu je zapečatila usne. Razlog toj upornosti bio je možda jednom važan, ali sada ga se više nije mogao ni sjetiti.

Tijelo mu se grčilo dok je crni bič zviždao kroz zrak i omatao se oko njegovih golih leđa i izranjenih grudi.

Izdaleka je čuo grmljavinu Morganova dubokog glasa.

— Farrer, ovako ispadaš prava budala. Ti si me od početka potcijenio. Zar ti nije jasno; ako sam bio toliko pametan da posumnjam u tebe i dovedem ovamo Sarazana da te prepozna, zar misliš da ću biti tako nesposoban da te neću moći natjerati da progovoriš? Mogao bi bolje proći, Farrar, ako počneš pjevati. Jer ćeš ipak propjevati prije nego što s tobom svršimo.

Morganov se glas smekšao u ton prijateljskog nagovaranja.

— Hajde, ispričaj mi gdje je ta ružica, koju vodiš od Palmentare i kakav si glupi plan iskovao?

Zastao je, a Clay je tupo pokušavao shvatiti značenje tih riječi. O kakvim

on to mukama govori? To su plamene strijele, koje mu probijaju tijelo, a onda nestaju u daleku prazninu. Krv mu je tekla u oči, usne su mu bile raskidane, a uhvatila ga je nesvjestica.

Sarazan je zarežao poput životinje, i bič je opet zasjekao u njegovo izmučeno meso.

— Bogami, govorit ćeš! — Sarazan je pokazivao zube, oči su mu se stisle od mržnje, a cijelo mu je tijelo drhtalo od bjesomučnosti.

Morgan je opet govorio.

— Vidio si što se sinoć dogodilo Williamsu? Nisi zaboravio, Farrar? Sjecaš se vatre, željeza i kipuće vode? Čeka te to isto, i još gore, prijatelju još mnogo gore, ako ne propjevaš.

Ali Morganove prijetnje nisu dopirale do njega.

Clay je tonuo u plimu odrvenjelosti, koja ga je cijeloga obuzimala. Morganova pojava nadimala se i lelujala pred njim poput balona, a onda se izgubila u udaljenu maglu, kroz koju nije mogao prodrijeti pogledom. Sarazan je bio samo sjena koja se gubi i pojavljuje.

Bič je ponovno zazviždao, ali kad je udarac pao, crna se noć spustila preko Clayeva duha. Glava mu je klonula na grudi, a tijelo je visjelo nepokretno i bespomoćno.

Gorčina poraza pojavila se u Morganovim sitnim svinjskim očima dok je promatrao krvavu figuru koja se pred njim ljuljala na konopcu.

— Tvrdokoran je to čovjek — zamišljeno je rekao. — Da, i snažan.

Zatresao je glavom kad je Sarazan opet zamahnuo bičem.

— Nema koristi. Ništa ne osjeća.

Razočarano je uzdahnuo i umorno se naslonio u stolicu.

— Odvedi ga, Sarazan. Odvedi ga, i neka ga čuvaju, dok se ne osvijesti. Ne možemo dobiti ništa ako ga sada ubijemo. Pokušat ćemo opet, kad bude malo slabiji i spremniji da propjeva. Sutra ćemo opet malko porazgovoriti.

XV

Probudio se u tami, u grču strahovitih muka.

Rastopljena lava užasne boli obuzimala ga je nepodnošljivo bjesneći u njegovu mozgu. Usta su mu bila suha i hrapava od osušene krvi, a nozdrve, smoždene u bezobličnu masu, jedva su propuštale zrak.

Dahtao je, osjećajući kako mu srce očajnički udara, poput kakvoga golemog bubnja. Izmučen i slomljen, primorao je svojom snagom vlastite kapke da se rašire i pokušao pogledom prodrijeti u tamu, ali ničega nije bilo. Samo beskrajna jednolična crnina.

Zastenjao je i sklopio oči, osjećajući kako se bol kovila kroz njega poput velike rijeke. Tek sada se počeo prisjećati što se dogodilo. Prvo Morgana, pa onda Sarazana.

A onda je poput bljeska munje u njegovo sjećanje prodrila pomisao na regimentu. Regimentu koja čeka negdje vani u tami. Nestrpljivo čeka znak koji će ih pozvati na juriš, čeka dugo, dok naposljetku ne dođe zora, a onda kreće sama u napad, pada u klopku i nastrada poput štakora pod kišom tanadi Morganovih ljudi!

Pokušao se dići na jedan lakat. Osjetio je kako mu se mozak vrti u uskovitlanom vrtlogu, što prijeti da ga povuče natrag u dubinu nesvijesti.

Stegnutih čeljusti prislio se na predah, dok vrtnja ne prestane, a onda se opet pridigao, osjećajući žarenje boli koja prelazi granice izdržljivosti.

Polako se iskobeljao na dlanove trpeći samrtne muke. Drhteći od slabosti, okupan hladnim znojem, puzao je kroz neprozirnu tamu pipajući. grubi netesani pod dlanovima, a oči su mu se uperile u tamu poput žeravica, da bi makar malo razabrale što je pred njim.

Njegovi prsti dotakli su zid neravan od polukružnih izbočina. Bila su to brvna, čvrsta i sigurna. Puzao je po podu uz sam zid, tražeći kakvu pukotinu, kakav otvor koji će označiti gdje su vrata.

Bilo mu je kao da se kreće u snu, u teškoj mori iz koje nema bijega. A stalno mu je u pameti, kao tamna vatra, gorjela pomisao na njegove ljude, koji čekaju njega, a dočekat će smrt u zoru.

Oprezno je pipkao rukom ispred sebe, mičući se tako polako da mu se

katkada i samom činilo da se uopće ne kreće. I tada je napipao nešto tvrdo i glatko pod prstima. Osjetio je da se to ugiba pod njegovim dodirom. Koža! Kožnata čizma u kojoj je nečija noga!

— Netko tu leži — prošaptao je Clay — Nisam sam.

Zadržao je dah, osluškujući da li taj čovjek diše, ali čuo je samo potpunu tišinu. Ponovo je ispružio ruku i napipao sukno nečijih hlača, a zatim mu se dlan popeo sve do košulje na grudima. Ali pod tom košuljom nije osjećao kucanje srca u tim grudima!

— To nije moguće — prošaptao je.

Na trenutak njegov omamljen mozak nije mogao shvatiti istinu, a onda tek doprlo mu je do svijeti da je čovjek koji s njim leži u ovom zatvoru, samo leš.

— Tko bi to mogao biti? Neki drugi zatvorenik, možda ranjenik ili bolesnik, kojeg su ovdje ostavili, i koji je umro?

Ruka mu se panično pomicala tražeći kakvo oružje koje mrtvacu više ne treba. Možda nož, možda revolver, nešto što su oni koji su ga ovamo bacili zaboravili. Nada se probudila poput vulkana, i on je tražio, a onda ga je opet spopala mučnina očaja. Ničega nema. Ničega, osim mrtvog tijela, hladnoga i ispruženog u tami.

Napetost ga je napustila i klonuo je uza zid, slomljen bez nade, znajući da mu nema spasa.

Ali nakon nekog vremena opet se pomakao odgurujući vlastito tijelo od zida, da može obići ukočenoga mrtvaca i nastaviti putovanje kroz tminu. Polako, bolno, prenosio je težinu s koljena na poduprte dlanove.

Iznenada je osjetio nov ubod boli koji ga je probo kao koplje. Osjetio je na ruci svježu krv. Krv je potekla iz rane koju mu je izazvala nešto čega se dotakao tu u tami.

Oprezno i polako ispružio je ruku u mrak, pipkajući za nepoznatim predmetom na kojem se ozlijedio.

Zadržao je dah kad mu je ruka dotakla hladan metal. Zadržao je od nade kad su mu prsti opipali zakrivljeni čelik i dotakli oštar vrh, koji se pod njegovom rukom pomakao. Vrh, koji se

pokazao da je ostruga zvijezdasta oblika, oštra poput britve, tako obična i prihvaćena kao dio jahačeve odjeće, da je nisu skinuli kad su čovjeka razoružavali i bacili ga u ovaj mrak da umre.

Skinuo je ostrugu s čizme, osjećajući u ruci njenu težinu, prepoznavajući da je posrijedi jedna od onih okrutnih španjolskih ostruga koje poput noža zadiru konju u bok i deru mu kožu. Ubrzo je otkrio način kako je može držati u ruci, s vrhom upravljenim naprijed, tako da se pretvori u opasno oružje. Što čovjeku treba više?

Oči su mu se pomalo privikavale na tamu, sad mu se činilo da može razabrati uske pruge sivila na suprotnom zidu. Te pruge nisu mogle biti ništa drugo nego vanjsko svjetlo koje jedva primjetno prodire oko obrisa vrata.

Prisilio se da se podigne na noge, osjećajući kako se u njemu postepeno budi snaga, koja se prenosi s hladnog čelika koji drži u ruci. Tapkajući, napipao je prstima rub vrata, pronalazeći na desnoj strani šarke, a na lijevoj bravu.

Izvana je začuo tek jedva primjetno kretanje, koje se ne bi moglo smatrati pravim zvukom. To je bio tek šušanj što ga proizvodi tijelo i odjeća čovjeka koji neznatno mijenja položaj da bi odmorio umorne kosti. Znači, pred vratima je stražar.

Sada se sav pretvorio u živac, zaboravljajući bol izranjenoga i smrvljenog tijela, usredotočujući se samo na čovjeka pred vratima.

Najprije je oprezno iskušao vrata, ali držala su čvrsto vjerojatno zaključana izvana.

Koraknuo je unazad, podigao čizmu i iznenada glasno udario njome o vrata. Začuo je iznenadno komešanje stražara, koji skoče na noge. Trenutak je vladala tišina, a onda je iznenađen glas progovorio tik kraj vrata.

— Koji se vrag događa tamo unutra?

Clay se nacerio, premještajući se tako da je sad stajao do vrata, a ne pred njima.

— Pustite me van — divlje je zaur-lao. — Pustite me van i reći ću Morganu što god hoće! Ne mogu izdržati! Odvedite me k Morganu!

— Da te pustim? — u glasu stražara čulo se olakšanje. — Mislio sam ja, da nisi tako izdržljiv kao što se praviš. I sada hoćeš da pjevaš pred Morganom kao kos, samo ako te ja odvedem?

Clay se pretvarao da mu glas prožima bijedan drhtav strah.

— Da! Reći ću mu što god hoće, sve na svijetu! Samo me pusti oдавде, vodi me k njemu!

— U redu. — U glasu stražara osjećao se prezir. — Strpi se malo pa ću te pustiti. Odmakni se od vrata, osim ako nećeš da te prosviram prvim metkom.

Clay je čuo škripanje dok se kračun otvarao, a onda je vidio kako se tanka siva pruga svjetla širi, vidio je stražara kako stoji tik pred njima, buleći u tamu.

— Hajde sad — zarežao je — izlazi, ali polako i drži ruke gore...

Glas mu je zamro u iznenađujućem krkljanju.

Clay se bacio iz mraka, mahnuvši snažno rukom, a ostruga je bljesnula na mjesecini. Osjetio je kako prodire kroz mekotu stražareva vrata.

Držeći se do vratka da ne padne, gledao je kako stražarevo tijelo tetura i pada kao vreća brašna. Ostruga mu je gotovo odsjekla glavu od trupa.

Clay je osjetio kako noge pod njim popuštaju od slabosti. Hvatao je zrak iscrpljen naporom, na koji je prislio svoje izmučeno tijelo. Podigao je glavu i njegove su umorne oči pronašle blijedi srp mjeseca, daleko tamo prema zapadnom obzorju. Svanut će za dva sata.

Clay se uspravio i napola padajući, napola trčeći izašao u maglu, obijeljen mjesecinom.

Krećući se oprezno kroz sivu maglu, kao da se kretao u svom vlastitom svijetu koji se pomiče zajedno s njim. Nije bilo ni zvuka, ili ako ga je bilo, gusti pokrivač magle sasvim ga je prigušio.

Svaki korak bio je agonija, i jednom kad mu je noga zapela, gotovo je pao, a svega ga je oblio hladan znoj i drhtanje. Već je stigao do velike kuće, i mučno se spustio na tlo, pužući centimetar po centimetar, pritisnut o zemlju. U jednom času mu se učinilo

da čuje prigušene korake stražara, ali koraci su se nekamo izgubili.

Napipao je hladan vlažan kamen i po tome je znao da je dopro do najniže stepenice na stražnjem ulazu u kuću. Polako, kao životinja koja se sprema na skok, čučnuo je, ispružio ruke i krenuo uz stepenice. S olakšanjem je napipao drvena vrata pred kojima nije bilo stražara.

Otvorio ih je tek toliko da mala traka svjetla proдре iz predvorja. Zastao je osluškujući, ali nije bilo zvuka. Širio je otvor dok mu se pred očima nije prostrela cijela dužina hodnika, a svjetlo mu opeklo zakrvavljene oči poput vatre.

Na trenutak je gledao s nevjericom, a onda je stupio unutra i zatvorio vrata. Tu je bio stražar, ali kakav! Na pola hodnika pružio se uza zid, usta su mu bila širom otvorena i glasno je hrkao. Kraj njega je bio vrč viskija.

Suljajući se kao tigar u lovu, Clay se nagne nad njega i zadržavajući dah oprezno zavuče ruku stražaru za pojas i izvuče mu revolver iz futrole, pa ga zatakne za svoj pas.

Prešao je hodnik i otvorio vrata u Morganovu kancelariju. Vatra u kamini pretvorila se u samu žeravicu, ali on ju je podstaknuo borovinom, i ona je opet veselo zaplamtjela, treptavo osvjetljavajući kutove sobe.

Za sve to trebalo mu je mnogo vremena. Nije ga smio gubiti. Grozničavo se krećući, pobacao je papire s Morganova stola i naslagao ih uza zid. Tada je nabacao na to borove trijeske koje su ležale kraj kamina.

Gotovo trčeći, zgrabio je lopaticu kraj vatre, napunio je žeravicom i njen sadržaj bacio poput plamenog vodopada na malu lomaču koju je sagradio. Promatrao je kako se plamen širi i čuo iznenađujuće pucketanje kad je vatra zahvatila borovinu i počela se dizati prema stropu.

Drveni se zid već zacrnio, a pipci vatre zahvaćali su sve šire područje. Sada će gorjeti! Unutarnji zid će se pretvoriti u baklju koju nitko živ ne može ugasiti. Baklju tako golemu da će nestati magle i da će je vidjeti njegovi ljudi i znati da je kucnuo čas.

Otvorio je prozor i spustio se na zemlju. Taj skok izazvao je strahovitu

bol, ali duh mu je poput biča tjerao tijelo naprijed, prema barutani.

Sivi zastori magle još uvijek su visjeli u zraku, ali njemu su bili dobrodošli jer su ga štitili od očiju neprijatelja. Barutana je bila blizu, ali njegovom grozničavom duhu činilo se da mu do tamo treba vječnost.

Stigao je do barutane. Srce mu se popelo u grlo. Rukama teškim poput olova izvukao je revolver i ugurao dugu cijev u prsten lokota. Okrećući se, tako da bi se težinom tijela naslonio na revolver, uložio je svu snagu, koju je još mogao skupiti, u posljednji napor, i čavli ispod lokota počeli su popuštati glasno zaškripavši.

Začuo je iza sebe komešanje, i tamo, gdje malo prije nije bilo ničega osim magle i tame, sada je grimizno plamtjela vatra, svakog trenutka sjajnija. Ljudi su trčali prema kući i glasno se dozivali kroz maglu.

Otvorio je vrata skladišta i ušao pipajući rukama u potpunaj tami, tražeći bačvice baruta.

Jedna mu se ispriječila pod nogama, i on je drškom revólvera razbio poklopac od tvrdog drveta. Zgrabivši bačvicu, stao je iz nje sipati tanki mlaz baruta sve do vrata, zaustavivši se na trenutak da pogleda je li mu put slobodan.

Vrućina vatre počela je rastjerivati maglu oko kuće, a plamenovi su se bijesno dizali u nebo, urlajući već poput oluje. Kuća je gorjela poput goleme baklje u dubini pakla.

Oko kuće došlo je do bezglavog komešanja, ljudi su trčali i urlali, neprestano su prilazile nove grupice bacajući se u borbu sa stihijom. Promatrajući to, Clay je procijenio da su barem dvije trećine Morganovih sveukupnih snaga sakupljene oko ognjišta koje jednom bijaše Otok hrastova.

Iskrao se kroz vrata, još uvijek prosipajući barut iz bačvice, ostavljajući za sobom tamni trag. Sad je trčao do obližnje štale, gdje se nemoćno srušio na zemlju.

A sada revolver!

Njegovi su človní prsti jedva podigli teško oružje. Drhteći od slabosti i uzbuđenja, prislonio je cijev uz barutnu stazu, opalio i vidio crvenu nit plamena koja je potrčala kao grimizna

zmija smrti i nestala u otvorenim vratima barutane.

Na trenutak, koji se činio vječnošću nije se čulo ništa, a onda je zemlja provalila u urnebesu plamena, a samo se nebo potreslo od grmljavine. Zapuhao je val vrućega vjetra što zaudara na pakao, a tada, kao da s neba pada ognjena kiša, krhotine gorućeg drveta spustile su se na zemlju.

Podigavši glavu ugledao je ljude koji su se ispremijevali u čudno iskrivljenim gomilama. Jednome se zapalio kaput, i njegov vlasnik je s užasnim, neljudskim krikom izbezumljeno jurio dok mu je plamen progoriševao meso. Malo dalje ljudi su trčali kao da ih đavoli gone, obarajući jedan drugoga na tlo, gazeći one koji su im pali pod noge.

Clay je divljim zadovoljstvom promatrao bijesnu lomaču zapaljene kuće. Ali tada, na vratima sredšnjeg ulaza, koja su bila širom otvorena, ugledao je golemu pojavu kako tetura kroz dim, pokušavajući da se domogne čistoga zraka.

Bio je to Morgan!

Debeo, trbušast, probijao je put prema spasu, rušeći sve oko sebe. Čim ga je Clay ugledao, za njega na svijetu nije bilo ničega osim te goleme nemani, koja juri kroz vatru i dim.

Iskeživši zube, skočio je na noge trčeći prema otvorenim vratima. Skočio je na verandu i bacio se u vrtlog dima i plamena. Morgan je zastao kad ga je prepoznao, ali Clayevu rame zabilo se u Morganove grudi, šake su mu se zarile u Morganov vrat. U tom času postao je svjestan goleme Morganove težine. Bilo mu je kao da se bacio u zid koji je odolio jurišu a da se nije ni pomakao. Prsti su mu se duboko zarili oko Morganova grkljana, ali iako je stiskao svom snagom, Morganove su se ruke podigle poput željeznih poluga i strgle mu ruke s vrata. Morgan ga je odgurnuo u stranu kao da je kakvo dijete.

Stegao je šaku i pogodio njom Morganovo lice, ali surova snaga Morganove težine neumitno ga je potiskivala. Rane na licu su mu se otvorile i krv mu je zastrla oči. Dim ga je gušio, puneći mu izmučena pluća.

Morganove su ruke tražile njegove oči, da mu zabode prste u jabučice. Clay je osjetio kako gubi snagu, a nikakvih zaliha više nema. Svladala ga je crna mučnina, a pod mu je iznenada krenuo u susret. Znao je da je poraz blizu i da će Morgan, iskoristivši ovu izdajničku slabost njegova tijela koja znači smrt.

Trenutak, koji je potrajao cijelu vječnost, Morgan se nategao na njega, gledajući ga svojim svinjskim crvenim očicama. Ležeći nauznak, gledajući smrti u oči, Clay je posljednjim snagama podigao noge i udarcem peta pogodio Morganova koljena. Začuo je Morganov urlik i bacio se u stranu, dok se golemo tijelo srušilo kraj njega.

Pokušavajući da dođe do daha, digao se na noge i iskočio van, ali Morgan ga nije slijedio. Stenjući od bola, čovjek-zvijer je pokušao ustati, ali noge su ga izdale. Clay je shvatio da mu je slomio nogu i da mu je protivnik zarobljen vlastitom težinom.

— Farrar! Izvuci me oдавде! Spasi me.

Morganov glas bio je piskutav od straha. Ali Clay sada nije znao za milost.

— Ne izvlačim te, Morgane! Možeš cviljeti kao pseto, sada je prekasno. Sjeti se Williamsa, prljavo kopile! Sjeti se Toni O'Neill, kad ste ti i tvoji ljudi ubili njene roditelje, a nju silovali! Sjeti se, Morgane! Sada se sjeti!

— Farrar, ne ostavljaj me! Dat ću ti sve... što god hoćeš...

Ali vatra, koja je lizala zidove, iznenada se razgorjela u oblaku iskara. U tren oka Morgan je nestao u blještavim plamenovima.

Clay je oteturao kroz vrata, tek sada primjećujući vrućinu koju mu peče ramena, spotakao se i pao preko stepenica na tlo.

I tada, u polusvijesti, čuo je grmljavinu kopita, kao orgulje koje sviraju pobjedonosan marš. Dolazila je njegova regimenta, ljudi željni osvete zbog dugogodišnjih nepravdi. Vidio je vatru na njihovim sabljama.

To nije bila bitka, nego kratkotrajan pokolj. Las Espinas su se oborili na ostatke Zakonaša, kao vukovi na zečeve. Grmljavina kopita izmiješala

se s urlicima ljudi i zviždanjem sablji u sablasnom svjetlu vatre.

Sve je bilo brzo svršeno. Jedan po jedan, pobjednički borci dojahivali su polako natrag u krug vatre, lica crnih od znoja, a krv se već sušila na oštrocima njihovih sablji.

Clay je uspio, sabravši posljednje snage, da se digno na noge i zatetura prema njima. U glavi mu se vrtjelo. Jedva je uspio prošaptati.

— Ja sam... ja sam Farrar.

Najbliži borci zaprepašteno su ga pogledali sa sedla. Približio se Web i zatao užasnut. Clay je pokušao mahnuti na pozdrav, ali snaga ga iznenada ostavi. Više nije zapovijedao svojim tijelom.

— Dobro ste se držali! — zakrkljao je. — Čestitam, momci. Dobri ste!

Promatrao ih je tupo, dok su se nebo sa zemljom stalo okretati oko njega u vrtoglavom krugu.

Tada se srušio na zemlju, a krv mu je provalila na usta. Još mu je doprlo do svijesti da se nad njega naginje odani Web.

XVI

Oporavljao se u Otoku hrastova. Njegovala ga je Toni, a pomagali su joj Web i Miguel i polovina boraca iz čete. Polako je ozdravljao. Redom su zacjeljivale rane koje su mu zadali Morgan i Sarazan.

Pridizao se sporo, a mnogi su dani i noći prolazili, pa je imao prilike razmišljati: spoznao je, da neće naći ni mira ni sreće dok se ne vrati u Westport, svojoj Sally.

Ona mu je bila neprestano pred očima kao kakva slika koju ni vrijeme, ni daljina, ni druga žena ne mogu pomračiti. Živjela je u njegovoj krvi, u srži njegovih kostiju. Gorio je od nestrpjenja da je vidi.

Istina, u St. Louisu možda ga čeka optužba za ubojstvo. Ali ako treba on će se i njoj suprotstaviti. Uostalom, možda je već Sally uspjela postići ono što su se bili dogovorili. Napustio je krevet prije nego što je smio i jednoga lijepog dana uputio se prema Gal-

vestonu da se ukrca na brod koji će ga odvesti na sjever.

Stajao je na obali promatrajući Crnce koji su poskakali na obalu s velikim konopima da privežu brod koji je upravo pristajao. Nestrpljivo je čekao trenutak da se ukrca, da vlastitom žurbom požuri samo vrijeme i da što prije krene k svome cilju.

Prvi putnik koji je sišao na obalu bila je postarija gospođa u crnoj krinolini, kojoj je pomagao visoki brkati čovjek s neizbrisivim pečatom vojnog lica. Zatim je sišao plantažer sa šeširrom širokog oboda i crnom cigarom u zubima, zatim neki svećenik, ozbiljan i zakopčan, dva stočara, nametljivo glasna, od previše čašica popijenih u brodskom restoranu...

— Što to moje oči vide!

Clay se nagne, napet kao lovački pas, a oči mu se razrogače prema putnici koja je upravo silazila na obalu.

— Sally! — grmljavina njegova glasa preplašila je galebove koji su uzletjeli nemirno kružeći uokolo. — Sally! Zbog toga, pa što ti radiš u Texasu?

Ona je zaprepašteno podigla glavu kad je doviknuo njeno ime. Na trenutak njene su oči lutale molom. A onda

ga je ugledala, i vitlanjem suknje, koje je bilo nalik na lepet ptičjih krila, sjurila se niz brodski most prema njemu.

— Clay! Ah, moj dragi Clay!

Oko njih nije bilo ni mora ni neba. Nije više bilo ničega na svijetu osim čuda da su jedno drugom u naručju. Usne su im se spojile.

— Ali, Sally! Ti da si sama došla u Texas!

Pogledala ga je, nasmijavši se onako kako je samo ona znala, a porugljiv izraz, koji je on toliko volio, zablistao joj u oku.

— Upozorila sam te da ću ići svuda za tobom. Clay, nisam više mogla čekati! Morala sam te naći, ma gdje bio. Ona neprilika u St. Louisu je zaboravljena, možeš se vratiti, možemo biti vječno zajedno!

— Vječno!

Njemu kao da je sunce zasjalo, svijet mu je odjedanput postao lijep, a najljepša žena na tom svijetu smiješila se baš njemu.

— Vječnost mi nije dovoljno duga, Sally. Nije mi dovoljno duga, ali daj što daš — rekao joj je Clay.

K r a j

HARRY SILVESTER:

NALIČJE ZNAČKE

Luke se presvlačio u svom malom stanu koji će uskoro, kada se bude oženio, dijeliti s Ellenom. Posljednji put baci pogled na svoju blistavu značku i zlatne obrube koji su mu ukrašavali uniformu. Dobio je dan odmora jer je dužnost preuzimao novi guverner. Banke i kancelarije su se zatvorile u podne. Luke je namjeravao otići na ručak u klub gdje je trebalo da se okupi nekoliko ljudi zaduženih da službeno otprate šerifa iz Gold Creeka; oni će se, zapravo, sastati da izraze žaljenje prethodnom guverneru prema kojemu je većina tih ljudi osjećala divljenje i poštovanje.

Značka na Lukeovoj sivoj bluzi sjala je u polumraku jače i od obruba na staroj oficirskoj uniformi. Luke je to već zapazio i već dulje vremena to mu je zadavalo brigu. Naime, obrubi su značili ratničko iskustvo, dok ga je značka — iako je bila odlikovanje autentičnog šerifova zamjenika — podsjećala samo na nekoliko prijatelja i poznanika kojima je glavna briga bila da nose mondenska odijela i da posjećuju otmjeni klub na posljednjem katu jednog nebodera.

Ellen nije bila oduševljena kad joj je saopćio da se namjerava priključiti tom odredu. Ne znajući točno što joj se ne sviđa, ona je govorila kako je opasno dati oružje ljudima nenaviklim na grubosti. Ali Luke je pristao jer je, kako su ga podsjetili ostali, nje-

gov djed bio jedan od osnivača grada Lodraya.

Osim toga, Luke je bio prijatelj Elwooda Bradyja, vlasnika željezare i starog ratnika iz drugog svjetskog rata. A Brady je bio najbolji kojega je mala trupa mogla izabrati.

Ljudi koji su sačinjavali tu skupinu bili su zaduženi da šerifa iz Talismana predstave Franku Sizemoreu, koji je već ostario; ali neki od njih nisu čak ni poznavali Sizemorea, i ta je pojedinost također zabrinjavala Ellen.

Na putu prema klubu Luke se prisjećao načina na koji je družina sastavljena. U državi kojoj su osnovni prihodi dolazili od stoke i eksploatacije rude, Talisman je predstavljao prst zelenila okrenut prema jugu, dodirujući sjeverni dio grada Lodraya. Oko devet desetina površine Lodraya pripadalo je općini Lodray, a ostalo općini Talisman. Tako je bilo nakon drugog svjetskog rata, kada se predgrađe Lodraya proširilo do Talismana i ovaj se stopio s Lodrayom.

U to su vrijeme dva čovjeka, Joe Bloodgood i Ty Creedon, ostvarili ideju o kojoj su odavno sanjali: osnivanje malog odreda odabranih građana koji bi zastupali šerifa. Njihov zadatak nije bio toliko da mu pomognu, koliko da sačuvaju neke običaje starih zapadnih država. Uostalom, šerifu Lodraya i nije bila potrebna trupa, budu-

ći da mu se imanje nalazilo na granici velikog naselja. Njegovi predstavnici i on sam kretali su se isključivo automobilima i većina ih nije ni znala jahati.

Luke se sjećao da su, u vrijeme kada su se granice Lodraya širile prema sjeveru, Bloodgood i Creedon radili na osnivanju trupe uz pomoć Louisa Fouskaya koji je poznavao Franka Sizemorea.

Šerifu se svidjelo to što će guverneru, pri njegovom posjetu, predstaviti ovu trupicu, pa je čak položio zakletvu pred tim ljudima koje nije sam odabrao.

Od njihova prvog putovanja u Talisman, kad su pratili guvernera, šerifovi predstavnici nosili su bijele, šešire širokog oboda, ukrašene srebrnim vrpčama. Gotovo svi su imali ride konje, ali su ih vodili za sobom u prikolicama što su ih vukli snažni automobili. Na svakoj prikolici mogao se pročitati natpis zlatnim slovima: Trupa šerifa iz Gold Creeka.

Luke je čuo da su se u početku članovi trupe natjecali tko će imati ljepšu opremu. Budući da su košulje bile pravljene prema mjeri i želji pojedinaca, odlučeno je da bijeli šeširi budu obilježje trupe.

Između Sizemorea i predstavnika bili su očuvani dobri odnosi, ali šerifova sjećanja na tu svoju družinu bila su vrlo složena. Taj mali odred kojega je pristao formirati da bi obradovao farmera iz susjedstva — takvim je šerif vidio Louisa Foushaya — s vremenom se pretvorio u klub u koji ni sam Sizemore ne bi bio primljen da je to poželio.

Ponekad je šerifa zabrinjavalo i samo postojanje trupe. Kao što je rekao Lukeu, osjetio se nešto sigurnijim tek kada je i on postao članom. Sizemore je poznavao Elleninu porodicu i nasmiješio se na primjedbe mlade žene. Ipak, Luke je prešutio da Ellen smatra kako ljudi iz tog odreda više vole klub nego svoje konje, pa čak i svoje supruge!

Guverner, koga su šerifovi predstavnici tako često pratili, izgubio je na posljednjim dvogodišnjim izborima. U znak prosvjeda članovi trupe odlučili su da ne sudjeluju pri ustoličenju no-

vog guvernera, iako je Luke glasao za suprotno.

Toga dana, većina članova već je sjedila u klubu, kada je ušao Luke.

— Čini mi se — govorio je Ty Creedon — da ćemo se morati oštro boriti ako želimo vratiti guvernera dostojnog poštovanja.

On i njegovi prijatelji počeli su shvaćati da su se posve odvojili od djelatnosti koje su ih do tada zanimali.

Zazvoni telefon i snažan mladić, Martin Thompson, ode da se javi. Pošto je slušao nekoliko trenutaka, odgovori jakim glasom:

— Da, to je trupa iz Gold Creeka. Ali tko je, do vraga, traži?

Ostali su nastavili razgovor za trenutačno prekinut zvonjavom telefona. Svi su ponovo ušutjeli kad je Thompson upitao:

— Šerif? Koji šerif?

Drsko i smiješeći se, obrati se prijateljima:

— Ovo je dobra šala, momci. Ovdje netko izjavljuje da je šerif iz Talismana.

Elwood Brady mu uzme slušalicu iz ruke:

— Ovdje Elwood Brady — reče. — Tko govori?

— Frank Sizemore, Brady. Oprostite što vas uznemiravam.

— Nimalo nas ne uznemiravate, šerife — odgovori Brady nehajno, kao da je šerif jedan od njegovih kupaca koji mu telefonira u željezaru da mu saopći kako mu je stroj za košenje trave pokvaren.

— Nisam nikad mislio da će se to dogoditi — nastavi Sizemore — ali čini se da će mi biti potrebno nekoliko va-ših momaka.

Više iznenađen nego zabrinut, Brady upita:

— Što se zbilo, šerife?

— Opljačkana je banka na izlazu iz Kaw Cityja.

— All Kaw City je šezdeset kilometara na sjeveroistoku, znači izvan vašeg teritorija.

— To je istina, no lopovi su pobjegli prema nama.

— A čemu služi državna policija? — odgovori Brady, vjerujući da govori u ime svojih prijatelja koji su pažljivo

slušali. — Zar im ona ne može prepriječiti put?

— Najveći je dio policijskih snaga na ceremoniji u čast novog guvernera — odgovori šerif. — Pukovnik Owens je jedini ostao. On im je prepriječio put svojim jedinim kolima. No, kola su uništena, a on ranjen, dok su trojica za kojima je jurio pobjegla prema sjeveru. Četvrti je ubijen.

Dok je Brady slušao, prijatelji su se bili okupili oko njega i Lukeu se učinilo da više govori za njih nego za samog sebe kada je rekao:

— Mislim da vam možemo poslati nekoliko ljudi, iako to ne običavamo činiti.

— Znam — odgovori šerif.

— Hoćete li ostati na aparatu koju minutu ili želite da vas ponovo pozovem?

— Pričekat ću — reče šerif. — Nisam u svojoj kancelariji, već u jednom magazinu izvan grada, i budući da ima više telefona priključenih na istu liniju, bojim se da više nećete dobiti vezu, ukoliko spustim slušalicu.

Brady je ispitivački pogledao prijatelje. Louis Foushay napomene da se to o čemu govori šerif tiče samo policije i da oni nemaju s time ništa. Leach Morgan izjavi da je spreman za polazak i upita tko ga želi pratiti. Creedon predloži da pozovu redakciju mjesnih novina kako bi se saznala točna situacija.

— To je dobra ideja — potvrdi Joe Bleoodgood. — Sizemore je već u godinama i obično mu se stvari čine ozbiljnijim nego što stvarno jesu.

— Ne možemo telefonirati redakciji dok nas šerif čeka na telefonu — reče Luke. — Treba mu odgovoriti. Bilo bi dobro da odlučimo koji će od nas poći i da upitamo Sizemorea što treba ponijeti.

Iako je govorio smireno, osjećao se zabrinutim. Sjetivši se Elleninih primjedbi, upita se kako će se ovi ljudi bez iskustva snaći ako situacija postane nezgodna.

Eddie Horton priđe Bradyju i stavi ruku na slušalicu.

— Kaži mu da ćemo doći — predloži — A kada spustiš slušalicu, možemo pozvati neke mjesne novine da saznamo o čemu se točno radi.

Ali nije bilo lako otarasiti se šerifa. On je htio točno znati koliko će ljudi doći i ujedno je rekao da nema potrebe da vode konje u prikolicama. Državna je policija već krenula na put, ali je još bila udaljena trista kilometara. On sam trenutno se nalazi u Talismanu.

Brady ga uvjeri da može računati najmanje na dvanaesticu i zabilježi sve daljnje šerifove želje.

Čim je spustio slušalicu, Horton zgrabi telefon i nazove redakciju jednih obližnjih novina. Rečeno mu je da se radi o četvorici gangstera i da su zacijelo profesionalci jer je napad bio izvrsno pripremljen za početak ceremonije. Nije bilo ni jednog policajca; sam šef policije bio je u glavnom gradu. Nitko nije zamijetio broj gangsterskih kola, pa je pukovnik Owen pokušao da im prepriječi put prepoznajući ih prema opisu očevidaca.

Automobil gangstera pokušao je mimoći policijska kola koja su mu presjekla put, ali su mu se kotači zarili u vlažnu glinu. Udarivši o bok policijskih kola, auto se zamalo prevrnuo. Sofer ih je uspio ispraviti, ali je poslao jednog drugog udarca auto odletio u jarak. U tom je trenutku pukovnik Owens učinio pogrešku: pojavio se, te ga je jedan od gangstera rjetkom ranio u rame. Oficir se srušio na zemlju, ali je ipak uspio ubiti jednoga od četvorice koji su bježali.

Kada je Horton završio tu priču koju je čuo od urednika lista, Lodrey Smith napomene kako je trebalo reći da će se njihov odred zaputiti prema sjeveru da sudjeluje u gonjenju. Ta naivna primjedba bila je popraćena mukom.

— Zašto da to pričamo novinarima? — upita Martin Thompson. — Njihov je posao da se potrudu to saznati.

— U svakom slučaju — reče Elwood Brady — bilo bi dobro da odlučimo tko će otići tamo.

— Ta svi ćemo ići — poviče Credon.

— Ja neću! — izjavi Louis.

— To je tvoj teritorij — umiješa se Leach Morgan. — Ti ćeš nam služiti kao izviđač — doda smijući se.

— To je izgubljeno vrijeme — nastavi Foushac. — Oni će se preko noći sakriti u poljima, a ujutro će nestati.

— Ja idem — reče Luke pošto je razmislio. — Idem po opremu, a poslije toga se moramo dogovoriti o organizaciji polaska.

U jednom trenutku htjede obavijestiti Ellenu, ali odlučio da je bolje da to ne čini otprilike zbog istih razloga zbog kojih Martin Thompson nije obavijestio novinare.

Na Lukeovo iznenađenje, njegove su riječi izazvale opću pomutnju. Napokon, poslije žučne rasprave, mala trupa odlučila da kola krenu jedna za drugima, jer ako pođu sva istovremeno, morali bi se svi ravnati prema najsporijima.

Elwood Brady sjedne kraj Lukea. Svaki je imao uza se revolver, a Lukeova puška, prazna, ležala je u kolima na podu.

— Nikada nisam pomišljao da će našoj trupi jednog dana biti povjereni takva zadaća.

— Mene je često brinula takva mogućnost. Bio sam uvjeren da se to nikada neće dogoditi, no ipak sam razmišljao o tome kako će se stvari odvijati ako unatoč svemu dođe do nečega takvog.

Iako su vozili brzo, pretekla su ih jedna snažnija kola i pozdravila trubom. Straga su vidjeli tablicu šerifovih predstavnika.

— Upravo me ovi plaše — reče Brady.

— Razumijem što želiš reći — odgovori Luke.

— Ne oni koji će naći dobar izgovor da ne odu, već oni koji će se zaputiti kao da idu na izlet.

Na petnaestak kilometara od Talismana našli su trgovinu o kojoj je govorio šerif. Ispred vrata stajalo je nekoliko ljudi.

— A rekao sam im da ne stavljaju te šešire — poviče Brady, vidjevši Bloodgooda, Hortona i Tyja Creedona.

Serif kimne pridošlicama. Sizemore je u mladosti bio snažan momak. Bio je širok, ali veoma mršav, s ramenima koja su se savijala te upalim i izbornim obrazima; sličio je na orla podviženih krila. Na usnama mu je titrao bljedunjav smiješak.

U sredini skupine stajao je stranac kojega je šerif predstavio kao svog zeta. Bio je to mladić otprilike Lukeo-

vih godina, ali ga je rumeno okruglo lice činilo još mlađim. Sa crnim šeširrom na glavi i pištoljem u novoj kožnoj futrolji bio je nalik na ozbiljno dijete koje se igra rata.

— Ima li još vaših prijatelja koji treba da stignu?

— Da još nekoliko — odgovori Horton. — Brady to zna.

— Ne znam točno — reče Brady. — Mislio sam da će nas biti dvanaestak. Lokalno stanovništvo nije vam naročito pomoglo, kako mogu konstatirati.

To nije trebalo reći. Bradyju je to bilo jasno čim je izgovorio te riječi.

Sada i smiješak iščezne sa šerifova lica, iako mu lice postade čak ljubazno.

— Gospodine Brady — protestirao je šerif — mjesno stanovništvo smatra već nekoliko godina da ste vi, ljudi iz Lodraya, zaduženi da uvedete red, ako se to pokaže potrebnim.

— Ta, evo nas. I još će doći i drugi — napomene Brady.

Luke se također smiješio krajevima usana, ne mogavši se odlučiti da li bi stao na šerifovu ili Bradyjevu stranu.

Serif im ukratko opiše događaje. Dok je govorio, stigli su Leach Morgan i Martin Thompson, elegantno odjeveni, u velikom automobilu koji je vukao prikolicu s konjima. Thompson zaustavi kola na četrdesetak metara od šerifa i skupine.

Serif nastavi svoje izlaganje poslije malog prekida. Smatrao je da su bez kola gangsteri izgubljeni. To su ljudi iz grada, nenaviknuti na golo polje. Bojat će se da se ne izgube u tim prostranim poljima i neće se usuditi da se odmiču previše daleko. Budući da nije raspolagao dovoljnim brojem ljudi da pretraži cijeli kraj, Sizemore je namjeravao opkoliti bjegunce dok ne stigne savezna policija.

Namjeravao je postaviti nekoliko ljudi duž puta prema sjeveru i istoku i tako načiniti kut, a ostale ljude duž obale jezera. Tako bi zatvorio trokut. Neki od njih mogli bi sjesti u kola i istražiti oba puta. Dva su čovjeka već bila na obali jezera.

Thompson htjede znati može li patrolirati na konju.

»Marty se hoće igrati kauboja«, pomisli Luke, »a to ne bi biloimalo oprezno, jer čovjek na konju predstavljaja izvršnu metu za neprijatelja.«

Odjednom šerifov zet, koji je gledao na put gdje su stajala Thompsonova kola, poviče:

— Pogledajte! Kočnica nije dobro povučena. Auto je krenuo naprijed!

— I otkao se od prikolice — doda Thompson te pođe bez žurbe prema kolima koja ne samo da su se pomicala već su se počela i okretati.

Odjednom Thompson zatetura i svali se na zemlju. Nekoliko sekundi zatim čuo se prigušen zvuk, bolje rečeno dva zvuka koja su se miješala i prisutnima je bio potreban još jedan trenutak da uspostave vezu između toga i Thompsonova pada.

Netko je pucao na njega!

Kola su prešla cestu, prošla kraj ljudi koji su ih zabezeknuto gledali, a zatim krenula natrag. Šerif zapuca prvi, a za njim Luke, gotovo bez razmišljanja, nišaneći u gume. Poslije trećeg ili četvrtog pucnja gume su prsle. Spusti jedno koljeno na zemlju, zaklonivši se iza stupa.

Kola su krenula ravno na njih. Šerif i oni oko njega pokušali su ih izbjeći bacajući se na zemlju.

Jedino je Leach Morgan ostao na nogama.

— Ubili su Martyja — ponavljao je, pucajući prema kolima.

I gangsteri su zapucali iz kola i odjednom se i Morgan prevali. Ostao je ispružen na zemlji, gledajući ukočeno u nebo, otvorenih usta.

Gangsterska su se kola udaljavala cestom. uslijed probušene gume ne odviše brzo. »Vjerojatno mu je oštećen i neki dio važniji od gume«, pomisli Luke.

— Što smatrate da bi trebalo učiniti? — upita Luke šerifa. — Kola će se zaustaviti, oni će zacijelo izići i pokušati da bježe.

— Ako ih pustimo da ponovo pobjegnu u polja, teže ćemo ih uhvatiti nego ako to budemo učinili čim izađu iz kola.

Auto se zaustavi i šerif pogledom potraži nekakvo skrovište koje bi ih štitilo. Luke mu dobaci da pođe s jedne strane, a Brady ili netko drugi neka ide s druge.

No, svi su ostali na mjestu, čekajući da se otvore vrata na kolima. A ona se nisu otvorila.

Kola su krenula unatrag, mnogo brže nego što su išla naprijed.

— Bit će da je pogođen mjenjač — reče Brady. — Pokušat će se domoći drugih kola.

— Djeluje kao tenk — poviče Creedon prelazeći preko raskršća.

Luke je osuo paljbu na kola, pitajući se cijelo vrijeme da li bi bilo bolje da ostane gdje je bio ili da im pride sa strane i da puca u stakla.

I šerif i Brady su također shvatili da će gangsteri pokušati domoći se drugih kola. To im je bio jedini spas. Vidio je Lukea i Bradyja kako pucaju. Čuo je svog zeta kako cvili poput prašćića; pridržavajući lijevom rukom desnu u kojoj je bio pištolj. Mladić se dobro držao.

Šerif zatim spazi na prozoru ruku i nešto nalik na oko, a zatim se pojavi i uho. Pucao je ne nišaneći; ruka mlavo padne objesivši se na vrata.

Krećući se još uvijek unatrag, kola su stigla do Lukea. Vrata se otvoriše, ali izađe samo jedan čovjek, vozač, koji nastavi pucati trčeći. Šerif ponovo podigne pištolj. Čovjek se sruši.

Duboku je tišinu remetila samo pucnjava. Prvi ustane šerif. Nekoliko je trenutaka promatrao kola izbušena mećima, zatim polako krene prema njima. Na stražnjem sjedalu bila su dva zgrčena tijela.

Sizemore se vrati do svojih prijatelja da vidi što je s njima. Vidio je svog zeta, Lukea, Bradyja, a zatim se pojavio i Creedon, koji se cijelo vrijeme krio iza trgovine i nitko osim njega ne zna što je tamo radio; ali je još držao pištolj u ruci.

Hortonu i Bloodgoodu nije bilo ni traga. Gazda izađe na prag trgovine. Ubrzo će stići i ljudi kojima je bila zadaća da istražuju obalu jezera i nitko neće nedostajati na prozivci, pomisli šerif donekle ravnodušno. Ali istovremeno je iza sebe čuo kako se približavaju još jedna kola s prikolicom za konje. Malo uzdignut, teren nije dopuštao pridošlima da vide ispružena tijela.

Luke prisloni praznu pušku na jedan stup i stade previjati prst Sizemoreovu zetu.

Brady je izgledao umoran.

— Ako dopuštate, ja bih otišao. Dosta mi je za danas.

— Nemam ništa protiv toga — odgovori šerif. — Htio bih vam zahvaliti.

— Mislim da je moglo biti i gore — reče Brady sliježući ramenima. — Gangsteri su mogli biti i brojniji... Ali, čini mi se da je to kraj našoj družini, bar što se mene tiče. Nemojte, naravno, u tome vidjeti bilo kakvu osobnu uvredu.

— Naravno! — potvrdi šerif kimnuvši glavom.

— Kad smo već tu, odmah ću vam predati svoju značku — nastavi Brady.

Luke priđe šerifu i također skine svoju značku da mu je preda.

— Ne mogu vam ništa predbaciti, Luke — reče šerif — a čini mi se da sam čuo da je to i Ellen željela.

— Istina je, ali je trebalo da preživim današnji dan da bih shvatio što je htjela reći. U svakom slučaju, neće mi se pružiti bolja prilika da vam vratim značku.

Dok su razgovarali, prišli su im Lodray Smith i još dvojica iz trupe. Pridošlice još nisu opazili kola gangstera kao ni njihova tijela koja su im ležala iza leđa.

— Što je? Što se zbiva, stari moj? — upita Lodray Smith Bradyja. — Nemaš nikakva razloga da vraćaš značku. Čini mi se da ste se ti i ostali dobro snašli.

— Da si stigao malo prije, Lodray, shvatio bi — odgovori mu Brady.

— U svakom slučaju, dvojica se nisu dobro snašla — napomene Luke.

— Najmanje dvojica — potvrdi šerif koji je odmah požalio te riječi.

Luke i Brady su se vratili u kola kojima su došli. Nisu htjeli uvrijediti ni Lodraya Smitha ni ikoga drugoga; ali, jednostavno, osjećali su da više nemaju što reći. Iza sebe su čuli Lodraya Smitha kako pita nabusito:

— Ne očekujete da ćemo vam svi predati značke, zar ne, šerife? Stigli smo čim...

— Slobodni ste da sami odlučite — odgovori šerif. — Ali, ako namjeravate ostati ovdje, bilo bi dobro da nam

pomognete da prenesemo ova tijela iza vas.

Lodray Smith i njegova dva prijatelja okrenuše se. U trenutku kada su stigli tijela njihovih prijatelja bila su djelomično zaklonjena kolima.

— Reklo bi se da su to naši — poviče Lodray spazivši bijeli šešir na zemlji.

— Da — odgovori mu šerif. — Zbog toga vam ostavljam na volju da odlučite hoćete li ili nećete vratiti značke.

Zaputi se prema trgovini upitavši vlasnika:

— Što nam možete dati za piće, gazda?

Iza sebe je čuo neku galamu, ali se nije okrenuo.

Kad je izašao iz trgovine s bocom limunade u ruci, ustanovio je da Luke još nije otišao. Mladić je stavio na zemlju komad platna, a onda uz Bradyjevu pomoć prenio tijelo Leacha Morgana. Šerif se zaputi prema njima, misleći da će im biti potrebna pomoć dok budu prenosili snažnog Thompsona.

— Mislim da moram telefonirati Elleni — reče mu Luke, kada im se šerif približio. — Ako je čula za novosti, zacijelo je zabrinuta.

— Hajde, momče! — odgovori šerif. — Recite joj da više ne brine.

Spusti ruke na Lukeovo rame, a ovom se ovlažiše oči.

Srca punog tuge zbog smrti svojih drugova, mladić krene da telefonira zaručnici. Sada je shvaćao zašto je Ellen uvijek željela da napusti trupu i to ga je otkriće tištalo.

Ona je govorila, sjećao se Luke, o opasnostima ako se oružje dade u ruke ljudima nenaviklim na nasilje i kojih se narav ne može na to priviknuti.

Luke je morao priznati da je imala potpuno pravo kada je to govorila.

Osjećao je neizmjernu želju da razgovara s njom i požurio je do telefona.

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

11. L. L'Amour: SKROVIŠTE OSVETNIKA
12. S. F. Scott: ZARIŠTE MRZNJE
13. P. Hangster: LIJEČNIK S KOLTOM
14. P. Hangster: PUCAJ ILI UMRI
15. P. Hangster: ZALUTALI METAK
16. U. H. Wilken: HITAC U ZORU
17. U. H. Wilken: SUSRET NA RIJECI
18. S. F. Scott: NOĆ STRAHA
19. U. H. Wilken: STOTINU DOLARA ZA BANTOCKA
20. J. F. Beck: ZVIJEZDU TREBA ZARADITI
21. L. Martin: ČOVJEK ZVAN TORNADO
22. M. Nichols: LOV NA WILMORA
23. E. M. Rhodes: PROŠAO JE OVUDA ...
24. W. C. Macdonald: PETORICA ZA WALCKOTTA
25. W. O'Connor: JUBEJEVA ZAKLETVA
26. L. L'Amour: PAKAO PAPAGA
27. H. S. Sharon: KAD JE DOŠLA MEČAVA
28. J. Kirby: OPASAN POKLON
29. L. B. Patten: PUSTINJA KOJA UBIJA
30. H. S. Sharon: PROKLETI RANC
31. V. D. Overholser: IZGUBLJENO POVJERENJE
32. W. O'Connor: ZAMKA ZA KRADLJIVCE STOKE
33. R. Beakson: POMAHNITALI RANCER
34. D. J. Stevens: NOĆ OBRACUNA
35. L. L'Amour: UKROČENA ZEMLJA
36. W. R. Cox: DJEVOJKA S ISTOKA
37. H. S. Sharon: CRNI ORAO
38. Tom West: SAMO MOJ PISTOLJ
39. Scott F. Scott: ALABAMA
40. H. S. Sharon: PODVALA BILLA JACKSONA
41. Louis L'Amour: BEZDUŠNI VODIČ
42. W. O'Connor: OPASNI DOŠLIJAK
43. W. O'Connor: OSAMLJENI SERIF
44. U. H. Wilken: PROKLETI ŽIVOT
45. S. H. Sharon: NAPAD NA KOČIJU
46. John F. Beck: U IME ZAKONA ...
47. Louis L'Amour: VISOKI STRANAC
48. L. L'Amour: OBRAČUN U PRERIJI
49. S. C. Lawrence: VRELI DAN U BUFFALU
50. P. Hangster: POVRATAK
51. J. F. Beck: OLOVO PRAVDE
52. H. Warner: TRAGOVI U PUSTINJI
53. G. A. Lutz: PUCNJI U PRAZNO
54. E. Jones: NEUSTRASIVI SLADE
55. L. L'Amour: ZLATNA PLANINA
56. H. Hatten: SMRTONOSNI POHOD

U PRIPREMI:

57. T. West: TEKSAŠANIN

KOD VAŠEG PRODAVAČA NOVINA

**BIBLIOTEKA KRIMINALISTIČKO
— LJUBAVNIH ROMANA**